

**Auttamisen diskursiivinen rakentuminen Facebookissa
Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla**

**Maisterintutkielma
Niina Heinonen
Suomen kieli
Kielten laitos, Jyväskylän yliopisto
2016**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Heinonen, Niina Henriikka	
Työn nimi – Title Auttamisen diskursiivinen rakentuminen Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year 2016	Sivumäärä – Number of pages 67 + liitteet
Tiivistelmä – Abstract	
<p>Maisterintutkielmassani tarkastelen, miten turvapaikanhakijoiden auttaminen rakentuu diskursiivisesti Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla. Euroopan pakolaiskriisin myötä Suomeen saapui viime vuonna yli 30 000 turvapaikanhakijaa, mikä synnytti kansalaisten keskuudessa auttamishalun, jollaista ei ole aikaisemmin Suomen mittakaavassa nähty. Tarkastelemani Facebook -sivu perustettiin turvapaikanhakijoiden auttamisen koordinoimiseksi. Vastaavanlaista sivustoa ei ole aikaisemmin perustettu, joten kyseessä on varsin uusi sosiaalisen median ilmiö.</p> <p>Päätutkimuskysymykseni on: Miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla? Tämä kysymys jakaantuu vielä kahteen tarkempaan alakysymykseen: (1) Millaisten diskursiivisten sisällä auttaminen rakentuu? ja (2) millainen kuva auttamisesta rakentuu diskursiivisten perusteella? Tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä toimii kriittinen diskurssintutkimus, jossa nojaan erityisesti Norman Faircloughin ja Sari Pietikäisen ajatuksiin. Analyysimenetelmänä olen hyödyntänyt kriittistä diskurssianalyysia, jossa olen niin ikään hyödyntänyt muun muassa Faircloughin näkemyksiä.</p> <p>Aineisto koostuu kaikkiaan 33 tilapäivityksistä, joissa auttaminen tai avuntarve mielestäni näkyy selkeästi. Kommentit, videot ja kuvat rajasin aineiston ulkopuolelle. Analysoin tilapäivityksistä lähinnä modaalisuutta ja semanttisia rooleja, jotka paljastivat miten varmana tai todennäköisenä auttaminen näyttää, ja kuka sen sijaan on auttamisen kohde tai aktiivinen tekijä. Kriittisen diskurssintutkimuksen periaatteita noudattaen pyrin löytämään kielellisen analyysin lisäksi kytköksiä myös laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin.</p> <p>Aineistosta hahmottui neljä diskurssia: avuntarpeen, hyvän tekemisen, houkuttelemisen sekä avun tarjoamisen diskurssit. Kahta ensimmäistä löytyi aineistosta eniten, avun tarjoaminen oli selkeästi vähemmistössä. Avuntarpeen diskurssissa tuodaan nimensä mukaisesti esille akuutti avuntarve, joka näyttää kielellisesti muun muassa nesessiivirakenteiden ja direktiivien kautta. Tavallisista kansalaisista tehdään siis auttajia. Avuntarvitsijan roolissa oli lähinnä SPR tai sivuston ylläpitäjät eli Refugees Welcome Keski-Suomi. Ylläpitäjät tai SPR ovat hierarkkisesti lukijaa ylempänä, koska he määrittelevät, missä apua tarvitaan tai millaisesta avuntarpeesta on milloinkin kysymys. Hyvän tekemisen diskurssissa tekijöinä ovat lähinnä isommat tahot ja joukot, kuten urheiluseurat, koulut tai kaupunginhallitus. Diskurssissa suunnitellaan miten turvapaikanhakijoita voisi auttaa, ja toisaalta kerrotaan mitä heidän hyväksi on jo tehty. Hyväntekeväisyyden harjoittaminen on diskurssissa keskiössä. Houkuttelemisen diskurssin tavoitteena on saada lukija kiinnostumaan auttamisesta, mikä tehdään esimerkiksi kopulalauseiden, adjektiivien sekä direktiivien kautta. Auttamista myös määritellään tietystä näkökulmasta – lähinnä ylläpitäjien tai SPR:n perspektiivistä. Avun tarjoamisen diskurssissa tavallinen kansalainen voi tarjota apuaan, jolloin hänestä välittyy itsenäinen ja aktiivisen kansalaisen kuva. Hän siis toteuttaa kansalaisaktivismia ja vapaaehtoistyötä.</p> <p>Yleisesti ottaen voidaan todeta, että yhteiskunnallinen tilanne heijastuu diskurssisiin: auttamiselle oli syksyllä tarvetta turvapaikanhakijoiden tavallista suuremman määrän vuoksi. Kielellisesti turvapaikanhakijat nähdään lähinnä objekteina, auttamisen kohteina eikä niinkään aktiivisina tekijöinä. Tulokset omalta osaltaan kertovat, että turvapaikanhakijoihin suhtaudutaan myötämielisesti, koska auttamiseen on selvästi haluttu osallistua. Direktiivisyys nousi kielenkäytön ilmiöistä keskeisimmäksi, mikä kertoo siitä, että ylläpitäjät ohjailevat lukijaa toimimaan tietyllä tavalla, jotta auttaminen sujuisi mahdollisimman jouhevasti.</p>	
Asiasanat – Keywords Kriittinen diskurssintutkimus, sosiaalinen media, Facebook, vapaaehtoistoiminta, turvapaikanhakijat, kotouttaminen	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Kielten laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1	Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin	4
2.2	Vapaaehtoistoiminta ja kansalaisaktivismi ilmiönä	7
2.2.1	Refugees Welcome Keski-Suomi – esimerkki epämuodollisesta kansalaistoiminnasta ...	9
2.2.2	Vapaaehtoistoiminta osana kotouttamista	10
2.3	Sosiaalinen media	12
2.3.1	Sosiaalisen median hyödyntäminen vapaaehtoistoiminnassa ja kansalaisaktivismissa...	12
2.3.2	Sosiaalinen media kielenkäytön näkökulmasta	14
2.4	Diskurssintutkimus: ajatus kielestä sosiaalisena toimintana	17
2.4.1	Diskurssi vai diskurssit?	17
2.4.2	Kriittinen diskurssintutkimus – kielenkäytön ja yhteiskunnan vuoropuhelu.....	21
3	AINEISTO JA MENETELMÄ	25
3.1	Aineiston kuvaus sekä rajaukseen liittyvät ratkaisut	25
3.2	Tutkimusmenetelmä	28
4	ANALYYYSIN TULOKSET	32
4.1	Avuntarpeen diskurssi	32
4.2	Hyvän tekemisen diskurssi	40
4.3	Houkuttelemisen diskurssi.....	48
4.4	Avun tarjoamisen diskurssi	53
5	PÄÄTÄNTÖ.....	57
5.1	Yhteenveto ja päätelmät tuloksista	57
5.2	Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusehdotuksia.....	62
	LÄHTEET	65
	LIITTEET	

KUVIOT

Kuvio 1. Teoreettisen viitekehyksen jäsenitys	4
Kuvio 2. Auttamisen diskursiivinen rakentuminen	57

1 JOHDANTO

Euroopassa eletään tällä hetkellä suurta pakolaiskriisiä. Vastaavanlaista ei ole nähty sitten toisen maailmansodan. Vuonna 2015 Suomeen saapui pakolaiskriisin myötä kaiken kaikkiaan 32 476 turvapaikanhakijaa, kun taas vastaavasti vuonna 2014 määrä oli 3651. (Sisäministeriö 2016a.) Tämän seurauksena maahanmuutto ja erityisesti turvapaikanhakijat ovat saaneet Suomessa aikaan vilkasta ja kirjavaa keskustelua, jonka perusteella kansan vaikuttaisi jakautuneen kahtia: osa vastustaa turvapaikanhakijoita rasistisilla kommentteilla ja mielenosoituksilla, osa taas toivottaa heidät avosylin tervetulleeksi ja iloitsee yhä vain monikulttuurisemmasta Suomesta peräänkuuluttaen samalla suvaitsevaisuutta.

Suomessa on Euroopan pakolaiskriisin yhteydessä keskusteltu muun muassa siitä, minne vastaanottokeskuksia pitäisi perustaa tai kuinka paljon Suomi ylipäänsä voi ottaa turvapaikanhakijoita. Lisäksi raikaisuutisoinnit turvapaikanhakijoista ovat herättäneet huolta kansalaisten keskuudessa ja synnyttäneet kysymyksiä katupartioiden tarpeellisuudesta. Turvapaikanhakijat on siis yhtäältä koettu uhkana ja lintukotomme turvallisuuden horjuttajina, mutta toisaalta taas kulttuurimme rikastuttajina, jotka ansaitsisivat saman ihmisarvon kuin kantaväestökin. Yleensä rasististen puheenvuorojen ja kommenttien esittäjiä on arvosteltu ja moitittu, mutta nyt myös suvaitsevaisuuden puolesta puhujat ovat saaneet oman osansa pilkkauksesta: heitä on nimitetty jopa ”suvakkihuoriksi.” Tällä nimityksellä on haluttu pilkata erityisesti sellaisia naisia, jotka suhtautuvat suvaitsevaisesti maahanmuuttajiin. (Ks esim. HS 27.5.2016.) Maahanmuuttovastaisuus ja -myönteisyys ovat siis joutuneet ikään kuin kilpailemaan huomiosta yleisessä pakolaiskriisikeskustelussa.

Maahanmuuttokeskustelun myönteinen puoli konkretisoitui viime vuonna ennen kaikkea kansalaisten keskuudessa syntyneenä auttamishaluna (Sisäministeriö 2016b), joka on ylittänyt uutiskynnyksen, jos toisenkin (esim. Yle Uutiset 30.9.2015). Jopa Suomen päättäjistä myös pääministeri Juha Sipilä halusi auttaa turvapaikanhakijoita antamalla Kempeleen kotinsa heidän käyttöönsä (HS 5.9.2015). Yleensä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden auttaminen on ollutkin lähinnä viranomaisten, kuten Suomen Punaisen Ristin, vastuulla. Turvapaikanhakijoiden suuren määrän vuoksi tavalliset kansalaiset ovat halunneet kantaa kortensa kekoon esimerkiksi järjestämällä pop up -tapahtumia pakolaisten hyväksi, osallistumalla vaatekeräyksiin tai neulomalla sukat turvapaikanhakijoille. Auttamisen ilmiö on näkynyt myös sosiaalisen median puolella, kuten Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -nimisenä sivustona, jota on käytetty tämän tutkimuksen aineistona. Sivusto perustettiin nimenomaan turvapaikanhakijoiden auttamisen koordinoimiseksi. Sen voi myös nähdä yhtenä suvaitsevaisuuden ja kotouttamisen ilmentymänä.

Tämän maisterintutkielman tarkoitus on selvittää, miten turvapaikanhakijoiden auttaminen rakentuu diskursiivisesti juuri tällä kyseisellä Facebook -sivulla. Aineisto koostuu 33 tilapäivityksestä, joissa auttaminen mielestäni näkyy selkeästi. Olen siis keskittynyt vain kirjoitetun tekstin analyysiin enkä ottanut aineistoon mukaan esimerkiksi kuvia tai videoita. Teoreettinen viitekehys rakentuu vapaaehtoisuuden, kotouttamisen ja sosiaalisen median käsitteiden varaan, mutta teorian kärkenä ja koko tutkimuksen punaisena lankana toimii kriittinen diskurssintutkimus, jonka perusideana on tarkastella yhteiskunnallisia ilmiöitä kielellisen analyysin kautta. Kriittisessä diskurssintutkimuksessa olennaista on dialektinen vuorovaikutus, jolla viitataan yhteiskunnan ja kielenkäytön väliseen vuoropuheluun. Kieli nähdään siis yhteiskunnallisena tuotteena, mutta myös yhteiskunnallisena vaikuttajana. (Fairclough 1997: 76.) Tarkastelemani ilmiö linkittyy vahvasti yhteiskunnalliseen kontekstiin, jolloin kriittisen diskurssintutkimuksen hyödyntäminen on luontevaa.

Tutkimusongelmani kiteytyy kaikkiaan kolmen tutkimuskysymyksen varaan, joista pääkysymys on: Miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla? Tämä kysymys jakautuu vielä kahteen tarkempaan alakysymykseen:

- (1) Millaisten diskurssien sisällä auttaminen rakentuu ja
- (2) millainen kuva auttamisesta muodostuu diskurssien perusteella?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla on tarkoitus päästä käsiksi siihen, millaisia auttamisen diskursseja Facebook-sivun tilapäivityksistä nousee kielellisen analyysin avulla ja selvittää sitä kautta, mitä auttaminen oikeastaan on, ja kuka päivitysten perusteella on aktiivinen toimija auttamisessa ja kuka puolestaan auttamisen kohteena. Näin ollen selvitän, millä tavoin auttaminen rakentuu kielen kautta diskursiivisesti. Diskurssien tehtävänä on siis merkityksellistää asioita ja ilmiöitä tietystä näkökulmasta, mutta ne myös rakentavat kuvan eli *representaation* tietystä aiheesta (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 27, 55). Tähän taas toinen tutkimuskysymykseni liittyy. Tarkoitus on selvittää, millaisena auttaminen näyttäytyy aineistosta hahmottuvien diskurssien kautta. Samalla pyrin kriittisen diskurssintutkimuksen periaatteiden mukaisesti löytämään kytköksiä laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin.

Tutkimuksessani yhdistyy siis kaksi mielenkiintoista ja ajankohtaista ilmiötä: kansalaisten auttamishalu sekä sosiaalinen media, josta onkin viime vuosina tullut yksi vaikuttavimmista kanavista. Esimerkiksi suosittu yhteisöpalvelu Twitter on vakiintunut muun muassa aktivismin ja politiikan työväliseksi, jolla voi tavoittaa ihmisiä. Sosiaalisen median avulla kuka tahansa voi välittää tietoa, jolloin esimerkiksi hiljennettyjen äänet autoritaarisissa maissa on saatu paremmin kuuluviin. (Ks. esim. HS 21.3.2016.) Muutenkin suomalaisten internetin käyttö on runsasta: Tilastokeskuksen

(2015) mukaan 87 prosenttia 16–89 -vuotiaista käyttää internetiä useamman kerran päivässä. Tähän syynä pidetään muun muassa henkilökohtaisten ja mobiilisten laitteiden yleistymistä (Tilastokeskus 2015).

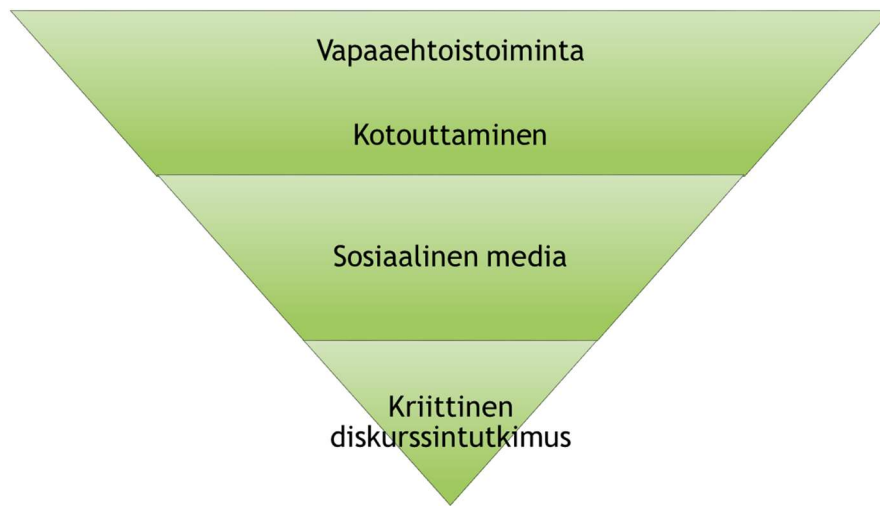
Näiden faktojen valossa ihmiset on helpompi tavoittaa internetin välityksellä myös vapaaehtoistoimintaan tai kansalaisaktiivisuuden harjoittamiseen. Sosiaalisen median avulla myös järjestäjät voivat saada kampanjalleen paremmin näkyvyyttä ja julkisuutta. Euroopan pakolaiskriisin yhteydessä Facebookin mahdollisuutta on hyödynnetty turvapaikanhakijoiden auttamisessa, joten tarkastelemani Facebook -sivun voi ajatella myös uudelleenlaiseksi ja tavanomaisesta poikkeavaksi kansalaisaktiivisuuden tai vapaaehtoistoiminnan muodoksi. Tällöin on mielenkiintoista selvittää, miten turvapaikanhakijoiden auttaminen rakentuu diskursiivisesti juuri tällä sosiaalisen median kanavalla. Lisäksi kansalaisten keskuudessa herännyt auttamishalu on uudenlainen ilmiö ainakin Suomen mitataavassa, jolloin sitä on tärkeää tutkia.

Kartoittaessani aikaisempaa tutkimustyötä huomasin, että vapaaehtoistyöstä ja sosiaalisesta mediasta on erikseen tehty tutkimuksia (esim. Lee 2011; Carr, Schrock & Dauterman 2012; Yap, Byrne & Davidson 2010). Kuitenkaan tutkimuksia, joissa olisi yhdistetty sekä sosiaalinen media että vapaaehtoistoiminta kriittisen diskurssintutkimuksen kentässä, ei löydy kovinkaan paljon. Lisäksi Facebookissa ja ylipäänsä verkossa tapahtuva kansalaisaktiivisuus ja vapaaehtoistoiminta vaikuttaisi olevan melko uusi ja tutkimaton maaperä kielitieteen näkökulmasta, sillä suomen kielen puolelta ei tietävästi löydy vastaavanlaisia tutkimuksia. Maisterintutkielmani täyttää siis omalta osaltaan yhdenlaisen tutkimusaukon. Lisäksi tutkimukseni tarjoaa uudenlaisen näkökulman maahanmuuttoon, jota varsinkin kielitieteen puolella on tarkasteltu lähinnä maahanmuuttajien esittämisen muodossa (esim. Blomqvist 1996). Uskon tutkimukseni tuovan myös positiivisempaa näkökulmaa maahanmuutto- ja pakolaiskriisikeskusteluun.

Maisterintutkielmani koostuu kaiken kaikkiaan viidestä luvusta. Tämän johdantoluvun jälkeen esittelen tutkimukseni teoreettista viitekehystä tekemällä ensin lyhyen katsauksen aikaisempiin tutkimuksiin, joilla luon pohjaa omalle teoriataustalleni ja tutkimusasetelmalleni. Tätä seuraa teoriataustan käsittely keskeisimpien käsitteiden kautta. Kolmannessa luvussa esittelen aineiston ja tutkimusmenetelmän. Samassa luvussa selitän myös aineiston rajaukseen liittyvät ratkaisuni ja pohdin myös eettisiä seikkoja. Analyysiluvussa käyn läpi keskeisimmät tutkimustulokset, jotka esittelen aineistoesimerkkien kautta. Päättäntöluvussa teen vielä yhteenvedon tuloksista, jotka pyrin kytkeämään laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Aivan lopuksi vielä arvioin tutkimustani ja pohdin jatkotutkimusehdotuksia.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys rakentuu neljän keskeisen käsitteen varaan: vapaaehtoistyö, kotouttaminen, sosiaalinen media sekä diskurssi. Tässä luvussa määrittelen nämä käsitteet, ja suhteutan ne omaan tutkimukseeni. Kotouttamista käsittelem v vapaaehtoistyön yhteydessä, ja diskurssi-käsitteen kohdalla syvennyn tarkemmin myös kriittiseen diskurssintutkimukseen, joka on teoriataustani kärkenä. Havainnollistan teoriataustaani vielä seuraavan kuvion avulla:

Kuvio 1: Teoreettisen viitekehysten jäsenys.

2.1 Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin

Ennen kuin alan tarkemmin käsitellä tutkimuksen teoreettista viitekehystä käsitteiden kautta, teen aluksi lyhyen katsauksen aiempiin tutkimuksiin, jotka aiheiltaan ja näkökulmiltaan jossain määrin liittyvät omaan tutkimukseeni. Esimerkiksi Katariina Vihersalo on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan (2012) diskurssianalyysin ja multimodaalisin keinoin, miten Girl Effect -kampanjan verkkosivun käyttäjälle rakennetaan toimijuutta. Tulokset paljastivat toimijuuden rakentuvan kolmeen eri toimintoon, jotka olivat oppiminen, lahjoittaminen sekä toisten saaminen kampanjaan mukaan. Toimijuutta pidettiin muun muassa moraalisesti oikeana valintana, jolla on selviä konkreettisiä vaikutuksia. Lisäksi toimijuus esitettiin hauskana ja helppona sivuston visualisoinnin ja kielen piirteiden kautta. (Ks. Vihersalo 2012.) Vihersalon aihe ei suoranaisesti liity omaan tutkimukseeni, mutta aineisto on samankaltainen: internetin verkkosivu. Vaikken itse tutkikaan multimodaalisia keinoja, on Vihersalollakin ollut tarkastelun kohteena internetissä oleva kampanja, jollaiseksi Refu-

gees Welcome Keski-Suomi -sivustonkin voisi ajatella. Itsekin käsittelen jossain määrin toimijuutta, joten analyysikohde on siinä mielessä samankaltainen kuin Vihersalon tutkimuksessa.

Sosiaalisen median ja vapaaehtoistoiminnan näkökulmat näkyvät esimerkiksi Chiluan ja Ifukorin tutkimuksessa (2015), jossa tarkasteltiin suhtautumisen teorian ja diskurssianalyysin avulla sosiaalisessa mediassa olevan #BringBackOurGirls -kampanjan diskursiivisia ominaisuuksia. Aineistona olivat Twitterin twiitit sekä Facebook -postaukset. Tulokset paljastivat muun muassa, että varsinkin kampanja rakentui direktiivisten puhetoimintojen varaan. Direktiivit saattoivat olla osoitettuja suoraan lukijalle, jolloin tarkoitus on kehottaa olemaan kampanjassa vielä enemmän mukana. Esimerkiksi verbit *kirjoita*, *jaa*, *järjestä* ja *nouse* ovat yleisiä kehottamisen merkityksiä. Direktiivit oli myös muotoiltu käskyiksi, määräyksiksi, pyynnöiksi ja kehoituksiksi esimerkiksi Nigerian hallitukselle tai länsimaille, että tekisivät kriisin hyväksi jotain. Lisäksi pragmaattiset toimet (*kutsuminen*, *pyytäminen*) konstruoivat emotionaalisina pyyntöinä lukijoille ja aktivisteille paljastaen myös kirjoittajan asenteen ja aseman kriisin suhteen. Kampanja oli siis rakennettu diskursiivisesti pragmaattiseksi pyynnöksi. (Chiluwa & Ifukor 2015: 271, 276–277.) Koska tutkimuksen aineisto on hyvin samankaltainen kuin omani, tulen jonkin verran peilaamaan omia tutkimustuloksiani Chiluan ja Ifukorin tuloksiin. Kyseessä on kuitenkin hieman poliittissävytteinen tutkimus, mitä taas omani ei tule olemaan. Lisäksi heidän tutkimuksensa käsitteli koko kampanjaa, kun taas itse tulen tarkastelemaan lähinnä kampanjaan johtanutta ilmiötä eli auttamista.

Kansalaisaktiivisuuden ja vapaaehtoistoiminnan näkökulma näkyy esimerkiksi Yapin, Byrnen ja Davidsonin (2010) tutkimuksessa, jossa he selvittivät diskurssianalyysin keinoin, miten pakolaiset konstruoivat itseään ja työtänsä vapaaehtoisina ja kuinka nämä sijoittuvat diskursseissa. Fokuksessa olivat siis erityisesti vapaaehtoisina työskentelevät pakolaiset. Analyysimetodina oli hyödynnetty Foucault'n diskurssianalyysia. Vaikka omassa tutkimuksessani pakolaiset eivät toimi vapaaehtoistyöntekijöinä, ja Yapin ym. tutkimus (2010) eroaa omastani myös kontekstiltään, on vapaaehtoistyön rakentuminen kuitenkin lähellä omaa tutkimusaiheeni. Tarkoitukseni on siis tutkia, millaisia auttamisen diskursseja aineistosta nousee, ja myös Yapin ym. tutkimuksessa (2010) on tarkasteltu vapaaehtoistyön rakentumista diskurssianalyysin keinoin. Vapaaehtoisuus rakentui tutkimuksen perusteella neljällä eri tavalla.

Ensinnäkin vapaaehtoisuus rakentui tapana tehdä pakolaisista hyviä ja kunnon kansalaisia. Tähän liittyi kunnon kansalaisen metatason diskurssi. Vapaaehtoisuus nähtiin pakolaisten tapana muodostaa itsensä hyväksi kansalaisiksi sellaisen sosiaalisen ja kulttuurisen kontekstin sisällä, jossa pakolaiset konstruoidaan enimmäkseen negatiivisessa mielessä. Vapaaehtoistyö myös tarjosi heille mahdollisuuksia rakentaa itsensä hyväksi kansalaisiksi ja vastustaa negatiivisia pakolaisten kon-

struktioita. Hyvän kansalaisen metadiskurssiin sisältyi myös vapaaehtoistyön rakentuminen tienä työelämään ja tapana parantaa itseään. (Yap ym. 2010: 161.)

Toisekseen vapaaehtoistyö nähtiin muun muassa myös keinona saada pakolaiset palkalliseen ansiotyöhön parantamalla heidän englannin kielen taitoaan sekä hankkimalla kokemuksia työpaikalla. Kun vapaaehtoisuus rakennetaan työelämään valmistamisena, antaa se pakolaisille luvan vastustaa hallitsevia rakenteita, joiden mukaan pakolaiset nähdään laiskoina ja talouden rasittajina. Vapaaehtoisia pidetään ennakoivina ja aloitteellisina yksilöinä, jotka valmistavat itseään työpaikkaa varten. Tässä vapaaehtoisuus nähdään rakentuvan myös erilaisten tilaisuuksien ja mahdollisuuksien avaamisena pakolaisille. Eräs osallistujista näki vapaaehtoistyön tapana tulla työllistettävämmäksi ja olevan todisteena ahkeruudesta. Pakolaisten on ansaittava hyväksyntä ihmisiltä kovalla työllä. Taloudellisen diskurssin näkökulmasta hyväksyntä on konstruoitu kuin liiketoimi: sallimalla muut sosiaaliset ja rakenteelliset esteet hyväksytään olemassaolon kieltäminen. (Yap ym. 2010: 162–163.)

Vapaaehtoistyö nähtiin myös eräänlaisena itsensä parantamisena (*self-improvement*). Tämä linkittyy osittain myös hyvän kansalaisen diskurssiin. Vapaaehtoistyöntekijä ikään kuin säätelee itseään ja ottaa tarvittavat askeleet ollakseen hyvä kansalainen. Tässä voi syntyä myös hierarkiaa: vapaaehtoisena toimivat pakolaiset menestyvät muita pakolaisia paremmin. (Yap. ym. 2010: 164–165.)

Vapaaehtoisuus rakentui myös auttamisena, toisten hyvinvoinnin parantamisena. Tämä pohjautuu humanitaariseen diskurssiin. Vapaaehtoinen asemoituu huolehtivaksi ihmiseksi, jolle toisten ihmisten hyvinvointi on lähellä sydäntä. Auttaminen pohjautuu tässä myös hyvän kansalaisen diskurssiin. Tällainen rakentuminen antaa ikään kuin vapaaehtoisille luvan pitää hallussaan hyväntekijän positiota. Hyväntekijänä vapaaehtoinen tuntee itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi. Vapaaehtoistoiminta nähtiin myös sosiaalisen toiminnan rakentumisena, joka tarjoaa pakolaisille keinon vastustaa turvapaikkajärjestelmän voimaa. Tällöin vapaaehtoinen on aktiivinen, puolustaa muita ja yrittää puuttua järjestön sisällä oleviin epäoikeudenmukaisuuksiin ja vaikuttaa muutoksiin sisältäpäin. Tällä tavoin vapaaehtoistoiminta tarjoaa vapaaehtoisina toimiville pakolaisille keinon käyttää valtaa. (Yap ym. 2010: 165–166.)

Koska oma tutkimukseni linkittyy vapaaehtoistoimintaan ja kansalaisaktivismiin, tulen jonkin verran refleктоimaan Yapin ym. (2010) tutkimustuloksia siihen, millaisia auttamisen diskursseja löytyy tilapäivivityksistä ja onko niissä nähtävissä samankaltaisia merkityksellistämisiä vapaaehtoistoiminnasta. Vaikka tämä tutkimus eroaakin jonkin verran omastani muun muassa aineiston ja näkökulman kannalta, koen kuitenkin tutkimustulokset hyväksi peiliksi, johon verrata omia tuloksiani.

Oletan, että löydän aineistostani diskursseja, joissa on samankaltaisia näkökulmia vapaaehtoistyöhön ja auttamiseen.

Koska maisterintutkielmani aihe liittyy vapaaehtoistoiminnan lisäksi maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen, on syytä tehdä tutkimuskatsausta myös sinne puolelle. Kielentutkijana keskityn lähinnä kielitieteellisten tutkimusten tarkasteluun. Esimerkiksi suomen kielen puolelta Outi Blomqvist (1996) on tarkastellut, miten suomalaiset sanomalehdet kirjoittavat pakolaisista. Tavoitteena oli asettaa kyseenalaisiksi sanomalehtien itsestään selvät ja neutraalit esittämistavat analysoimalla kahden lehtiartikkelin kielellisiä keinoja. Tutkimus osoitti muun muassa, että pakolaiset esitetään lehdissä epätoiminnallisen kohteen roolissa. Blomqvist tarkasteli myös semanttisia rooleja, joiden perusteella pakolaiset saivat yleensä kokijan tai kohteen osan. Lisäksi heidät nähdään yksilöiden sijaan kollektiivisina joukkoina, mikä niin ikään vähentää pakolaisten inhimillisyyttä. Lehtikirjoituksissa keskityttiin yleensä ongelmiin, joita pakolaiset toisivat tullessaan. (Blomqvist 1996: 131, 145, 147.) Vaikken omassa tutkimuksessani keskitykään niinkään siihen, miten pakolaisista tai turvapaikanhakijoista puhutaan, toimii Blomqvistin tutkimus apuna esimerkiksi siinä, millaisia ideologioita tilapäiviyksistä voi nousta semanttisia rooleja analysoimalla. Lisäksi osa tapahtumista kerrotaan SPR:n näkökulmasta (Blomqvist 1996: 133), ja onkin mielenkiintoista vertailla, katsotaanko Refugees Welcome Keski-Suomi -sivullakin asioita SPR:n näkökulmasta ja mistä syystä.

2.2 Vapaaehtoistoiminta ja kansalaisaktivismi ilmiönä

Tarkastelemani ilmiö on siis turvapaikanhakijoiden auttaminen. Vastaavasti auttamisen ajattelen tässä tutkielmassani vapaaehtoistyöksi tai kansalaisaktivismiksi. Tarkastelemani Facebook -sivun voi nähdä eräänlaisena uutena kanavana ja keinona toteuttaa vapaaehtoistoimintaa sekä kansalaisaktivismia. Refugees Welcome Keski-Suomi -liikkeen esitteessä (2015) kerrotaan, että kyseessä on ” – – kansalaisverkosto, joka kokoaa yhteen pakolaisten auttamisesta kiinnostuneita keskisuomalaisia.” Kyseisellä sivulla halutaan auttaa turvapaikanhakijoita, joten kysymys on tällöin myös vapaaehtoistyöstä. Näiden seikkojen valossa on relevanttia käsitellä vapaaehtoistoimintaa ja kansalaisaktivismia. Lähestyn ilmiötä tässä teoriaosuudessa yleisluontoisesti.

Yksinkertaisuudessaan vapaaehtoistyö merkitsee Kielitoimiston sanakirjan (2016) mukaan työtä, joka tehdään ilman palkkiota ja vapaaehtoisesti (KS s.v. *vapaaehtoistyö*). Vapaaehtoistyön yhteydessä puhutaan usein myös aktiivisesta kansalaisuudesta. Voidaankin ajatella, että nimenomaan vapaaehtoistoiminnan kautta aktiivinen kansalaisuus toteutuu konkreettisella tavalla: tehdesään palkatonta työtä toisten ihmisten auttamiseksi on henkilö silloin aktiivinen kansalainen. Tähän liittyy olennaisesti myös identiteetti, osallistuminen, kohtaaminen ja välittäminen. Vapaaehtoisto-

minnassa näkyvät nämä kaikki kolme ulottuvuutta: ihminen on siinä mukana omana itsenään, hän osallistuu, kohtaa muita ihmisiä ja myös välittää muista ja yhteisistä asioista. Vaikka nykyään esimerkiksi naapuriapua ei enää anneta niin paljon, saa kuitenkin suuremmat katastrofit ihmiset liikkeelle, kuten Aasian tsunami jouluna 2004 osoitti. Yhteisen kokemuksen tai tapahtuman on siis oltava niin pysäyttävä, että auttamiseen löytyy halua osallistumalla esimerkiksi varojen tai vaatteiden keräykseen. (Harju 2005: 70, 74.) Tästä johtuen ihmiset ovat todennäköisesti halunneet osallistua myös turvapaikanhakijoiden auttamiseen: kansalaiset ilmeisesti kokivat, että negatiivisen ilmapiiirin ja rasistisen suhtautumisen sijaan turvapaikanhakijoita pitää auttaa ja saada heidät tuntemaan olonsa tervetulleeksi Suomeen. Lisäksi turvapaikanhakijoiden määrä oli odotettua suurempi, jolloin vastaanottokeskusten työtaakkaa haluttiin myös keventää.

Vapaaehtois- ja kansalaistoimintaa on monenlaista. Yksi esimerkki on epämuodollinen kansalaistoiminta, johon kuuluu esimerkiksi erilaiset kerhot, klubit, kampanjat, liikehinnät sekä internetiin perustuvat yhteisöt. Epämuodolliselle kansalaistoiminnalle on tyypillistä muun muassa vaikuttaminen, yhteinen toiminta, kansalaistottelemattomuus ja auttaminen. (Harju 2010: 168.) Näin ollen myös Refugees Welcome Keski-Suomi -sivun voisi ajatella tällaiseksi epämuodolliseksi kansalaistoiminnaksi, koska kyseessä on internetiin perustettu yhteisö, jonka tarkoitus on auttaa turvapaikanhakijoita. Epämuodolliselle kansalaistoiminnalle voi olla ominaista myös julkisuushakuinen toiminta. Lisäksi siihen on yleensä helppo tulla, mutta siitä on vastaavasti myös helppo irrottautua. Yleisesti ottaen sitä luonnehditaan yhteiskunnalliseksi toiminnaksi, joka ei ole riippuvainen poliittisista puolueista eikä järjestöistä. (Stranius 2009: 139, 159.)

Stranius viittaa (2009: 147) General Intellectiin (2008: 82–83, 100), jonka mukaan epämuodollisessa kansalaistoiminnassa näkyy elämän hektisyys ja epävarmuus sekä työsuhteiden epävakaus: toiminta on projektimaista ja verkostomaista eikä niin kiinnittynyttä. Projektimaisuuden vuoksi tarkoitus ei ole niinkään perustaa pysyviä järjestöjä, vaan lähinnä toteuttaa sellaisia yksittäisiä kampanjoita, jotka houkuttelevat myös julkisuutta. Tällöin toiminnalle on tyypillistä yksittäisten tapahtumien järjestäminen sekä kirjavuus. Samalla osallistumisen kohdalla korostuu pikemminkin elämyksellisyys kuin velvollisuudentunto. (Mp.) Voidaankin todeta, että epämuodollisen kansalaistoiminnan ansiosta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta tulee vielä läpinäkyvämpää ja hajautuneempaa. Nyky-yhteiskunnassa korostetaan yksilöllisyyttä, jolloin ei haluta sitoutua vain yhden aatteen tai järjestön kannattajaksi. Tällöin projektimaiset ja tarkkaan rajatut kampanjat ja hankkeet ovat suuremmassa suosiossa. ”Ostokoriaktivismi” tai ”reppuaktivistit” kuvastavatkin hyvin epämuodollisen kansalaistoiminnan luonnetta: voidaan seilata kampanjasta toiseen. (Stranius 2009: 158, 162.)

Stranius (2009: 159–160) puhuu myös kevytaktivismista tai ”Tykkään”-vaikuttamisesta, jolla hän viittaa joihinkin epämuodollisen kansalaistoiminnan muotoihin. Kevytaktivismi on siis toimintaa, joka ” – ei kiinnity tai sitoudu vakiintuneisiin rakenteisiin, vaan pikemminkin arjen valintoihin.” Toisin sanoen kevytaktivismia voi harjoittaa esimerkiksi lahjoittamalla rahaa käydessään kaupassa tai lounaalla. Kevytaktivismissa ei siis tarvitse antaa koko identiteettiään yhdelle järjestölle. Vaikuttaminen tehdään helpoksi ja mielekkääksi. Aktivismista tekee kevyen se, että yhteiskunnallisten rakenteiden sijaan vaikuttamishorisontti onkin yksilössä. Lisäksi internetissä oleva ryhmä ei muodostu perinteisen yhdistysrakenteen ympärille, vaan fokuksessa on pikemmin asia, jota varten ryhmä on perustettu. (Stranius 2009: 159–160; Stranius & Laaksonen 2011: 13.) Tämä periaate pätee myös Refugees Welcome Keski-Suomi -sivuston kohdalla: keskiössä on lähinnä turvapaikanhakijoiden auttaminen, jota varten kyseinen Facebook-sivu on perustettu.

Kevytaktivismiksi voidaan ajatella myös internetissä tapahtuva nettiaktivismi, koska siinä ei tarvitse laittaa itseään likoon niin vahvasti kuin vaikkapa osallistuessaan mielenosoituksiin (Siisiäinen & Kankainen 2009: 126). Stranius muistuttaa (2009: 159), että kevytaktivistien tekemä työ voi kuitenkin olla hyvin intensiivistä ja haastavaa, sillä keveydellä viitataan lähinnä löysään sitoutumiseen kuin varsinaisen toiminnan keveyteen tai laatuun. Refugees Welcome Keski-Suomi -sivun voisi niin ikään ajatella myös kevytaktivismin harjoittamiseksi, koska sivulle voi julkaista materiaalia ja kirjoituksia silloin kuin itselle sopii, mutta saa olla myös julkaisematta mitään. Sosiaalisen median roolia ja hyödyntämistä kansalaisaktivismissa käsitellen hieman tarkemmin luvussa 2.3.1.

2.2.1 Refugees Welcome Keski-Suomi – esimerkki epämuodollisesta kansalaistoiminnasta

Tässä alaluvussa esittelen tarkemmin Refugees Welcome Keski-Suomi -järjestöä. Esittely pitää kuitenkin aloittaa Refugees Welcome Finland -kansalaisliikkeestä, joka syntyi syksyllä 2015 lähinnä turvapaikanhakijoiden kotimajoituksen organisoimista varten. Suomeen tulevien turvapaikanhakijoiden määrä olikin odotettua enemmän, jolloin vastaanottokeskuksien resurssit eivät riittäneet kaikkien turvapaikanhakijoiden majoittamiseen. Näin ollen Refugees Welcome Finland -liike ryhtyi järjestämään kotimajoitusta turvapaikanhakijoille. Ryhmä luonnehtii toimintaansa matalan kynnyksen vapaaehtoistoiminnaksi. Tarkoituksena on myös tuoda esille positiivisia asioita. (Refugees Welcome Finland 2015.)

Refugees Welcome Finland -kansalaisliikkeestä on lisäksi muodostettu paikallisryhmiä, joista yksi on Refugees Welcome Keski-Suomi. Kyseessä on kansalaisaktivistinen ryhmä, joka syntyi vastareaktionä muukalaispelolle ja maahanmuuttovastaisuudelle. Ryhmän toiminta-ajatuksena on naapuriapu. Tarkoituksena on siis koota yhteen auttamisesta kiinnostuneet ihmiset ja auttaa vas-

taanottokeskusten ja Suomen Punaisen ristin (tästä eteenpäin SPR) toimintaa. Ratkaisevana tekijänä ryhmän perustamiselle pidetään Keuruun päättäjien kokemaa painostusta, jonka seurauksena syntyi kielteinen päätös vastaanottokeskuksen perustamisesta Keuruulle. (Yle Uutiset 10.9.2015.) Facebook -ryhmästä on vielä erikseen perustettu samaa nimeä kantava sivusto, jossa tiedotetaan vapaaehtoisryhmän toiminnasta. Sivulla jaetaan myös asiapohjaista tietoa pakolaisuudesta. (Refugees Welcome Keski-Suomi Facebook -sivu 2015.)

Kyseessä on siis kaikille avoin kansalaisverkosto, jonka toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. Siinä kootaan yhteen keskisuomalaisia, jotka ovat kiinnostuneita pakolaisten auttamisesta. Pyrkimyksenä on tukea turvapaikanhakijoita monin eri tavoin, kuten auttamalla heitä sopeutumaan vieraaseen ympäristöön, organisoimalla vaatekeräyksiä ja neuvomalla kotimajoitusten järjestämisessä. Refugees Welcome Keski-Suomi haluaa tarjota mahdollisuuksia auttaa pakolaisia ruohonjuuritasolla ja myös kohdata heidät tasavertaisina ihmisinä eikä pelkästään avun kohteina. (Refugees Welcome Keski-Suomi -ryhmän esite.) Refugees Welcome Keski-Suomi haluaa tuoda positiivisia asioita esille ja järjestää käytännöllistä auttamistyötä. Heidän ensisijainen tavoitteensa on tukea turvapaikanhakijoiden hyvinvointia ja kotoutumista. (Refugees Welcome Keski-Suomi -ryhmä).

2.2.2 Vapaaehtoistoiminta osana kotouttamista

Tutkimukseni linkittyy olennaisesti myös maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen. Maahanmuutto on käsitteenä kuitenkin hyvin laaja, joten tarkastelen sitä lähinnä kotouttamisen näkökulmasta, sillä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden auttamisessa on pitkälti kysymys ihmisten kotouttamisesta ja sopeuttamisesta uuteen maahan ja sen kulttuuriin. Käsittelen kotouttamista osana vapaaehtoistoimintaa, sillä kolmannella sektorilla tehdään merkittävää työtä kotouttamisen parissa.

Suomen maahanmuuttopolitiikan keskeinen tavoite on saada maahanmuuttajat kotoutumaan Suomeen (Pöyhönen, Tarnanen, Kyllönen, Vehviläinen & Rynkänen. 2009: 12). Kotoutumisella viitataan siihen, ” – – että maahanmuuttaja sopeutuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja omaksuu uusia tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka auttavat häntä osallistumaan aktiivisesti uuden kotimaansa elämänmenoon.” Osa kotoutuu toisia helpommin, osa taas tarvitsee enemmän aikaa ja tukipalveluita. Kotoutumisen tärkeimpiä edellytyksiä on suomen tai ruotsin kielen taito sekä tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta. (Sisäministeriö 2015.)

Lainsäädännön tasolla kotoutumista säätelee myös kotouttamislaki (493/1999), jonka mukaan Suomeen tulleella maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, kun hän on rekisteröitynyt työnhakijaksi tai saa toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma pitää sisällään sen, miten maa-

hanmuuttaja hankkii tarvittavan kielitaidon ja muut sellaiset taidot, joita tarvitsee arkielämässä ja töissä. Vuonna 2011 tuli voimaan laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2011), jonka tehtävänä on ohjata kotouttamista. Lain mukaan maahanmuuttajien tulee saada tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä sekä kotoutumista edistäväistä palveluista. Tarkoitus on panostaa maahanmuuton alkuvaiheeseen, jolloin lisätään alkuvaiheen tiedottamista sekä maahanmuuttajien neuvontaa ja ohjausta. (Kotouttaminen.fi b.)

Kotouttaminen on ollut lähinnä viranomaisten tehtävä, mutta myös kolmannella sektorilla järjestetään kotoutumista edistävää toimintaa. Kolmas sektori kattaa erilaiset järjestöt, yhdistykset, kerhot, vapaaehtoistoiminnan, säätiöt ja osuuskunnat. (Pöyhönen, Tarnanen, Vehviläinen, Virtanen & Pihlaja 2010: 54.) Myös SPR ja Väestöliitto ajatellaan kolmannen sektorin toimijoiksi, mutta toisaalta ne ovat niin vakiintuneita, että ne mielletään monesti viranomaisiksi (Lautiola 2013: 19). Väestöliiton (2016) mukaan maahanmuuttajien kotouttaminen ei onnistu pelkästään viranomaistyön voimin, vaan myös ruohonjuuritaso tarvitsee toimijoita. Kolmannella sektorilla järjestetty toiminta edistää omalta osaltaan kotoutumisen tavoitteita, vaikkei toiminta tukeudukaan tutkintotavoitteisiin. Sen tarkoitus onkin lähinnä täydentää viranomaisten kotouttamistoimintaa epämuodollisemmalla matalan kynnyksen toiminnalla. Kolmannen sektorin toiminnalla voidaanankin ennaltaehkäistä esimerkiksi syrjäytymistä. Tämän lisäksi järjestöjen toiminnan avulla on mahdollista saavuttaa ihmisiä, joita ei välttämättä tavoiteta viranomaistyön kautta. Kotoutumisen olennaisimpia edistäjiä ovat kuitenkin sosiaaliset suhteet, joita viranomaiset eivät välttämättä tarjoa. (Pöyhönen ym. 2010: 56.)

Kotoutumisen kohdalla puhutaan yleensä myös sen kaksisuuntaisuudesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että myös maahanmuuttajan on oltava kotoutumisessa aktiivinen, vaikka kotoutumista tukevien palveluiden järjestäminen onkin viranomaisten vastuulla. Yhteiskunnan tehtävänä on siis antaa maahanmuuttajalle riittävät mahdollisuudet kotoutumiseen, mutta toisaalta myös maahanmuuttajalta odotetaan vastavuoroisesti aktiivista osallistumista kotoutumisen edistämiseksi. (Kotouttaminen.fi a.) Kotoutumisen kaksisuuntaisuus toteutuu luontevasti varsinkin juuri vapaaehtoistoimintaan perustuvassa järjestötyössä, koska ” – – valtaväestön edustajat voivat kohdata maahanmuuttajia, mikäli esimerkiksi työyhteisöissä tähän ei ole mahdollisuutta.” Samalla myös maahanmuuttajat saavat viranomaisten lisäksi kontakteja myös muihin suomalaisiin. (Pöyhönen ym. 2010: 56.)

Kotoutumisen onnistumiseksi eri toimijoiden tulisi olla tietoisia toistensa toiminnasta, jolloin maahanmuuttajia voidaan ohjata heille sopivan toiminnan pariin. Haasteena on kuitenkin se, etteivät viranomaiset tunne tarpeeksi hyvin, mitä kolmannella sektorilla tapahtuu, eivätkä vastaavasti kolmannen sektorin toimijat tiedä viranomaisten keskuudessa tehtävää työtä. Kolmannella sektorilla toimivat eivät välttämättä pääse osallistumaan suunnitteluun, päätöksentekoon tai työryhmiin, joita

viranomaiset järjestävät. Erityisesti maahanmuuttajajärjestöjä tulisi osallistaa kotoutumisessa. (Pöyhönen ym. 2010: 57.)

Lisäksi kolmannen sektorin puolella on myös haasteena saada tavoitettua maahanmuuttajia. Tähän on syynä lähinnä kulttuuriin liittyvät asiat. Kaikkien maahanmuuttajien kulttuurissa ei välttämättä ole järjestötoimintaa tai se voi olla hyvin toisenlaista kuin meillä Suomessa. Tähän ongelmaan voitaisiin vastata viranomaistoiminnan kautta. Kotoutumiskoulutuksessa maahanmuuttajille voitaisiinkin kertoa yleisluontoisesti kolmannesta sektorista ja muutenkin suomalaisesta järjestötoiminnasta. Joka tapauksessa järjestötoiminnassa olisi hyvä muistaa se ajatus ja periaate, että maahanmuuttaja on kuitenkin myös osallistuja – ei pelkästään toiminnan kohde tai autettava. (Pöyhönen ym. 2010: 58.)

2.3 Sosiaalinen media

2.3.1 Sosiaalisen median hyödyntäminen vapaaehtoistoiminnassa ja kansalaisaktiivisissa

Sosiaalinen media on laaja käsite, johon kuuluvat useimmat yhteisöpalvelut, kuten Facebook ja Twitter. Käsitteen määrittäminen voi olla haastavaa jo pelkästään siitä syystä, että sosiaalinen media ei ole yksi selkeä kokonaisuus (Seppänen & Väliverronen 2012: 36, 38.) Onkin ehdotettu, että sosiaalisen median sijasta puhuttaisiin mieluummin yhteisöllisestä mediasta, koska sen merkitys olisi paljon selkeämpi. Sen sijaan sosiaalinen on paljon monimerkityksisempi, jolloin käsitteen merkitys ei välttämättä aukea. Yhteisöllisyys viittaa juuri siihen, että jokainen voi tuottaa sinne sisältöä ja olla myös osa yleisöä: sisältöä siis tuotetaan ja jaetaan yhteisöllisesti. (Kotus 2009.) Kuitenkin sosiaalinen media oli terminä paljon vakiintuneempi, mistä johtuen Kotuksen ehdotus ei saanut kovin paljon kannatusta (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013: 14). Käsitteen tuttuuden ja vakiintuneisuuden vuoksi puhun itsekin mieluummin sosiaalisesta kuin yhteisöllisestä mediasta.

Sosiaalista mediaa määriteltessä käytetään joskus myös termiä *web 2.0*, joka tarkoittaa ”internetin hyödyntämisessä käytettävien, sosiaalisen median mahdollistavien tietoteknisten ratkaisujen kokonaisuutta”. Tähän kuuluvat siis sovellukset, jotka tekevät mahdolliseksi vuorovaikutteisuuden ja käyttäjälähtöisyyden. (Sanastokeskus TSK 2010: 15.) Itse tarkoitan sosiaalisella medialla nimenomaan Facebookia, koska aineistoni koostuu Facebook -sivun päivityksistä. Kortesuon kirjoittaman oppaan (2010: 42) mukaan Facebook onkin suosituin yhteisöpalvelu Suomessa, ja sitä voidaan kuvailla myös mikrobloginä tai tiedostojenjakopalveluksi. Seppäsen ja Väliverronen mukaan (2012: 36) sosiaalisen median palvelut auttavat verkostoitumaan ja luomaan yhteisöjä, joissa ei voida vuorovaikutusta tai sisältöjen tuottamista enää erottaa toisistaan.

Sosiaaliselle medialle on muutenkin ominaista se, että käyttäjät luovat sisällön internetiin yhdessä. Se siis ruokkii virtuaalista yhteisöllisyyttä. Kun taitoa ja tietoa jaetaan avoimesti toimijoiden kesken, tulee kansalaistoiminnasta sosiaalisen median avulla tällöin läpinäkyvää. Sosiaalista mediaa voidaankin pitää nykypäivän kansalaiskeskustelujen ja vaikuttamisen paikkana. Lisäksi voidaan ennustaa, että vuonna 2020/2025 sosiaalinen media tulee olemaan keskeinen osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. (Harju 2010: 138, 140, 143.) Nykyään yhä useammat kansalaisjärjestöt hyödyntävät verkkosivuja ja yhteisöpalveluja, kuten Facebookia, toiminnassaan. Verkossa vaikuttamisen pitää olla tänä päivänä vaivatonta ja yksinkertaista, mihin sosiaalisen median palvelut pystyvät tarjoamaan työvälineitä. Jos ihmiset eivät nykyään ehdi olla fyysisesti mukana jossain toiminnassa tai kampanjassa, he voivat Facebookin avulla osoittaa intressejään ja tukeaan jotain hanketta tai järjestöä kohtaan. Tällä tavoin he saavat kokea, että ovat vaikuttamassa johonkin. Lisäksi sähköisen ympäristön myötä mielipiteen ilmaiseminen ja vaikuttaminen on mahdollista myös niille, joilta ei muuten löytyisi aikaa tai motivaatiota perinteisemmän kansalaistoiminnan harjoittamiseen. (Stranius & Laaksonen 2011: 18–19.) Aikaisemmin mainitsin verkkoaktiivisuuden, mutta voidaan myös puhua *klikkausaktiivisuudesta* tai tuttavallisemmin *kliktivisistä*, jolla viitataan verkko-osallistumiseen. Tällöin kliktivisistä harjoittava yksilö voi esimerkiksi tviitata oman kantansa muille, allekirjoittaa internetissä adressin tai osoittaa tykkäämisensä verkkokeskustelussa. Tällaisesta ilmiöstä on käytetty myös sanaa *slaktivismi*. (Kotus 2014.)

Facebookiin onkin viime vuosina perustettu erilaisia ryhmiä monenlaisten asioiden hyväksi: esimerkiksi kansanedustajien palkankorotusta vastustava ”Yleislakko” -ryhmä keräsi vuonna 2010 lokakuussa yli 100 000 kannattajaa. Lisäksi vuonna 2010 kesällä eduskunta päätti kahden uuden ydinvoimalan rakentamisesta. Ennen kyseistä päätöstä oli jo perustettu kampanja ydinvoimaloiden rakentamista vastaan. Tarkoituksena oli kannustaa ja rohkaista ihmisiä vaikuttamaan suoraan kansanedustajiin. Sosiaalinen media toimi tässä kampanjassa merkittävässä roolissa: Facebookiin perustetussa ryhmässä oli kaikkiaan melkein 22 000 jäsentä, jotka ottivat osaa tapahtumiin ja olivat yhteydessä kansanedustajiin. Vaikuttaminen verkossa on siis helppoa, mutta toinen kysymys onkin, kuinka tehokasta esimerkiksi nettiadressien tai Facebook -vetoamusten allekirjoittaminen on? Saaako reaali maailman kohde tietää klikkauksesta ja kuinka monella on taitoja ja keinoja verkkovaikuttamiseen? Kovin paljon ei ole tutkittu esimerkiksi sitä, johtaako aktiivisuus verkossa toimintaan internetin ulkopuolella tai passivoiko verkkotoiminnan helppous ihmisiä. (Stranius & Laaksonen 2011: 12, 18–19, 23–24.)

2.3.2 Sosiaalinen media kielenkäytön näkökulmasta

Tässä aluvuussa keskityn tarkastelemaan sosiaalista mediaa ja erityisesti Facebookia kielenkäytön näkökulmasta, koska tutkimukseni fokus on nimenomaan sen kielellisessä puolessa. Kun Facebookiin kirjoitetaan kuulumisia, tuotetaan silloin median sisältöä, mutta samalla myös ollaan vuorovaikutuksessa muiden Facebook-kaverien kanssa (Seppänen & Väliverronen 2012: 36). Yleensä sosiaalinen media erotetaan omaksi mediakseen joukkoviestimien muodoista. Sosiaalisessa mediassa sisältöä jaetaan verkkoyhteisön osallistujien kautta, jolloin sisällön voi julkaista kuka tahansa. Sisältö voi kuitenkin jakautua ja levittäytyä suuremmalle yleisölle. (Page, Barton, Unger & Zappavigna 2014: 5.) Sen sijaan kuitenkin esimerkiksi yhteisöpalvelut Twitter ja Youtube ajatellaan joukkoviestimiksi, koska niiden avulla voidaan levittää julkaisuja suurelle ja epämääräiselle vastaanottajajoukolle. Sitä vastoin Facebookille on tyypillistä vuorovaikutus, joka tapahtuu käyttäjien välillä. Samalla rakennetaan myös sosiaalisia verkostoja. (Seppänen & Väliverronen 2012: 38.)

Sosiaalisen median kohdalla puhutaan usein myös *sosiaalisesta kuratoinnista*. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jolla johdatellaan muut jonkin mielenkiintoisen sisällön ääreen. Esimerkiksi käyttäjä voi Facebookissa laittaa omalle seinälleen linkin, joka vie Youtube -videoon. Tällä tavoin tehdään toiset tietoisiksi jonkin mediasisällön olemassaolosta. Tällainen toimintatapa muistuttaa siis kuraattoreiden toimintaa. (Ks. Villi 2011; Seppänen & Väliverronen 2012: 39.) Sosiaalista kuratointia tarkastelemallani Facebook-sivulla on tehty aika paljon, sillä sinne on jaettu esimerkiksi uutisia, artikkeleita tai videoita pakolaisuuteen liittyen.

Koska tutkimukseni fokuksessa on Facebookin tilapäivitykset, on syytä määritellä, mitä niillä oikeastaan tarkoitetaan. Kortesuon (2010: 122) mukaan kirjoittaja kertoo tilapäivitysten avulla kuulumisensa. Se on puolijulkinen teksti, joka näkyy jäsenien seinällä ja Facebookin uutissyötteessä. Päivityksessä voi pelkän tekstin sijasta olla myös hyperlinkkejä, kuvia tai videoita. Lisäksi tilapäivitykset eivät ole yksi koherentti genre, vaan niissä on näkyvissä piirteitä myös muista eri tekstilajeista, kuten tekstiviesteistä ja mikrobloggaamisesta, jolla tarkoitetaan lyhyiden viestien kirjoittamista. Viesteissä yleensä kerrotaan, mitä on tekemässä, mitä ajattelee tai tuntee. Mikrobloggausta näkee sekä Twitterissä että Facebookissa. Lisäksi Facebookin tilapäivitykset ovat yhä enemmän interaktiivisempia ja dialogisempia kommentointi- ja tykkäystoimintojen johdosta. (Lee 2011: 111–112, 118; West & Trester 2013: 138.)

Tilapäivitykset voidaan jakaa erilaisiin kategorioihin niiden viestintäfunktioiden ja kielellisten valintojen perusteella. Tätä on tarkemmin tutkinut Lee (2011), joka löysi kaiken kaikkiaan 11 kategoriaa, joihin Facebookin tilapäivitykset voivat sijoittua. Ensimmäiseen kategoriaan kuuluvat ne päivitykset, joissa vastataan Facebookin esittämään kysymykseen ”Mitä olet juuri nyt tekemässä?”

Tällöin päivitykset on muotoiltu esimerkiksi ”Liisa on syömässä herkullista lounasta.” Toinen kategoria sisältää jokapäiväiseen elämään liittyvät päivitykset. Käyttäjät siis kertovat arkipäivän aktiiviteeteistaan, jotka liittyvät myös perheeseen ja työelämään. Kolmas kategoria kantaa nimeä ”Mieli-pide ja tuomio”. Tähän kategoriaan kuuluvissa tilapäivityksissä kerrotaan, mitä osallistujat ajattelevat itsestään ja muista. Neljänteen kategoriaan kuuluvat sen sijaan tilapäivitykset, joissa ilmaistaan omat positiiviset sekä negatiiviset tunteet ja mielialat (esim. *Sannaa AHDISTAAAAA!!!*). Viidennten ryhmän viestit voisi ajatella olevan poissaoloviestejä (engl. *away message*). Tällaisissa tilapäivityksissä siis kerrotaan, milloin kirjoittaja on lähdessä jonnekin (esim. *Katri matkustaa Saksaan ensi viikonloppuna*). Kuudes ryhmä muodostaa päivitykset ja viestit, joiden tavoitteena on aloittaa keskustelu. Tällöin tilapäivitys voi sisältää avoimen kysymyksen, johon on tarkoitus saada kommentteja ja vastauksia. Seitsemännen kategorian tilapäivitykset on yleensä kohdistettu jollekin tietulle joukolle, ei siis kaikille Facebook-kavereille (esim. *Haluan toivottaa täällä Facebookissa hyvää joulua ystäväilleni ja heidän perheilleen!*). Kahdeksanteen kategoriaan kuuluvat tilapäivitykset, joissa on käytetty lainauksia esimerkiksi lauluista tai kuuluisista sanonnoista. Yhdeksännen ryhmän muodostaa leikkisät viestit, joissa ilmaistaan sanomattomuutta välimerkkien avulla (esim. *Antti:?*). Kymmenennen kategorian tilapäivityksille on ominaista huumori, joka syntyy, kun Facebook-käyttäjä kertoo vitsin tai leikittelee kielellä. Yhdestoista kategoria koostuu viesteistä, joissa kerrotaan mielipiteitä Facebookista ja sen teknisistä ominaisuuksista (esim. *Katja ei tykkää Facebookin uudesta liitännästä*). (Lee 2011: 115–117.) Täytyy toki muistaa se, että tarkastelemallani Facebook-sivulla ei varsinaisesti kerrota omia kuulumisia, mutta Leen kategorisointi voi auttaa kuitenkin tilapäivitysten ymmärtämisessä viestinnän kannalta.

Oman tutkimukseni fokus on siis tilapäivityksissä eli toisin sanoen kielenkäytössä. Onkin siis relevanttia määritellä, mitä kielellä ja kielenkäytöllä tarkoitetaan sosiaalisen median kontekstissa. Edistyksellisen näkökulman mukaan kieli ei esimerkiksi ole abstrakti järjestelmä kommunikoinnissa, vaan se on aina jossain tietyssä kontekstissa. Kielen voi nähdä toimintoina, jotka nousevat tietyn kontekstin kommunikointitarpeista ja tilanteista. Voidaan siis sanoa, että jokaisella kielen osalla on jokin tarkoitus. Lisäksi jokin sana tai lause voidaan ymmärtää eri kontekstissa eri tavalla. Esimerkiksi lausahdus ”Voi ei” voi saada monta eri merkitystä riippuen siitä, mitä juuri on tapahtunut tai sanottu, millainen on keskustelijoiden välinen suhde tai millä intonaatiolla se sanotaan. (Page ym. 2014: 28.)

Kontekstilla on luonnollisesti merkitystä. Esimerkiksi Youtube -videon kommentit voidaan yksitellen analysoida tarkasti ja yksityiskohtaisesti, mutta hyvin nopeasti huomataan kontekstin tärkeys: esimerkiksi aika, jolloin kommentit tai postaukset on julkaistu, voi olla merkittävä kommenttien analyysin kannalta. Myös viestien ja kommenttien suhde toisiinsa on myös olennaisia

seikkoja: mitkä viestit on julkaistu ensin ja mitkä myöhemmin ja miten ne on osoitettu muille käyttäjille tai miten niihin on vastattu. (Page ym. 2014: 29.) Sama periaate pätee myös diskurssintutkimukseen ylipäänsä: kielellä toimitaan eri tavalla eri tilanteissa, jolloin mikään sana, ilmaus tai diskurssi ei tarkoita kaikissa yhteyksissä samaa asiaa. Tällöin kieli on siis kontekstisidonnaista ja dynaamista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 28.) Näiden seikkojen valossa tutkimani tilapäivitykset on siis tulkittava ja suhteutettava siihen kontekstiin, jossa ne on julkaistu.

Carr, Schrock ja Dauterman (2012) ovat tutkineet puhetoimintoja Facebookin statuspäivityksissä. Puhetoiminto viittaa siihen, että kieli sekä kuvailee että myös on toimintaa. Käyttämällä erilaisia puhetoimintoja, kuten mielipiteen ilmaisua, kommentointia tai kysymällä jotain, yksilö ei vain toimi maailmassa, vaan on myös vuorovaikutuksessa häntä ympäröivän maailman kanssa. Puhetoiminnot voidaan jakaa viiteen ryhmään: assertatiiveihin, direktiiveihin, komissiiveihin, ekspressiiveihin ja deklaratiiiveihin. (Carrin ym. 2012: 177 mukaan Searle 1969, 1970; Ks. tarkemmin myös Larjavaara 2007.) Assertatiiveilla tarkoitetaan sitä, että ”– puhuja kertoo, miten asiat ovat ja sitoutuu sanotun totuusarvoon.” Direktiiveillä puhuja pyrkii saamaan kuulijan tekemään jotain. Komissiiveilla tarkoitetaan sen sijaan sitä, että puhuja lupaa ja sitoutuu tekemään jotain (esim. lupaaminen, uhkaaminen). Ekspressiiveillä puhuja voi ilmaista omat tunteensa tai asenteensa jotain asiaa kohtaan. Deklaratiiveilla tarkoitetaan, että puhujan lausuma toteuttaa asiantilan. Näitä on tapana sanoa myös performatiiveiksi. (esim. *Minä kastan sinut Ville Sakariksi; Tuomitsen teidät kahdeksi vuodeksi vankilaan*). (TT s.v. *puheakti*; Kieli ja sen kieliopit 1996: 88–89; Karlsson 2008: 241.)

Carr ym. määrittelevät statuspäivityksen avoimeksi tekstikentäksi, johon jokainen voi luoda oman statuksen ja päivityksen toisten katseltavaksi. Lisäksi he toteavat, että Facebookin statuspäivitysten tutkiminen on mielenkiintoista sen ainutlaatuisten mediaominaisuuksiensa vuoksi. Statuspäivitykset ovat asynkronisia (Carr ym. 2012: 180), jolla viitataan Matikaisen (2008: 179) mukaan eireaaliaikaisuuteen. Verkossa tapahtuva vuorovaikutus on pääasiassa asynkronista (mp.). Lisäksi tilapäivitykset on suunnattu tietyille yleisölle: käyttäjän verkostolle. Tutkimuksessa myös todetaan, että vaikka sosiaalinen verkosto (SNS) on kuvien ja äänien kudelma, suurimmaksi osaksi kommunikointi tapahtuu kuitenkin tekstitasolla eli viesteissä (Carr ym. 2012: 178, 180.) Tähän ajatukseen nojaten on relevanttia tutkia sivun tilapäivityksiä, koska nekin on suunnattu tietyille joukolle: niille, jotka ovat kiinnostuneita turvapaikanhakijoiden auttamisesta. Näin ollen Refugees Welcome Keski-Suomi -sivuston tilapäivitykset ovat relevantteja tutkimuskohteita, koska niissä on haluttu ilmaista, missä vapaaehtoisten apua tarvittaisiin tai mihin tehtävään itse olisi käytettävissä.

Tutkimustulosten perusteella puheakteista tilapäivityksissä käytettiin assertatiiveja, direktiivejä, komissiiveja sekä ekspressiivejä, joita löytyi eniten. Toiseksi eniten oli käytetty assertatiiveja. Tulos kertoo lähinnä siitä, että sosiaalisen median käyttäjät ilmaisevat tunteitaan ja esittävät näkö-

kantojaan uudessa mediassa. (Carr ym. 2012: 186–187.) Mielenkiintoista olisikin tarkastella, näkyykö Refugees Welcome Keski-Suomi -sivuston tilapäiviyksissä emotionaalisia julkaisuja.

Aikaisemmin mainitsemassani Chiluan ja Ifukorin (2015) tutkimuksessa tarkasteltiin Twitterissä ja Facebookissa olevaa kampanjaa #BringBackOurGirls, joka liittyi Nigerian kidnapattujen koulutyttyjen pelastamiseen. Suhtautumisen teorian ja kriittisen diskurssianalyysin keinoin tutkittiin kampanjan diskursiivisia ominaisuuksia sekä affektiivisen asenteen roolia kidnappaajien arvostelussa. Tulokset osoittivat muun muassa, että sanaston tasolla käytettiin emotionaalista kieltä, kun representoitiin ihmisiä, ryhmiä ja hallitusta. Suurin osa arvosteluista heijasti negatiivista valenssia, mikä on tyypillinen reaktio (sosiaalisen) median raporteille kriiseistä ja kansallisista katastrofeista. (Mt.)

Tutkimuksia digitaalisesta vuorovaikutuksesta löytyy jonkin verran myös suomen kielen puolelta. Esimerkiksi Helasvuo (2014) on tutkinut puhetilanteen osallistujia tekstiviestikeskustelussa, jossa tarkastelun kohteena on ollut erityisesti tekstiviestien kielelliset piirteet. Tarkoituksena oli selvittää, miten viesteissä viitataan puhujaan eli tekstiviestin kirjoittajaan ja vastaanottajaan. Tutkimus kuuluu siis vuorovaikutuslingvistiikan piiriin. (Helasvuo 2014: 30; Helasvuo, Johansson & Tanskanen 2014: 24.) Tanskanen (2014) on sen sijaan tarkastellut opiskelijoiden keskustelupalstojen metapragmaattisia kommentteja. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten oman tai jonkun toisen osallistujan viestin piirrettä kommentoidaan, millaisia kommentteja keskustelun osanottajat käyttävät ja mikä niiden käyttötarkoitus on. Tanskanen ei analysoinut pelkästään suomenkielisiä viestejä, vaan aineistoon kuului myös englanninkielisiä viestejä. Tulokset paljastivat, että kommentteissa kirjoittaja arvioi kriittisesti omaa tai toisen kirjoittajan viestiä. Toisaalta kirjoittaja myös osoitti tukeaan toiselle osallistujalle. (Tanskanen 2014: 52, 73.) Helasvuon ja Tanskanen tutkimukset ovat lähinnä osoituksia ja esimerkkejä siitä, miten digitaalista vuorovaikutusta on tutkittu.

2.4 Diskurssintutkimus: ajatus kielestä sosiaalisena toimintana

2.4.1 Diskurssi vai diskurssit?

Ennen kuin käsittelen tarkemmin tutkimukseni teorian kärkeä eli kriittistä diskurssintutkimusta, on syytä ensin määritellä diskurssin käsitettä, koska tarkoitukseni on tutkia auttamisen diskursiivista rakentumista Facebookissa, mikä tarkoittaa käytännössä diskurssien hahmottamista Facebook -sivun tilapäiviyksistä. Pietikäisen ja Mäntysen (2009: 22) mukaan diskurssi on käsitteenä hyvin dynaaminen, koska se voidaan ymmärtää eri tilanteissa eri tavalla. Käsitteen dynaamisuus johtuu

myös siitä, että diskurssintutkimusta ei tehdä pelkästään kielitieteen puolella, vaan muutkin tieteenalat, kuten yhteiskuntatieteet, hyödyntävät sitä (mp.).

Diskurssintutkimuksessa puhutaan välillä diskurssista yksikössä, mutta välillä taas käytetään monikkumuotoa. Selvyyden vuoksi on syytä tehdä hieman eroa näiden käsitteiden välille. *Diskurssilla* tarkoitetaan kielenkäyttöä osana sosiaalisia käytänteitä. Käsitteenä se on hyvin laaja, koska se kuvaa koko tutkimusaluetta ja sen lähtökohtia. Sillä viitataan siis teoreettiseen näkemykseen kielestä sosiaalisen ja tilanteisen toiminnan keinona. Sen sijaan *diskurssseilla* on tarkempi fokus, koska niillä ” – – tarkoitetaan kiteytynyttä merkityksellistämisen tapaa, jonka kieliyhteisön jäsenet tunnistavat.” Sillä viitataan jonkin asian kuvaamiseen ja merkityksellistämiseen jostain tietystä näkökulmasta. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 27.) Pietikäinen (2000: 192) selventää diskurssien käsitettä toteamalla, että samasta aiheesta voi olla erilaisia näkemyksiä, jotka toteutuvat ja realisoituvat erilaisessa kielenkäytössä diskurssina. Pietikäisen ja Mäntynen (2009: 27, 50–51) mukaan voidaan puhua esimerkiksi mediadiskurssista, jolloin viitataan ” – – median kielenkäyttöön osana sosiaalista toimintaa – –”. Mediadiskurssin osana voidaan kuitenkin käyttää myös muita diskurssseja. Esimerkiksi uutisdiskurssin kohdalla Suomen metsistä voidaan puhua talouden ja maanviljelyn diskurssien kautta. Samaa ilmiötä tai aihetta voidaan siis tarkastella eri näkökulmista ja merkityksellistää eri tavalla, jolloin on olemassa myös erilaisia diskurssseja. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 50–51.)

Toisin sanoen diskurssin tehtävänä on siis kuvata laajempaa ja syvällisempää näkemystä kielestä sosiaalisena toimintana, kun taas diskurssit voidaan ajatella teoreettis-analyttisiksi käsitteiksi, jotka toimivat apuna merkitysten rakentumisen tarkastelussa. Diskurssit siis järjestävät merkityksiä tietyllä tavalla, esimerkiksi luonnonsuojeluun liittyvä diskurssi järjestää luontoon ja sen arvoon kytkeytyviä merkityksiä toisella tavalla kuin esimerkiksi talousdiskurssi (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 51, 54). Tässä tutkimuksessa siis tarkastellaan, miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti, jolloin auttamisen diskurssien avulla voidaan hahmottaa auttamisen ilmiön rakentumista laajemmin Facebook -sivulla.

Ymmärrän diskurssin omassa tutkimuksessani myös Norman Faircloughin ajatusten mukaisesti: diskurssi on sosiaalisesti muotoutunut, ja se voidaan nähdä yhtenä toiminnan muotona (Fairclough 1992: 63–64). Diskurssi eli kielenkäyttö voi olla sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Myös kuvat ja nonverbaalinen viestintä voidaan ajatella diskurssiksi. (Fairclough 1997: 75.) Diskurssiin liittyy olennaisesti myös *representatio*, jolla viitataan siihen, millainen kuva puheena olevasta aiheesta, toimijoista ja heidän välisistä suhteistaan muodostuu (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 55). Eri diskurssit siis representoivat maailmaa eri perspektiiveistä, mikä liittyy myös siihen, että ihmisillä on erilaiset suhteet maailmaan. Tämä taas riippuu siitä, mikä on heidän asemansa maailmassa, sosiaalinen ja persoonallinen identiteettinsä sekä suhteensa muihin ihmisiin. Diskurssien väliset

suhteet on yksi elementti ihmisten välisistä suhteista: ne voivat täydentää toisiaan, kilpailla keskenään tai yksi voi dominoida noista. (Fairclough 2003: 124.) Tällöin myös Facebook-sivulta nousevat diskurssit representoivat ja heijastavat siten myös näkökulmia auttamisesta. Jokin diskurssi todennäköisesti nousee muita hallitsevammaksi, mutta jokin diskurssi voi myös täydentää toista.

Diskurssintutkimuksessa vallitsee ajatus sosiaalisesta konstruktivismista, jossa tarkastelun kohteena on sosiaalisen todellisuuden ja merkitysten rakentuminen. Muutenkin diskurssintutkimuksessa kielen ja muiden semioottisten merkkijärjestelmien ajatellaan olevan olennaisia tekijöitä todellisuuden rakentumisessa. Tästä johtuen ollaan kiinnostuneita erityisesti siitä, miten sosiaalinen todellisuus muodostuu kielenkäytössä ja muussa toiminnassa. Kielenkäytön ajatellaan olevan sosiaalista toimintaa, jolloin kielenkäyttö vaihtelee ajan, paikan, tavoitteen ja tilanteen mukaan. Kielenkäyttö on siis tilanteista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 12; Jokinen 2002: 38.) Kielenkäyttö myös konstruoi sosiaalisia identiteettejä, ihmisten välisiä sosiaalisia suhteita sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä. Näitä voidaan kielenkäytön avulla toistaa ja pitää yllä, mutta toisaalta myös uudistaa ja muuttaa. Joskus jokin näistä kolmesta voi nousta merkittävämmäksi kuin muut, mutta periaatteessa kaikki kolme näkökantaa toimivat tekstissä. (Fairclough 1992: 64; 1997: 76.) Näitä ajatuksia soveltaen oletan auttamisen diskurssien myös kertovan jotain ihmisten käsityksistä auttamisesta.

Lisäksi diskurssintutkimuksen näkemys kielestä on funktionaalinen, jolloin kielelliset merkitykset ovat aina tilannekohtaisia, ja ne syntyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Funktionaalinen kielikäsitelmä on siis kiinnostunut kielen tilanteisuudesta ja siitä, mitä kielellä tehdään. Toisin sanoen kielenkäyttäjällä on mahdollisuus valita, millä tavoin hän käyttää kieltä missäkin tilanteessa. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 14.) Myös Kuorti, Mäntynen ja Pietikäinen (2008: 27) toteavat, että jos kieltä muokataan tietoisesti tai tiedostamatta, voidaan saada aikaan erilaisia lopputuloksia. Toisin sanoen kieli on riippuvainen sen käyttäjistä ja tilanteesta (mp.). Luukka toteaa (2000: 138) funktionaalisen näkemyksen korostavan merkitysten luomista kielen olennaisimpana ominaisuutena ja piirteenä. Tästä johtuen tarkoitus on pikemminkin kuvata kielellisten valintojen systematiikkaa eikä pelkästään kielijärjestelmän sisäistä rakennetta. Ideana on siis kuvata esimerkiksi kielen ja kontekstin suhdetta sekä kieltä merkityspotentiaalina. (Mp.)

Itsekin pyrin tarkastelemaan sitä, mitä kielellä tehdään ja miten auttamisen kielelliset merkitykset syntyvät Facebook -sivulla tilapäivitysten perusteella. Esimerkiksi minua kiinnostaa, miten tilapäivityksissä tuodaan vaikkapa avuntarve ilmi. Tilapäivitysten kirjoittajat tekevät nimittäin nimenomaan kielellisiä valintoja, ja juuri tämä puoli minua kiinnostaa erityisesti. Lisäksi Facebook ympäristönä todennäköisesti vaikuttaa siihen, miten kieltä käytetään: tilapäivityksiin kirjoitetaan todennäköisesti eri tavalla kuin sähköpostiviesteihin tai blogiteksteihin. Tämä voi vaikuttaa vastavasti myös merkitysten rakentumiseen.

Konteksti on olennainen osa diskurssintutkimusta. Kontekstin voi kuitenkin ymmärtää monella eri tavalla: se voi merkitä asiayhteyttä, vuorovaikutustilannetta tai yhteiskunnallista tilaa. Kyseessä on laaja käsite juuri funktionaalisen kielikäsitteiden vuoksi. Yleisesti ottaen kontekstiin ajatellaan kuuluvan kaikki ne asiat ja tekijät, jotka vaikuttavat merkityksen muotoutumiseen. Sen voisi nähdä monikerroksisena käsitteenä, jonka tarkoitus on kuvata ” – kielenkäytön tilanteisuutta ja siihen liittyvää ajallista ulottuvuutta.” Vaikka kyseessä onkin laaja käsite, sitä voidaan kuitenkin rajata. Diskurssintutkimuksessa voidaan puhua esimerkiksi tilannekontekstista, jolla tarkoitetaan sitä tiettyä sosiaalista tilannetta, jossa kielenkäyttö on mukana, kuten perjantai-illan puhelinkeskustelua ystävän kanssa, sähköpostiviestittelyä graduohjaajan kanssa tai vaikkapa Facebook-päivityksen kommentointia. Tilannekontekstiin liittyy keskeisesti sekä sosiaalinen että kielellinen toiminta ja myös se, millaiset ovat toimijoiden roolit. Tilannekontekstin voi ajatella myös mikrotasoksi, jossa kielenkäyttö ilmenee. Makrotasolla sen sijaan tarkoitetaan laajempaa yhteiskunnallista kontekstia. Toisaalta eri kontekstit, kuten mikro ja makro, ovat yleensä sisäkkäin, jolloin niiden välillä ei välttämättä ole niin selvää rajaa. Tällöin onkin tutkijan päätettävissä, mitä kohtaa hän haluaa kontekstista tarkastella tarkemmin. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 29–32; ks. myös Fairclough 1997.) Itsekin pyrin luonnollisesti ottamaan huomioon kontekstin, jolla tarkoitan lähinnä sekä Facebook-sivua että yhteiskunnallista tilannetta. Tutkimukseni kannalta tilannekontekstina voisi olla Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulle tilapäivityksen julkaiseminen. Sivusto ja tarkemmin ottaen sen julkaisut ovat juuri sitä kielenkäytön mikrotasoa.

Tilannekontekstin lisäksi diskurssintutkimuksessa puhutaan myös diskursiivisista käytänteistä. Niillä tarkoitetaan ” – kiteytyneitä diskursiivisen toiminnan tapoja”, jotka ovat muodostuneet aikojen saatossa. Diskursiiviset käytänteet sijoittuvat yleensä tilannekontekstin ja laajemman sosiaalisen kontekstin välille; niitä voidaan kutsua eräänlaisiksi risteymiksi. Ne ovat yleensä kulttuurisen ympäristön muokkaamia, ja ne itse myös muokkaavat kielellistä toimintaa sekä kytkeytyvät laajempiin toimintatapoihin. Oleellista on se, että kielenkäytön sisältöä ei voida irrottaa kielenkäytön tavoista. Tästä johtuen se, mitä kukin kielenkäyttäjä voi kertoa jostain tapahtumasta, riippuu lähinnä siitä, miten hän osaa kertoa sen. Esimerkiksi genre voidaan ymmärtää tällaiseksi risteymäksi eli lajikonkstekstiksi, joka liittyy yhden tilanteen johonkin isompaan kontekstiin. Yleensä kielellisen ja vuorovaikutustilanteen toimintaa on helpompi ymmärtää, kun tiedetään, mistä lajikonkstekstista on kysymys. Näin ollen esimerkiksi jumalanpalveluksen liturgiat ja muut sanalliset elementit tulevat paremmin ymmärretyksi, kun tiedetään jotain niiden genrestä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 35; Ks. myös Fairclough 1997.) Näihin ajatuksiin peilaten oman tutkimukseni lajikonksteksti on Facebookin tilapäivitykset, joille ei välttämättä ole ominaista kirjakielinen tai muodollinen kielenkäyttö.

Käsittelinkin hieman tilapäiviyksiä jo aiemmin luvussa 2.3.2, jossa ilmeni muun muassa huumorin käytön tai kielellä leikittelyn olevan ominaisia tilapäiviyksille.

Tilannekontekstin ja lajikon­tekstin lisäksi voidaan diskurssintutkimuksessa hahmottaa vielä kolmas konteksti, jolla viitataan laajempaan sosiaaliseen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tästä ulottuvuudesta on tapana puhua sosiokulttuurisena kontekstina, jolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi poliittista kontekstia. Jos tarkastelun kohteena on vaikkapa sanomalehtidiskurssi, kontekstiksi voidaan ajatella esimerkiksi suomalainen yhteiskunta. Tarvittaessa sosiokulttuurista kontekstia voidaan rajata vielä tarkemmaksi, esimerkiksi jokin työyhteisö tai instituutio voi yhtä hyvin toimia kontekstina. Tässä kohdin realisoituu diskurssintutkimuksen monitieteisyys: jotta laajempi konteksti saadaan hahmotettua, tarvitaan silloin yleensä apuna yhteiskuntatieteiden teorioita, mutta mikrotason kontekstin ymmärtämisessä sen sijaan on hyötyä kielitieteen teorioista ja analyysimenetelmistä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 36; Fairclough 1997.) Tätä yhteiskunnan ja kielen­käytön välistä suhdetta kuvastaakin parhaiten kriittinen diskurssintutkimus, jota käsittelen seuraavaksi.

2.4.2 Kriittinen diskurssintutkimus – kielen­käytön ja yhteiskunnan vuoropuhelu

Tarkemmin ottaen oma tutkimukseni sijoittuu teoreettisesti kriittisen diskurssintutkimuksen kenttään, jossa yhdistyy Faircloughin (1997: 76) mukaan kaksi kielen­käytön näkökulmaa: kieli voidaan nähdä yhteiskunnallisena tuotoksena sekä yhteiskunnallisena vaikuttajana. Tällöin puhutaan kielen ja yhteiskunnan dialektisesta vuorovaikutuksesta (mp.). Lisäksi Pietikäisen (2000: 193) mukaan kriittisessä diskurssintutkimuksessa pyritään tutkimaan yhteiskunnallisesti tärkeitä aiheita ja saamaan siten yhteiskunnassa aikaan muutosta parempaan suuntaan. Ominaista sille on sen kriittinen näkökulma, jolla tarkoitetaan sitä, että kielen­käyttöä ei tarkastella irrallaan sen kontekstista. Tarkoitus on tarkastella kielen sekä sosiaalisten rakenteiden ja tapahtumien välistä suhdetta kriittisestä perspektiivistä. (Mp.) Solin tarkentaa (2012: 558), että lähtökohtana ei siis ole vuorovaikutus tai tekstit, vaan nimenomaan jokin yhteiskunnallinen ongelma, kuten epätasa-arvo tai rasismi. Koska tutkimukseni aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä, siinä on tällöin myös yhteiskunnallista aspektia, jolloin on relevanttia hyödyntää kriittisen diskurssintutkimuksen näkökulmaa. Vaikka tarkasteleman­i ilmiö ei olekaan varsinaisesti yhteiskunnallinen ongelma, voidaan turvapaikanhakijoiden auttamisen ilmiön yhdeksi synnyttäjäksi ajatella yhteiskunnassamme vallinneen negatiivisen ilmiön sekä asenteen maahanmuuttajia kohtaan, jota halutaan kitkeä muun muassa auttamisen keinoilla pois.

Kriittisessä diskurssintutkimuksessa yhdistyy siis sekä kielitieteellinen että yhteiskuntatieteellinen näkemys. Yhteiskuntatieteellisessä diskurssianalyysissa liikutaan sosiaalisista rakenteista ja ilmiöistä kieleen päin, mutta kielitieteellisessä diskurssianalyysissa liikutaankin kielellisistä ilmiöistä yleisempään suuntaan. Nämä lähestymistavat kuitenkin menevät aika usein päällekkäin, ja ne usein myös täydentävät toisiaan. Kielitieteellisen analyysin tehtävänä onkin tuoda seikkaperäisempää tietoa sosiaalisten ilmiöiden diskursiivisesta puolesta, kun taas yhteiskunnalliset teoriat auttavat kytkemään kielelliset ilmiöt laajempiin konteksteihin. (Pietikäinen 2000: 192–193.) Tässä yhteydessä voidaan puhua myös *kielellisestä käänteestä*, jolla tarkoitetaan yhteiskunnallisen ja humanistisen tutkimuksen käännekohtaa. Tällöin kielestä tuli tutkimuksen olennainen tarkastelun kohde. Kielelliseen käänteeseen kiteytyy vahvasti ajatus kielen mikrotason ja yhteiskunnan makrotason yhdistämisestä. Käsite ponnistaa niin ikään sosiaalisesta konstruktivismista, jota käsittelinkin jo aiemmin. (Kuortti ym. 2008: 25, 30.)

Kriittinen diskurssianalyysi eroaa perinteisestä diskurssianalyysista siinä, että kriittinen suuntaus pyrkii vastaamaan ensisijaisesti miksi-kysymykseen ja vasta sitten miten-kysymykseen, kun taas perinteisessä diskurssianalyysissa periaate on päinvastainen (Luukka 2000: 152). Muutenkin kriittinen diskurssianalyysi on kiinnostunut siitä, mikä on kielenkäytön rooli ja vaikutus yhteiskunnallisten ongelmien, ideologian sekä vallan käytänteiden ja rakenteiden diskursiivisessa puolessa. Ideana on, että kielenkäyttö kietoutuu syihin ja seurauksiin, joista emme välttämättä ole tietoisia. Kriittinen diskurssianalyysi yrittää vastata juuri tähän puoleen: ” – – tavoitteena on siis tehdä näkyväksi neutralisoituneet kausaalisuhteet tekstin, diskursiivisten käytänteiden ja laajempien yhteiskunnallisten käytänteiden välillä.” Tutkittavat tekstit siis analysoidaan kolmella tasolla: lingvistisellä toteutumana, osana diskursiivisia sekä sosiaalisia käytänteitä. Ideana on siis tarkastella, miten valta ilmenee diskurssissa ja toisaalta mikä valta diskurssilla on. (Pietikäinen 2000: 201, 209; Fairclough 1992: 198.)

Kriittisen diskurssintutkimuksen käsitys kielestä nojaa M.A.K. Hallidayn systeemifunktionaaliseen kielioppiin, joka näkee kielen sosiaalisena toimintana. Myös tekstit nähdään monifunktioisina kolmen funktion kautta. Ideationaalisella tasolla teksti toimii kuvatessaan maailmaa, intersoonainen taso taas tarkastelee vuorovaikutusta. Sen sijaan tekstuaalisella tasolla teksti toimii rakentuessaan ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Lisäksi kielenkäyttö nähdään eräänlaisena sosiaalisena areenana, jossa samanaikaisesti esiintyy sekä maailman hahmottaminen että vuorovaikutus. Tältä pohjalta voidaan ajatella, että jokainen teksti ottaa osaa maailman ja sen rakenteiden muodostumiseen. (Pietikäinen 2000: 198.)

Kriittisessä diskurssintutkimuksessa tarkastelun kohteena voi olla esimerkiksi jonkin sosiaalisen ilmiön rakentuminen diskurssissa. Tällöin tutkitaan, millainen vaikutus ja tehtävä kielen piirteil-

lä on. Tutkimustehtävä on silloin yleensä rajatumpi, ja lisäksi aineisto voi koostua vain muutamasta avaintekstistä. Tällaisten tutkimusten vahvuutena on useimmiten pidetty yksityiskohtaista lingvististä analyysia, jonka avulla voidaan saada uutta tietoa sosiaalisten ilmiöiden kielellisistä piirteistä sekä mikä niiden vaikutus on. Heikkoutena sen sijaan pidetään tutkimusten suppeutta. Tutkimukset eivät nimittäin välttämättä selvennä tutkittavaa ilmiötä tai sen yhteyttä laajempiin sosiaalisiin käytänteisiin. (Pietikäinen 2000: 207.) Oma tutkimukseni sijoittuu juuri tälle tasolle. Minua kiinnostaa erityisesti, mikä rooli kielellisillä piirteillä on ilmiön rakentumisessa tietyssä kontekstissa. Tarkastele siis auttamisen ilmiön rakentumista diskursseissa, mihin pääsen käsiksi tiettyjen kielen piirteiden tutkimisen kautta. Diskurssit nousevat siis Facebook -sivun tilapäivityksistä tiettyjä kielen piirteitä analysoimalla. Lisäksi aineistoni suppeudesta johtuen tutkimukseni ei tule kuitenkaan kertoa kovin tyhjentävästi auttamisen ilmiöstä – tämä tutkimus kertoo siis vain yhden näkökulman turvapaikanhakijoiden auttamisen rakentumiseen tietyssä kontekstissa.

Pietikäisen (2000: 210) mukaan tutkijasta riippuu paljon se, mitä tutkittavissa teksteissä pidetään kuvailemisen arvoisena ja millä menetelmillä ne kaivetaan esille. Lisäksi taustalla oleva lingvistinen teoria yleensä ohjaa tutkijaa niihin kielen piirteisiin, jotka ovat tutkimuksen kannalta relevantteja analyysin kohteita (mp.). Tarkastelemani kielen piirteet liittyvät semanttisiin rooleihin ja modaalisuuteen. Koska tässä tutkimuksessa on tavoitteena selvittää, miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti, on tällöin olennaista tutkia, kuka tilapäivitysten perusteella toimii auttajana, kuka taas on autettavan roolissa ja kuka esimerkiksi hyötyjänä. Näihin asioihin pääsen käsiksi analysoimalla semanttisia rooleja tilapäivityksistä. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, miten varmana tai välttämättömänä auttaminen tai vaihtoehtoisesti mahdollisena esimerkiksi avuntarve ilmenee Facebook-sivun tilapäivityksissä, mikä puolestaan näkyy tilapäivityksissä modaalisuuden kautta.

Myös Fairclough (1992: 160) puhuu modaalisuuden merkityksestä: hänen mukaansa modaalisuus on diskurssin tärkein ulottuvuus. Modaalisuuden kautta nähdään, miten kirjoittajat sitoutuvat sanottuun sen suhteen, mikä on totta tai välttämätöntä. Yleensä modaalisuus näyttäytyy kielellisesti modaaliverbien kautta, mutta joskus myös modaaliset adverbit, kuten *varmasti*, partisiippimuotoiset adjektiivit (*vaadittava*) tai mentaaliset prosessit (*Minä luulen, että...*) paljastavat jotain asiantilan varmuudesta tai puhujan suhtautumisesta. (Fairclough 2003: 170.) Modaalisuus voi olla subjektiivista, mitä ilmentää esimerkiksi *Luulen/Epäilen, että maapallo on litteä*. Tällöin väitteen yhtäläisyyden ja samankaltaisuuden määrä on esitetty eksplisiittisesti. Puhujan oma mielipide tulee siis selkeästi ilmi. Subjektiivisuuden lisäksi voi olla myös objektiivista modaalisuutta, kuten *Maapallo saattaa olla litteä*. Tässä tapauksessa subjektiivisuus on implisiittisempää, jolloin ei ole selvää, kenen näkökulmasta asia esitetään. Objektiivisen modaalisuuden käyttö merkitsee jonkinlaista val-

taa. (Fairclough 1992: 159.) Käsittelen modaalisuutta vielä suomen kielen näkökulmasta luvussa 3.2.

Ideologia on olennainen käsite kriittisessä diskurssintutkimuksessa. Käsite voidaan ymmärtää monella eri tavalla, mutta yksinkertaistettuna se voidaan ajatella diskursiiviseksi prosessiksi, jossa siis esitetään kielenkäytön avulla tietynlainen käsitys ilmiöstä tai tapahtumasta. Näkemys usein yhdistetään johonkin ihmisryhmään tai sosiaaliseen identiteettiin. Ideologian avulla voidaan hahmottaa diskurssien väliset suhteet ja järjestykset. (Pietikäinen 2000: 202–203; Pietikäinen & Mäntynen 2009: 59.) Koska kriittisen diskurssintutkimuksen tavoitteena on tehdä näkyväksi valtasuhteita ja ideologiaa, on tällöin relevanttia tarkastella kielellisiä valintoja. Puhujan tai kirjoittajan sosiokulttuurinen arvo- ja uskomusjärjestelmä eli ideologia näyttäytyy nimenomaan kielellisten valintojen kautta (Kalliokoski 1996b: 14). Jo aikaisemmin mainitsemani Blomqvistin tutkimuksessa (1996) tarkasteltiin kriittisen lingvistiikan analyysin keinoin, miten somalipakolaisista puhutaan suomalaisissa sanomalehdissä. Blomqvist keskittyi erityisesti syntaktis-semanttisiin rooleihin ja ” – – pakolaisten tuloa selostavien uutisten prosesseja kuvaaviin ilmauksiin.” (Kalliokoski 1996a: 6; Blomqvist 1996.) Tällaiset seikat kertovat omalta osaltaan jotain ideologiasta ja yhteiskunnan valtasuhteista, jolloin uskon itsekin pääseväni näihin käsiksi analysoimalla semanttisia rooleja ja modaalisuutta. Näitä kielen piirteitä käsittelen hieman tarkemmin luvussa 3.2. Vaikken omassa tutkimuksessani keskitykään niinkään siihen, miten pakolaisista tai turvapaikanhakijoista puhutaan, toimii Blomqvistin tutkimus apuna esimerkiksi siinä, millaisia ideologioita tilapäivityksistä voi nousta semanttisia rooleja analysoimalla. Blomqvistin tutkimus paljasti muun muassa (1996: 146–147), että pakolaiset esitetään hyvin usein kokijan tai kohteen roolissa tai heitä tarkastellaan olentoina ulkoapäin. Lisäksi osa tapahtumista kerrotaan SPR:n näkökulmasta (Blomqvist 1996: 133), ja onkin mielenkiintoista vertailla, katsotaan Refugees Welcome Keski-Suomi -sivullakin asioita SPR:n näkökulmasta ja mistä syystä.

3 AINEISTO JA MENETELMÄ

3.1 Aineiston kuvaus sekä rajaukseen liittyvät ratkaisut

Tutkimukseni aineisto on siis Refugees Welcome Keski-Suomi -niminen Facebook-sivu. Kyseessä on Facebookissa olevan Refugees Welcome Keski-Suomi -vapaaehtoisryhmän tiedotussivu, jolla jaetaan tietoa siitä, missä, milloin ja mihin tehtäviin tarvittaisiin vapaaehtoisten apua. Sivulle voi siis julkaista päivityksen, jossa esimerkiksi kysytään apua vaatekeräyksen lajitteluun tai tiedottaa vapaana olevasta asunnosta. Lisäksi sivulla jaetaan tietoa myös pakolaisuudesta ja turvapaikanhakijoista, mikä näkyy erilaisten pakolaisuutta käsittelevien artikkeleiden, videoiden tai uutisten linkittämisenä sivulle. Koska sivusto on suunnattu turvapaikanhakijoiden auttamisesta kiinnostuneille, soveltuu aineisto hyvin tutkimuskysymysteni vastaamiseen. Lisäksi kyseessä on julkinen sivu, joten tutkimuslupia ei tässä tapauksessa tarvittu.

Kuitenkaan media-aineistojen julkisuus ja yksityisyys eivät välttämättä ole itsestään selviä asioita. Esimerkiksi tekstiviestit ovat yksityisiä, mutta monet verkkosivut ja blogit sen sijaan julkisia. Toisaalta keskustelupalsta voi olla lukijoille avoin, mutta keskusteluun osallistuminen voi edellyttää rekisteröitymistä. Jos taas viestit ovat saatavilla siten, ettei niiden lukemiseen vaadita rekisteröitymistä, ei eettisiä ongelmia tällöin pitäisi olla. (Helasvuo ym. 2014: 22–23.) Refugees Welcome Keski-Suomi -sivun kohdalla viestejä pääsee lukemaan ilman Facebookiin kirjautumista. Sen sijaan viestin julkaiseminen vaatii rekisteröitymistä. Näiden seikkojen valossa koen, ettei eettisiä ongelmia tässä tapauksessa ole. Olen kuitenkin kunnioittanut varsinkin yksityishenkilöiden kohdalla heidän yksityisyyttään käyttämällä pseudonyymejä, ja olen myös häivyttänyt viesteistä mahdollisia tunnistetietoja (esim. puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet).

Toisaalta tutkijan pitäisi miettiä, millä tavoin voisi varmistaa sen, ovatko tilapäivitysten kirjoittajat tarkoittaneet julkaisunsa kaikkien luettavaksi. Samalla on pidettävä huoli, ettei Facebookin päivitysten julkaisemisesta koidu vahinkoa kirjoittajille. (Valli & Perkkilä 2015: 118.) Tässä kohdin olen olettanut julkaisujen kirjoittajien tietävän, että päivityksiä voi lukea kuka tahansa, ja sivun avoimuuden johdosta niitä voi ottaa esimerkiksi tutkimuskäyttöön. Kuten jo edellä totesin, olen pyrkinyt kunnioittamaan kirjoittajien yksityisyyttä, joten en usko päivitysten tutkimuskäytöstä aiheutuvan heille vahinkoa.

Kuvakaappaus Facebookin Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulta 9.5.2016.

Aineiston olen kerännyt syksyn 2015 aikana. Aineistonkeruu sijoittui aikavälille 6.9.–31.12.2015. Ensimmäinen päivitys sivulle on siis tehty 6.9.2015. Valitsin aineistonkeruujakson ajankohdaksi syksyn, koska auttaminen oli vilkkainta ja ajankohtaista nimenomaan syksyllä Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden vuoksi. Toisin sanoen syksyllä 2015 sivulle kirjoitettiin eniten julkaisuja. Aineiston olen tallentanut koneelleni, millä olen varmistanut sen, etteivät julkaisut häviä, jos ne syystä tai toisesta poistetaan Facebookista. En kuitenkaan saanut tallennettua kaikkia vierailijoiden julkaisuja, koska ne jostain syystä poistettiin sivulta joulukuun 2015 aikana. Tämän huomasin vasta tammikuun 2016 alussa, kun tein viimeisiä aineiston tallennuksia. Koska minulta saattaa puuttua osa vierailijoiden julkaisuista, täytyy minun tämän seikka ottaa huomioon tulosten luotettavuuden kannalta.

Aineistoni koostuu 33 tilapäivityksestä, mutta joistakin julkaisuista olen analysoinut vain ne kohdat, joissa auttaminen jollain tavalla näkyy. Jos siis olen katsonut, ettei jokin lause varsinaisesti liity auttamiseen, en ole ottanut sitä huomioon. Lisäksi tilapäivitykset ovat hyvin erimittaisia: osa koostuu yhdestä, osa taas useammasta virkkeestä. Huomioni keskittyy ensisijaisesti vain Facebook-sivun päivityksiin; tarkoitukseni ei siis ole analysoida Facebook-sivun kaikkia elementtejä ja osia. En tule myöskään tarkastelemaan kommentteja, koska minua ei ensisijaisesti kiinnosta niinkään sivulla tapahtuva vuorovaikutus, vaan miten auttaminen rakentuu pelkästään tilapäivitysten perusteella. Lisäksi sivustolla on tarkoitus jakaa faktapohjaista tietoa pakolaisista tai pakolaisuudesta ylipäänsä, jolloin on relevanttia keskittyä tarkastelemaan vain sellaisia tilapäivityksiä, joissa auttaminen näkyy selkeästi. Tällä tarkoitan lähinnä sitä, että tilapäivityksissä tehdään jotain konkreettista turvapaikanhakijoiden hyväksi tai julkaisussa ilmaistaan, missä vapaaehtoisten apua tarvittaisiin. Auttaminen tai auttamiseen kehottaminen voi tulla esille vaikkapa vain yhdessä lauseessa, esimerkiksi *Nyt joukolla auttamaan!* tai *Tarvitsemme kuskeja*. En siis ole ottanut huomioon sellaisia tila-

päivityksiä, joissa auttaminen ei mielestäni tule selkeästi esille. Esimerkiksi tilapäivitykset, joissa mainostetaan vapaaehtoisille suunnattuja infotilaisuuksia, olen jättänyt analyysin ulkopuolelle.

Kuitenkaan aina ei ole ollut itsestään selvää, näkyykö jossakin tilapäivityksessä auttaminen selkeästi tai olisiko jonkin julkaisun mukaan ottaminen perusteltua, sillä periaatteessa kaikki sivuston tilapäivitykset voi tavalla tai toisella tulkita auttamiseksi. Tilapäivitysten valitseminen onkin ollut lähinnä omien tulkintojeni ja päätösteni varassa. Aineiston ulkopuolelle on siis saattanut jäädä päivityksiä, joissa auttaminen jollain tavalla tulee esille. Toisaalta olen yrittänyt perustella analyysin avulla, miksi jokin tilapäivitys on mukana ja miten auttaminen siinä mielestäni näkyy. Subjektiivisuus on kuitenkin saattanut vaikuttaa aineiston kokoon ja sitä kautta myös tuloksiin.

Aineistosta rajasin ulkopuolelle myös videot ja kuvat, koska aineistoni olisi kasvanut muuten liian suureksi, ja lisäksi olisin tarvinnut videoiden ja kuvien analysointiin toisenlaisia analyysimenetelmiä. Kuitenkin jos sivulle jaetun kuvan yhteyteen kirjoitetusta tekstistä ilmeni auttaminen tai avuntarve, otin sellaisetkin päivitykset mukaan, mutta kuvia en siis lähtenyt analysoimaan sen tarkemmin. Toisaalta multimodaalisuus on olennainen osa Facebookia, jolloin videoiden ja kuvien sivuuttaminen voi olla kyseenalaista, mutta toisaalta kielentutkijana minun oli selkeämpi keskittyä vain kirjoitettujen tilapäivitysten analysointiin. Vuorovaikutus tapahtuu kuitenkin pääasiassa tekstipohjaisten viestien kautta (Carr ym. 2012: 180). Myös Fairclough (2003: 21) toteaa tekstien olevan osa sosiaalisia tapahtumia, sillä puhuminen tai kirjoittaminen on yksi tapa toimia tai olla vuorovaikutuksessa sosiaalisissa tilanteissa. Vaikken tarkastelekaan varsinaisesti vuorovaikutusta, on kuitenkin mielenkiintoista tutkia, miten auttaminen voi rakentua pelkästään tilapäivitysten kautta. Uskon tilapäivitysten kirjoittajien tekevän joko tietoisesti tai tiedostamatta kielellisiä valintoja. Lisäksi Facebook-sivulle kirjoitettavat julkaisut ovat yleensä lyhyempiä kuin esimerkiksi mielipidekirjoitus tai blogiteksti, jolloin kielellisten valintojen merkitys korostuu entisestään. Facebookin statuspäivitykset ovat kuitenkin genreltään ja tyyliltään erilaisia verrattuna esimerkiksi mielipidekirjoituksiin ja ovat myös yhtä lailla Facebookin keskeisiä elementtejä videoiden ja kuvien lisäksi, joten tilapäivitysten analysoiminen on siinä mielessä relevanttia.

Olen ottanut mukaan sekä sivuston ylläpitäjien että sivusta tykkäävien eli vierailijoiden julkaisut. Ylläpitäjien julkaisuja on aineistossa enemmän. Lisäksi sivustolle on julkaistu jonkin verran englanninkielisiä tilapäivityksiä, joita en myöskään ole ottanut aineistooni mukaan. Ensinnäkin niitä on hyvin vähän suhteessa suomenkielisiin päivityksiin, ja toiseksi olen itse suomen kielen opiskelija, jolloin en kokenut relevantiksi tarkastella vieraskielisiä tilapäivityksiä.

Vallin ja Perkkilän (2015: 116) mukaan sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää tutkimuksessa välineenä, lähteenä tai paikkana. *Välineenä* sosiaalista mediaa käytetään lähinnä silloin, kun aineisto halutaan kerätä esimerkiksi suljettujen keskustelualustojen avulla. Tällöin tutkija voi luoda vaik-

kapa Facebookiin suljettuja keskustelualustoja aineiston keräämistä varten. Koska aineistot ovat yleensä digitaalimuotoisia, vaatii aineiston hankinta uudenlaisia keruun ja tallentamisen tapoja. *Lähteenä* sosiaalista mediaa käytetään puolestaan silloin, kun halutaan tutkia jotain sosiaalisessa mediassa kehittyneitä ilmiötä, tapahtumaa tai vuorovaikutusta. Tässä tapauksessa voidaan tutkia esimerkiksi blogikirjoituksia, erilaisia verkkokeskusteluja tai Facebookissa julkaistuja tilapäivityksiä. Jos sosiaalinen media on sen sijaan tutkimuksen teon *paikka*, tutkitaan tällöin esimerkiksi yhteisöllisyyttä ja toimintaa verkossa. Verkko tai sosiaalinen media voi näiden lisäksi olla myös tutkimuksen *kohde*. Tällöin voidaan keskittyä tarkastelemaan esimerkiksi verkon teknistä rakennetta. (Valli & Perkkilä 2015: 116–117; Laaksonen ym. 2013: 18–19.)

Näiden seikkojen valossa sosiaalinen media toimii oman tutkimukseni kohdalla lähteenä, koska tutkin erityisesti Facebookin tilapäivityksiä. Vaikka kansalaisten auttamishalu turvapaikanhakijoita kohtaan ei ole pelkästään sosiaalisessa mediassa kehittynyt ilmiö, on Refugees Welcome Keski-Suomi kuitenkin Facebookiin luotu sivu turvapaikanhakijoiden auttamista varten. Näin ollen Facebook-sivun käyttäminen lähteenä on perusteltua. Toisaalta sivusto on perustettu viime syksynä, eli siinä mielessä kyseessä on suhteellisen tuore sosiaalisen median ilmiö.

Näihin ratkaisuihin nojaten tulen saamaan selville vain sen näkökulman, miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti tiettyjen tilapäivitysten perusteella. Yhdestä tilapäivityksestä on voinut löytyä useamman eri diskurssin piirteitä – varsinkin jos kyseessä on pitempi teksti. Jos useampi diskurssi on löytynyt luontevasti yhden julkaisun sisältä, voi se kertoa siitä, että tilapäivityksiin voidaan sisällyttää useita erilaisia merkityksiä, joilla on tietty tarkoitus. Olen tarkastellut tilapäivityksiä siis lähinnä lausetasolla, mikä on tuntunut luontevalta ja käytännölliseltä ratkaisulta.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on laadullista tutkimusta, mikä Eskolan ja Suorannan (1999: 61) mukaan tarkoittaa muun muassa sitä, että tarkoitus on tilastollisten yleistyksien sijaan pyrkiä esimerkiksi kuvaamaan jotain tapahtumaa, ymmärtämään jotain toimintaa tai antamaan jostain ilmiöstä tulkinta, joka on teoreettisesti järkevä. Tarkoitukseni ei siis ole esimerkiksi selvittää, kuinka paljon auttajia sivustolla on, kuinka monta kertaa sivulle on julkaistu päivityksiä tai kuinka monta tykkäystä kukin tilapäivitys on saanut, vaan olen kiinnostunut auttamisesta ilmiönä ja miten se rakentuu diskursiivisesti Facebook-sivulla. Kyseinen periaate vaikuttaa myös aineiston kokoon: laadullisen tutkimuksen kohdalla puhutaankin usein aineiston harkinnanvaraisesta poiminnasta. Laadullinen tutkimus perustuu siis suhteelliseen pieneen aineistoon, mutta aineiston koolla ei ole merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta. (Eskola & Suoranta 1999: 61–62.)

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista myös aineistolähtöinen analyysi, jolla tarkoitetaan sitä, ettei aseteta etukäteen varsinaisia määritelmiä. Teoria rakennetaan siis aineistosta käsin. Olennaista on tällöin pohtia, miten aineisto kannattaa rajata siten, että analysointi olisi mielekästä. (Eskola & Suoranta 1999: 19.) Itsekin olen lähtenyt analyysissäni liikkeelle aineisto edellä. Olen pyrkinyt keskustelemaan aineiston kanssa ja pohtimaan, miten sitä olisi viisainta lähestyä. Mielessäni on ehkä ollut jotain hypoteeseja siitä, että esimerkiksi yhteiskunnallisen tilanteen (esim. turvapainhakijoiden määrä) pitäisi jollain tavalla heijastua tuloksiin, mutta muuten olen ollut avoin sille, mitä auttamiseen liittyvää aineistosta on alkanut nousta.

Yleisesti ottaen tutkimusmenetelmänä hyödynnän siis kriittistä diskurssianalyysia. Koska Faircloughin (1997) mukaisesti ajattelen diskurssin olevan kirjoitettua kieltä, keskityn kielentutkijana analysoimaan ensisijaisesti sitä puolta. Kuten jo luvussa 2.4.2 toin esille, kriittisessä diskurssi-analyysissa yhdistyy kielitieteellinen ja yhteiskunnallinen näkemys, jolloin kielitieteellisen analyysin avulla tuodaan yksityiskohtaisempaa tietoa ilmiöiden diskursiivisesta puolesta. Kriittisiä diskurssintutkimuksia yhdistää siis lingvistinen analyysi. (Pietikäinen 2000: 193, 208.) Lisäksi Fairclough (1997: 27) muistuttaa, että erilaiset jännitteet ja ristiriidat ” – – ilmenevät nimenomaan tekstuaalisen merkityksen ja muodon moniaineksisuutena.” Näihin nojaten auttamisen diskursiivista rakentumista on perusteltua analysoida kielen piirteiden kautta.

Olen analysoinut tilapäivityksistä semanttisia rooleja: kuka lauseessa on esimerkiksi agentti eli tekijä, kuka kohde tai hyötyjä. Havainnollistan keskeisimpiä semanttisia rooleja seuraavalla tavalla (mukaillen Alhoa & Kauppista 2008: 175):

- (1) **Petteri** särki lautasen. (subjekti, tekijä)
- (2) **Lautanen** särkyi. (subjekti, kohde)
- (3) Söin kaikki **suklaat**. (objekti, kohde)
- (4) **Petteriltä** särkyi lautanen. (abverbiaali, kokija, uhri)
- (5) **Liisaa** harmittaa rasistinen asenne. (adverbiaali, kokija; käy läpi mentaalisen tilan tai tapahtuman)

Edellä olevista esimerkeistä voi huomata, että vaikkapa subjekti voi olla eri roolissa eri lauseissa: toisessa tekijänä, toisessa kohteena. Jos asia esitetään subjektista käsin, puhuja voi tällöin valita tietyn näkökulman aiheeseen. Yleensä subjekti ymmärretäänkin aktiiviseksi osapuoleksi, kun taas vastaavasti objekti ja adverbiaali ajatellaan passiivisemmiksi osallistujiksi. (Alho & Kauppinen 2008: 176.)

Semanttiset roolit voidaan jakaa vielä kahteen eri pääkategoriaan: osallistuvaan ja sijoittuvaan. Osallistuviin rooleihin kuuluvat muun muassa tekijä, aihe, kokija, väline ja hyötyjä. Sijoittavat roolit sisältävät esimerkiksi haltijan, luovuttajan, vastaanottajan ja määränpään. (Sammallahti 2002: 543–544.) Syy, miksi analysoin aineistostani nimenomaan semanttisia rooleja, selittyy sillä, että tarkoitukseni on päästä käsiksi siihen, kuka tai ketkä julkaisuissa esitetään avuntarvitsijana, kuka puolestaan esimerkiksi mahdollisena kohteena tai tekijänä. Uskon näiden valintojen paljastavan samalla jotain siitä, millaisena auttaminen ymmärretään ja miten se rakentuu diskursiivisesti. Oli kuitenkin todettava jo ensimmäistä analyysia tehdessä, ettei pelkkien osallistujaroolien analysoiminen välttämättä riitä. Olen näin ollen ottanut huomioon myös modaalisuuden, johon viittasinkin jo aiemmin alaluvussa 2.4.2. Modaalisuuden analysointi tapahtui hyvin luontevasti jo ensimmäisessä analyysivaiheessa.

Modaalisuudella viitataan asiointilan todenmukaisuuteen ja toteutumismahdollisuuksien arviointiin. Puhuja voi ilmaista modaalisuuden avulla, onko jokin asiointila hänen mielestään mahdollinen, epätodennäköinen, varma vai välttämätön. Lisäksi modaalisuuden kautta puhuja voi osoittaa, mitä mieltä hän on sanotusta: onko ilmaistu asiointila ainut mahdollinen, onko se luvallista vai ei, onko se mahdoton toteuttaa. Modaalisuus voi siis paljastaa myös sen, onko puhujan näkökanta subjektiivinen vai ei. (VISK § 1551; Larjavaara 2007: 399; Karlsson 2008: 228.)

Modaalisuus jaetaan episteemiseen, deonttiseen sekä dynaamiseen modaalisuuteen. Episteeminen modaalisuus esittää asiointilan varmana, mahdollisena tai mahdottomana. Tässä korostuu puhujan näkemys siitä, miten mahdollinen tai todennäköinen asia on. Episteemisen modaalisuuden kohdalla kyse on siis pikemminkin siitä, mihin ihmisen oma pohdinta johtaa ihmistä (esim. *Hovimestarin täytyy olla murhaaja*). Deonttinen modaalisuus taas kertoo, että puhujan tai kuulijan olisi välttämätöntä tai että hänellä on lupa tehdä jotain. Tällöin kyse on siitä, mitä sosiaalinen tilanne sallii, velvoittaa tai mahdollisesti kieltää. Kielellisesti deonttinen modaalisuus ilmenee yleensä esimerkiksi lupaa ilmaisevilla verbeillä, kuten *voida*, *saada* (esim. *Sinun täytyy lähteä*; *Sinä voit nyt lähteä*). Sen sijaan dynaamisella modaalisuudella tarkoitetaan fyysistä kykyä tai välttämättömyyttä ja pakkoa tehdä jotain (esim. *Pystyn juoksemaan 10 kilometriä*). (Ojutkangas ym. 2009: 154–155; Larjavaara 2007: 403, 409; VISK § 1554.) Olen siis tutkinut tilapäivityksistä lähinnä moduksia ja modaaliverbejä.

Semanttisen roolien ja modaalisuuden lisäksi direktiivisyys nousi keskeiseksi kielenkäytön ilmiöksi analyysin kautta. Teoriaosuudessa sosiaalisen median kohdalla tulikin jo ilmi, että direktiiviset puhetoiminnot voivat olla tyypillisiä Facebook-tilapäivityksille (Carr ym. 2012). Tästä johtuen direktiivisyyttä on syytä määritellä tässä kohdin. Direktiivillä tarkoitetaan ohjailevaa lausumaa, jonka avulla puhuteltavaa voidaan esimerkiksi käskä, kehottaa tai pyytää toimimaan tietyllä tavalla

(VISK § 1645). Tyypillinen tapa ilmaista direktiivisyyttä on imperatiivilause (*Tule tänne!*). Kuitenkin myös indikatiivi- tai konditionaalimuotoiset lauseetkin voivat olla tietyissä tapauksissa direktiivejä (*Kannattaisi syödä aamulla kunnolla; Avataan tästä*). Myös kysymyslause voidaan tulkita direktiiviksi (esim. *Odotatko vähän, Eiköhän lähdetä*). Ilmauksen direktiivisyys päätellään kuitenkin viime kädessä kontekstista. (VISK § 1645, 1659.)

Edellä esiteltyjä periaatteita noudattaen olen saanut selville muun muassa, kuinka tärkeänä tai välttämättömänä auttamista pidetään ja missä tapauksissa auttaminen nähdään välttämättömänä ja missä taas mahdollisena. Huomioni on kiinnittynyt jonkin verran myös verbeihin, koska ne paljastavat tekemisen luonteen. Tilapäivitykset eivät ole kovin pitkiä tekstejä, joten semanttisten roolien ja modaalisuuden analysoiminen onnistui luontevasti ja helposti. Kaiken kaikkiaan olen siis tehnyt tekstianalyysia tilapäivityksistä selvittääkseni, millaisia auttamisen diskursseja niistä nousee, mutta pyrin kytkemään tulokset myös yhteiskunnalliseen kontekstiin. Olen siis pyrkinyt löytämään aineistosta diskursseja, joissa auttamisen muoto ja näkökulma muodostavat yhdessä diskurssin.

Seuraavassa luvussa esittelen, millaisia diskursseja olen analyysin perusteella löytänyt Refugees Welcome Keski-Suomi -sivuston tilapäivityksistä. Aineistosta nousi neljä diskurssia: avuntarpeen, hyvän tekemisen, houkuttelemisen ja suostuttelemisen sekä avun tarjoamisen diskurssit. Kahden ensimmäistä diskurssia löytyi aineistosta eniten. Esittelen jokaisen diskurssin aineistoesimerkkien avulla. Olen käyttänyt analyysissa ja diskurssien esittelyssä apuna muun muassa *Ison suomen kieliopin* verkkoversiota (VISK), johon tulen viittaamaan useasti analyysin aikana. VISK on toiminut apuna lähinnä semanttisten roolien ja modaalisuuden analysoinnissa ja niiden tulkinnassa.

Aineistoesimerkkien avulla pyrin havainnollistamaan, miten diskurssit ilmentyvät kielen piirteiden kautta. Olen merkinnyt aineistoesimerkin perään päivämäärän, jolloin olen tallentanut aineiston Facebookista sekä sivuston nimen Refugees Welcome Keski-Suomi (esimerkeissä käytetty lyhennettä RWKS). Ylläpitäjien julkaisut on tallennettu viimeisen kerran tammikuun 2016 alussa, mutta aineistoesimerkeissä on päivämääränä kuitenkin 1.12.2015, koska loppuvuodesta sivulle ei julkaistu enää sellaisia tilapäivityksiä, jotka olisin kokenut relevanteiksi. Vierailijoiden julkaisut on tallennettu 10.12.2015. Tarkennuksena totean vielä sen, että aineistoesimerkeissä ei ole esitelty kaikkia tilapäivityksiä, vaan lähinnä tyypillisimmät esimerkit. Kaikki aineistoon valitsemani tilapäivitykset löytyvät lopusta Liitteet -osiosta.

4 ANALYYSIN TULOKSET

4.1 Avuntarpeen diskurssi

Tässä diskurssissa tuodaan selkeästi esille avuntarve. Julkaisuissa kerrotaan, missä päin Keski-Suomea ja minkälaisissa tehtävissä vapaaehtoisten apua tarvitaan. Avuntarve muutenkin vaikuttaa tilapäivitysten taustalla koko ajan. Näissä julkaisuissa aktiivisena tekijänä tai hyötyjänä on useimmiten esimerkiksi SPR tai sivuston ylläpitäjät. Sammallahten mukaan (2002: 544) hyötyjä on siis ” – – olio, jonka hyväksi, haitaksi tai puolesta jotain tehdään – – ”. Tässä diskurssissa julkaisut ovat yleensä sivuston ylläpitäjien julkaisuja, joissa kerrotaan, missä tehtävissä vapaaehtoisten apua tarvitaan. Lukijasta halutaan tehdä auttaja, jonka avusta turvapaikanhakijat ovat riippuvaisia. Modaalisuuden kannalta tässä diskurssissa esiintyy paljon nesessiivirakenteita, deklaratiiivilauseita ja direktiivisiä ilmauksia.

Seuraavat esimerkit osoittavat, että SPR tai sivuston ylläpitäjät vaikuttaisivat olevan niitä, joi- ta pitää auttaa, ei välttämättä turvapaikanhakijat tai pakolaiset:

- (1) – – **Tarvitsemme autoja ja kuskeja** pe ja su – – (RWKS, 1.12.2015)
- (2) Samaiselle viikolle **tarvitsemme** myös lahjoitusten **kuljettajia** Mataralta varastolle, alla voit ilmoittautua kuljetusavuksi. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (3) – – **SPR tarvitsee** hätämajoitukseen **vapaaehtoisia valvojia** ja on kääntynyt asiassa seurakunnan puoleen. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (4) **Turvapaikanhakijat tarvitsevat tukeasi** – – (RWKS, 1.12.2015)

Ensinnäkin edellä olevat esimerkit ovat modaalisuuden kannalta indikatiivimuotoisia väite- eli deklaratiiivilauseita, jotka varmuusasteeltaan ovat varmempia ja vahvempia kuin lauseet, joissa on käytetty välttämättömyyttä ilmaisevia moduksia tai muita modaalisia keinoja. Esimerkiksi väitelauseen *Sinä nyt teet läksyt* merkitys on paljon velvoittavampi kuin imperatiivimuotoinen *Tee ne läksyt*. (VISK § 1590.) Tästä johtuen myös nämä indikatiivilauseet voisi ajatella direktiiveiksi.

Edellä olevat esimerkit ovat ylläpitäjien julkaisuja. Avuntarvitsija on ilmaistu esimerkeissä (1) ja (2) *me*-pronominilla. Kielitieteessä voidaan puhua myös inklusiivisesta ja eksklusiivisesta *me*-pronominista. Pronomini on inklusiivinen, kun se implikoi myös vastaanottajan kuuluvan tarkoitteisiin (*Söimmekö me tosiaan niin paljon jäätelöä?*). Esimerkiksi käsky tai kehoitus voi olla osoitettu ryhmälle, johon myös puhujakin lukeutuu. Eksklusiivisesta pronominista puhutaan silloin, kun se vastaavasti sulkee vastaanottajan tarkoitteiden ulkopuolelle (*Mene vain elokuviin, me muut jäämme siivoamaan*). (TT: s.v *inklusiivinen, eksklusiivinen*; Hakulinen & Karlsson 1995: 289; Ks. *me*-

pronominin käytöstä tarkemmin Pälli 2003.) Vaikuttaisi siltä, että esimerkeissä (1) ja (2) *me*-pronominit ovat eksklusiivisia, koska kirjoittajat kohdistavat julkaisut vastaanottajille, mutta vastaanottaja jää kuitenkin tarkoitteiden ulkopuolelle. Kirjoittaja siis ikään kuin asemoi itsensä avuntarvitsijoiden joukkoon, johon kuitenkin kuuluu pääasiassa turvapaikanhakijat. Toisaalta *me*-pronominin voisi ajatella myös kollektiivisemmaksi, jolloin siihen kuuluisivat sekä SPR että turvapaikanhakijat yhdessä. Tästä syntyy vaikutelma, että kirjoittaja kuuluu joukkoon, jota lukijan eli vastaanottajan pitää auttaa. Tällöin syntyy myös tietynlainen hierarkkinen asetelma.

Edelliset esimerkit havainnollistavat sitä, että turvapaikanhakijat on ikään kuin häivytetty taka-alalle, ja SPR tai sivuston ylläpitäjät saattavatkin olla enemmän esillä avuntarvitsijan roolissa, kuten esimerkistä (3) voidaan nähdä. Toisaalta tämä kertoo siitä, että auttaminen onnistuu parhaiten SPR:n kautta, koska se pystyy koordinoimaan auttamista ja suuntaamaan sitä oikeisiin kohteisiin. Lisäksi SPR:llä on paljon töitä turvapaikanhakijoiden suuren määrän vuoksi, joten sinällään ei ole yllättävää, että SPR tai toisinaan Refugees Welcome Keski-Suomi esitetäänkin avuntarvitsijan roolissa. Tästä voidaankin päätellä, että kun hätämajoitukseen tai vastaanottokeskuksiin tarvitaan vapaaehtoisia, avuntarvitsijana on tällöin SPR tai sivuston ylläpitäjät. Toisin sanoen nämä esimerkit osoittavat, että Refugees Welcome Finland -liike perustettiin juuri siitä syystä, että vastaanottokeskuksilla ei ollut enää resursseja turvapaikanhakijoiden auttamiseen.

Esimerkissä (4) turvapaikanhakijat kuitenkin esitetään semanttisten roolien kannalta avuntarvitsijoina ja hyötyjinä. *Tarvita* -verbi viittaa siihen, että joku on jonkin tarpeessa (KS s.v. *tarvita*). Julkaisu on myös selkeä kohdistus lukijalle, minkä aiheuttaa possessiivisuffiksipäätte *-si*. Tällöin ilmaus on henkilökohtaisempi, koska sillä puhutellaan suoraan lukijaa. Puhutteluilmaus ilmaisee, kenelle lausuma halutaan osoittaa, ja keneltä odotetaan jonkinlaista reagoitua ja vastakaikua (VISK § 1650). Tässä tapauksessa lukijalta siis odotetaan, että hän antaisi tukeaan turvapaikanhakijoille. Lisäksi *tuki* tarkoittaa esimerkiksi jotain, joka antaa turvaa, kannustaa tai auttaa jotakin (KS s.v. *tuki*). Tässä kontekstissa tuella tarkoitetaan lähinnä auttamista. Julkaisu antaa myös ymmärtää, että turvapaikanhakijat ovat suorastaan riippuvaisia auttajan tuesta. Tämä ilmiö on oikeastaan nähtävissä tässä diskurssissa jollain tasolla koko ajan. Julkaisut on suunnattu sivuston käyttäjille, ja heidät voidaan ajatella hyväntekijöiksi, joiden uskotaan pystyvän auttamaan turvapaikanhakijoita. Rivien välistä on luettavissa eräänlainen hätäviesti: Turvapaikanhakijat ovat riippuvaisia avustasi, eivätkä he tule selviämään ilman sinua! Samankaltaisia tuloksia on nähtävissä Vihersalon (2012) tutkimuksessa, jossa verkkosivun käyttäjää houkuteltiin kampanjaan käyttämällä yksikön toisen persoonan pronomineja. Käyttäjistä tehtiin myös sankari, jolla on erityisiä kykyjä auttamiseen (mt.).

Tässä diskurssissa on käytetty paljon myös passiivia erityisesti *tarvita*-verbin yhteydessä. Yleensä passiivilla häivytetään subjektia, jolloin jokin muu lauseenjäsen voi saada subjektimaisia

piirteitä (VISK § 1313). Tekijää tai hyötyjää on siis häivytetty, mutta annetaan kuitenkin ymmärtää, että avuntarvitsijoita tai hyötyjiä olisi enemmän kuin yksi. Yleisin passiivirakenne on yksipersonainen passiivi, jossa siis finiittiverbi on passiivimuodossa eikä subjektia siis ole. Tällöin voidaan kuvata tilanteita ja asioita ilman että mainitaan tekijän identiteettiä. (VISK § 1313.) Yksipersonaista passiivia on käytetty seuraavissa esimerkeissä:

- (5) – – Lajittelu Jyväskylässä (ja muuallakin) on aikaavievä vaihe ja siinä **tarvitaan** nyt **käsiä**. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (6) – – Hei. Tavaralahjoitusten lajittelussa **kaivataan apua** koko ensi viikoksi. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (7) – – Kangasvuoren hätämajoitukseen **tarvitaan** vapaaehtoisia **päivystäjiä**. Aamuvuoro klo 8-16, iltavuoro klo 16-22, yövuoro klo 22-08. Yövuoroihin **kaivataan** erityisesti **miehiä**. (RWKS, 1.12.2015)
- (8) – – NYT **TEITÄ TARVITAAN!** – – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkeissä (5)–(8) subjektia on siis häivytetty, ja sen sijaan korostettu objektia (*käsiä, apua, päivystäjiä, miehiä, teitä*). Tälläkin osoitetaan avuntarvetta: on haluttu korostaa sitä, mihin tehtäviin tarvitaan apua sen sijaan, että kerrottaisiin, kuka apua tarvitsisi. Myös sanajärjestyksellä on näissä merkitystä. On eri asia sanoa ”Kaivataan apua” kuin ”Apua kaivataan”. Tässä tapauksessa siis passiivimuotoisella verbillä on korostettu avuntarvetta. Erityisesti esimerkissä (8) korostuu, että auttajia tarvitaan välittömästi, koska *NYT* adverbialia aloittaa lauseen. Muissa esimerkeissä verbi on ennen objektia, mutta esimerkissä (8) objekti (*teitä*) on ensin verbiä. Tälläkin on haluttu korostaa, että auttajia todella tarvitaan, minkä voi päätellä jo pelkästään isoista kirjaimista.

Esimerkissä (5) on käytetty teonnimeä *lajittelu*, eli verbin sijasta käytetäänkin substantiivimuotoa; tällöin puhutaan nominaalistamisesta. Kun kyseessä on substantiivimuotoinen prosessi, ei siihen tällöin liity modusta, aikamuotoa eikä myöskään toimijoita. Nominaalistukset ovat nimittäin abstraktimpia: ”ne viittaavat ajasta ja paikasta riippumattomaan toimintaan tai tapahtumaan, jonka olemassaolo on varmaa.” (Karvonen 1996: 152.) Vaikka kyseessä onkin substantiivimuoto, se kuvaa silti toimintaa. Nominaalistaminen kuitenkin jäykistää ja byrokratisoi tapahtumaa, koska se luo persoonattomuutta ja samalla myös etäännyttää, jolloin inhimillisyys jää tästä johtuen taka-alalle. (Blomqvistin 1996: 134–135 mukaan Fowler & Kress 1979: 207–208.) Lisäksi Fairclough (1997: 41) toteaa, että nominalisointi voikin olla hyvin ideologista, koska siinä häivytetään toimija ja vastuullinen agentti. Tässäkään esimerkissä ei siis ilmaista erikseen toimijoita, vaikka ne implisiittisesti siellä ovatkin.

Esimerkeissä (6) ja (7) on käytetty *kaivata*-verbiä, joka ilmaisee, että jotain havaitaan puuttuvaksi, jotain tiedustellaan ja kysellään. Se voi myös viitata siihen, että ollaan jonkin asian tarpeessa

tai vaaditaan, ikävöidään tai surraan jotain (KS s.v. *kaivata*). Tässä yhteydessä *kaivata* -verbillä osoitetaan, ettei tavaroiden lajittelutehtävässä eikä hätämajoituksen valvonnassa ole tarpeeksi ihmisiä. Aikaisemmin mainittu *tarvita* -verbi on merkitykseltään samankaltainen. *Kaivata*-verbiä on kuitenkin käytetty *tarvita*-verbin sijaan, koska se herättää enemmän myötätuntoa. Carr ym. (2012) totesivat tutkimuksessaan, että Facebookin tilapäivityksissä käytettiin paljon emotionaalisia ilmauksia, ja itse näkisin nimenomaan *kaivata* -verbin enemmän tunteisiin vetoavana kuin *tarvita*-verbin. Siltä osin tämäkin tutkimus tukee Carrin ym. (2012) tuloksia.

Avuntarve näyttäytyy myös velvoittavuuden kautta, joka puolestaan syntyy ennen kaikkea ne-
sessiivirakenteista:

(9) – – Lahjoitettavien vaatteiden **tulee olla** puhtaita ja ehjiä. – – (RWKS, 1.12.2015)

(10) – – Ihmiset tarvitsevat lämpimiä vaatteita talveksi. Vaatteita on lahjoitettu valtavat määrät - suuret kiitokset! **Nyt ne täytyy purkaa kasseista ja lajitella.** – – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkit (9) ja (10) eivät anna vaihtoehtoa toimia toisin, vaan tehdään hyvin selväksi, että vaatteet on lajiteltava ja purettava ja että siinä työssä tarvittaisiin apua. Lisäksi ohjeistetaan, millaisia lahjoitettavien vaatteiden tulee olla. *Tulla* -verbiä käytetäänkin yleensä ohjeissa, ja se vetoaa enemmän sääntöön ja normiin (VISK § 1577). Tässä se toimii niin ikään velvoittavana ohjeena.

Esimerkissä (10) *täytyä* -verbi on kuitenkin merkitykseltään väljä, jolloin sen tulkinta selviää kontekstista. Jotta *täytyä*-verbi voitaisiin tulkita deonttiseksi, pitäisi subjektin olla tietoinen ja tavoitteellinen toimija. (VISK § 1574.) Kangasniemi (1992: 111) kuitenkin toteaa *täytyä* -verbin ilmaisevan isompaa pakkoa kuin *pitää* tai *tulla*. Esimerkistä (10) puuttuu subjekti, mutta subjektiksi voidaan ajatella toiminnallinen tekijä, joka velvoitetaan purkamaan ja lajittelemaan vaatteet kasseista. Nollapersoonan käyttö neessiivirakenteissa onkin hyvin tyypillistä; persoona jätetään auki, joten kyseessä voi olla kuka tahansa (ks. tarkemmin Laitinen 1995). Näin ollen auttajaa ei erikseen määritellä, vaan nollapersoonan käytöllä korostetaan, että auttajaksi voi soveltua kuka tahansa. Lisäksi adverbiaali *nyt* paljastaa, että apua tarvitaan välittömästi. Samalla tässä annetaan jälleen määräys ylhäältä päin: ylläpitäjät sanelevat, että vaatteet on purettava kasseista, ja lukijan täytyisi totella käskyä.

Myös imperatiivimuotoisia lauseita esiintyy tässä diskurssissa usein. Sääskilahden (2009: 176) mukaan imperatiivin ja neessiivirakenteen käytöllä on eroja. Kun tarkoituksena on antaa konkreettisia toimintaohjeita, halutaan tällöin käyttää yleensä mieluummin imperatiivia kuin neessiivirakennetta (mp.). Tämä näkyy paikoitellen myös omassa aineistossani: kun lukijaa kehoitetaan toimimaan tietyllä tavalla (*Auta pakolaisia, tule lipaskerääjäksi*), käytetään imperatiivia. Imperatiivi

ajatellaan yleensä vahvimaksi tavaksi ilmaista pakkoa (Kangasniemi 1992: 97). Imperatiivi- eli käskymuodot eivät välttämättä aina suoranaisesti käske, vaan niillä voidaan myös pyytää, kutsua tai vaikkapa hoputtaa. Käyttömerkitykset ovat siis tilannesidonnaisia, mutta taustalla on kuitenkin perusmerkitys eli velvoitustahto, jolla tarkoitetaan puhujan ja puhuteltavan välistä suhdetta. Puhuja siis velvoittaa puhuteltua toimimaan tai olemaan toimimatta tietyllä tavalla. (Lauranto 2014: 45–46.) Lukijaa halutaan paljon myös ohjailta imperatiivien avulla, esimerkiksi:

- (11) – – **Ilmoittaudu** kerääjäksi siksi aikaa kun itsellesi sopii. **Tiedota** myös verkostosi vapaaehtoisille ja **innosta** heitä mukaan. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (12) – – **Osoita sinäkin tukeksi** tykkäämällä ja jakamalla Jamk United For Refugees sivua että saisimme näkyvyyttä ihmisten keskuudessa! Kiitos! (RWKS, 10.12.2015)

Esimerkeissä (11) ja (12) siis ohjeistetaan imperatiivin tapaan toimimaan tietyllä tavalla. Myös VISK:n (§ 1647) mukaan imperatiivin merkitys pitää päätellä aina kontekstista: lausuman leksikaalinen sisältö, puhetilanne ja siinä juuri meneillään oleva toiminta vaikuttavat tulkintaan. Imperatiivilause voidaan siis asiayhteydestä riippuen tulkita esimerkiksi varoitukseksi tai toivotukseksi. Varsinkin esimerkissä (12) käskemisen sijaan neuvotaan, miten tukea voi osoittaa. Erityisesti tässä auttaminen tehdään helpoksi: sivusta tykkääminen ja sivun jakaminen eivät vaadi paljon. Voidaan todeta, että varsinkin tässä esimerkissä näkyy verkkovaikuttamisen helppous ja yksinkertaisuus, joista Stranius ja Laaksonen (2011) puhuvat. Näiden esimerkkien kohdalla voidaan puhua myös direktiiveistä, joiden avulla yleensä käsketään, kehoitetaan, pyydetään tai neuvotaan toimimaan tai olemaan toimimatta tietyllä tavalla (VISK § 1645).

Carr ym. (2012: 187) osoittivat tutkimuksessaan, että Facebookin statuspäivityksissä on nähtävissä myös direktiivien kaltaisia puhetoimintoja, joita kuitenkin löytyi vähiten. Direktiivisissä puhetoiminnoissa viestin lähettäjä siis haluaa vastaanottajan tekevän jotain. Näin ollen tälläkin Facebook-sivulla on nähtävissä esimerkiksi direktiivisiä puhetoimintoja, joita vaikuttaisi olevan varsinkin tässä diskurssissa paljon. Ilmeisesti kampanjoiden yhteydessä on tyypillistä antaa ohjeita lukijoille ja kannattajille, jotta he toimisivat niin kuin kirjoittajat ja kampanjoiden perustajat toivoisivat. Edellisissä esimerkeissä ei siis avuntarve tule varsinaisesti esille, mutta tarkoitus on ohjailun avulla saada lukija auttamaan eli täyttämään avuntarve. Kyseiset direktiivit siis kuitenkin liittyvät avuntarpeeseen: lukijaa ei pyydetäisi esimerkiksi ilmoittautumaan lipaskerääjäksi, ellei sille olisi tarvetta. Avuntarve siis vaikuttaa taustalla tämänkaltaisissakin direktiiveissä koko ajan.

Kaikki edellä olevat esimerkit ovat myös kehottavia, mutta erityisesti esimerkin (12) *sinäkin* tekee julkaisusta hieman velvoittavan. Fokuspartikkeli *-kin* nostaa lauseen jonkin osan keskiöön

(VISK § 839) eli tässä tapauksessa yksikön toisen persoonan. Sillä halutaan kohdistaa julkaisu nimenomaan lukijalle: juuri hänen pitäisi osoittaa tukeaan. *Kin* -partikkelin johdosta julkaisu antaa myös ymmärtää, että muutkin ovat tykänneet ja jakaneet sivua, jolloin lukijalla ei olisi mitään syytä toimia toisin. Tästä voi tulla sosiaalinen paine: kun muutkin ovat toimineet näin, on minunkin tehtävä samalla tavalla.

Imperatiiveja on käytetty myös silloin, kun avuntarve halutaan ilmaista tehokkaasti ja ytimekkäästi. Seuraavat esimerkit havainnollistavat tätä:

(13) Nälkäpäivä. **Auta nyt.** (RWKS, 1.12.2015)

(14) -- **Auta** pakolaisia - **tule** lipaskerääjäksi! -- (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkit (13) ja (14) ovat hyvin selkeitä ja yksinkertaisia, mutta samalla myös tehokkaita ja velvoittavia. Niissä ei mainita mitään ylimääräistä, vaan ainoastaan se, miten pakolaisia ja turvapaikanhakijoita voisi auttaa. Erityisesti esimerkki (13) osoittaa sen, että mitä vähemmän sanoja avuntarpeen ilmaisemiseen on käytetty, sitä käskemämpi ja velvoittavampi se on merkitykseltään. Julkaisussa *Nälkäpäivä* on perusteena auttamiselle. Sitä ei ole avattu tarkemmin, mutta lukija osaa rivien välistä päätellä, että nälkäpäivänä voi auttaa esimerkiksi osallistumalla keräykseen. Tämän julkaisun yhteyteen on myös linkitetty aiheeseen liittyvä video.

Olen sijoittanut tähän diskurssiin myös ilmaukset, joissa esiintyy *toivoa*-verbi. Se merkitsee muun muassa sitä, että halutaan tai odotetaan jotain hartaasti, että jokin suunnitelma, aie tai haave toteutuu (KS s.v. *toivoa*). *Toivoa*-verbi esiintyy esimerkiksi seuraavien julkaisujen yhteydessä:

(15) -- **Toivomme, että käytät harkintaa**, kun mietit sopiiko jokin vaate lahjoitettavaksi. -- (RWKS, 1.12.2015)

(16) -- Työtaakan helpottamiseksi **toivomme, että lajittelet vaatelahjoitukset** niille tarkoitettuihin laatikoihin. -- (RWKS, 1.12.2015)

(17) -- **Keräämme turvapaikanhakijoille lahjoitettavia vaatteita** Kansalaistoiminnakeskus Mataran aulassa sen aukioloaikoina klo 8-18. Keräys on käynnissä vielä tällä viikolla keskiviikkoon 30.9. saakka. Sen jälkeen tavaraa ei oteta vastaan ennen kuin toisin ilmoitetaan. -- (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkeissä (15) ja (16) toivotaan, että vaatteiden lahjoittaja toimii tietyllä tavalla. Nämäkin voisi siis ajatella direktiiviksi. Kirjoittaja haluaa lukijan toimivan tietyllä tavalla, mutta ei tee sitä imperatiivimuotoisen lauseen kautta, vaan pehmeämmin indikatiivilauseen avulla. Preesensissä oleva deklaratiiivilause voikin tietyissä tapauksissa toimia ohjeena tai neuvona (VISK § 1663). Lisäksi VISK:n (§ 1665) mukaan pronominisubjektin sisältävä väitelause ajatellaan vastaansanomattomaksi direktiiviksi, jolloin sen esittäjällä on auktoriteettiasema, kuten esimerkeistä (15) ja (16) on nähtä-

vissä. Samalla ne ovat ikään kuin pyyntöjä lukijalle. Lauranto toteaaakin (2014: 91) pyyntöjen aiheuttavan vaivaa sille, jota puhutellaan, mutta direktiivin esittäjä sen sijaan hyötyy siitä. Tämä ilmiö on nähtävissä edellisissä esimerkeissä: lukijaa pyydetään lajittelemaan vaatteet ja arvioimaan vaatteiden kelpoisuus keräykseen, jotta pyynnön esittäjä säästyisi niiltä tehtäviltä.

Esimerkki (17) voidaan edellisten tavoin ajatella vastaansanomattomaksi direktiiviksi pronominisubjektin ansiosta. Välttämättä ei kuitenkaan ole täysin selvää, kuka lopulta toimii auttajana. Tavallaan nyt sivuston ylläpitäjistä tehdään aktiivisia tekijöitä, koska he toimivat kerääjinä, mutta toisaalta sivuston käyttäjät ovat niitä, joiden on annettava vaatteita keräykseen. ”Pallo” tavallaan heitetään lukijalle ja sivuston käyttäjille. Toisaalta kerääjät eli ylläpitäjät ovat riippuvaisia lukijoiden auttamisesta: jos he eivät antaisi vaatteita keräykseen, eivät ylläpitäjät saisi kerättyä vaatteita turvapaikanhakijoille. Esimerkin viimeinen lause vielä alleviivaa sitä, että keräyksiä koordinoivat tietyt tahot, jolloin keräyksille on myös tietyt ajankohdat, joita tulisi noudattaa.

Avuntarve tuodaan esille myös muilla kielen keinoilla. Seuraavissa esimerkeissä ei ole ilmaistu varsinaista tekijää, jolloin huomioni on keskittynyt lähinnä substantiiveihin ja adjektiiveihin. Ne paljastavat, miten suuresta avuntarpeesta on milloinkin kysymys:

- (18) – – Tällä hetkellä **suurin tarve** on talvivaatteille, erityisesti takeille. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (19) – – Lisäksi oloasuille ja liikuntavaatteille, esim. collegehousuille ja -paidoille sekä verkkareille ja tuulipuvuille on **kova kysyntä**. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (20) – – **Suurin pula** on miesten vaatteista, miesten kengistä, talvivaatteista (mukaanlukien lapaset, hanskat, kaulahuivit yms) sekä sadetakeista ja -varjoista. – – (RWKS, 1.12.2015)
- (21) Suuri määrä turvapaikanhakijoita on jo vaetetettu, mutta ilmojen kylmetessä ja arkirutiinien alkaessa **tarve** miesten vaatteille ja kengille **on yhä suuri**. – – (RWKS, 1.12.2015)

Kaikki edellä olevat esimerkit liittyvät vaatekeräyksiä koskeviin julkaisuihin. Avuntarve on niissä ilmaistu substantiiveilla *tarve*, *kysyntä* ja *pula*, jotka ovat merkitykseltään melko samanlaisia, mutta pieniä merkityseroja löytyy. *Tarve* viittaa esimerkiksi siihen, että on puute jostakin tarpeellisesta tai välittömästä. *Kysyntä* on taas merkitykseltään taloudellisempi termi: ’halukkuus ostaa hyödykkeitä.’ Kuitenkaan tässä kontekstissa on tuskin kysymys ostamisesta, mutta sinällään on kuitenkin mielenkiintoista, että nimenomaan *kysyntä*-sanaa on haluttu käyttää tässä yhteydessä. *Pula* viittaa myös jonkin asian puutteeseen, mutta kyseessä on vielä tukalampi tilanne: ’jonkun niukkuuden aiheuttama vaikea tila.’ (KS s.v. *tarve*, *kysyntä*, *pula*.) Tästä voidaankin tehdä se johtopäätös, että mitä enemmän on haluttu velvoittaa tai osoittaa akuuttia avuntarvetta, sitä tehokkaampaa ilmausta on käytetty. Varsinkin *pula* vaikuttaisi velvoittavan paljon enemmän kuin esimerkiksi *tarve* tai *kysyntä*.

Adjektiiveilla tai adverbeilla on korostettu avuntarpeen tärkeyttä. Esimerkeissä (18) ja (20) on käytetty superlatiivisia, joka ” – – ilmaisee, että tarkasteltavan ominaisuuden aste on luonnehdittavalla suurempi kuin muilla saman vertailujoukon jäsenillä – –”. Superlatiivilla voidaan siis verrata jotakin johonkin tiettyyn vertailujoukkoon. (VISK § 642.) Esimerkissä 19 ei ole käytetty superlatiivisia, vaan perusastetta *kova*. Tällainen esimerkki löytyy samasta julkaisusta, jossa ensin on kerrottu, että *suurin tarve on talvivaatteille*, mutta myöhemmin taas mainittu, että jollekin on *kova kysyntä*. Vaikkei superlatiivisia olekaan käytetty, on adjektiivi *kova* kuitenkin tehokas. Synonyymeja sille ovat *rungas*, *suuri*, *huomattava* (KS s.v. *kova*). Esimerkissä (21) on sen sijaan käytetty adjektiivin lisäksi myös adverbiä *yhä*. Tällä tähdennetään, ettei vaatteiden tarve ole loppunut, vaan apua tarvitaan edelleen, eikä osata tarkkaan sanoa, milloin akuutti tarve mahdollisesti hellittää. Avuntarve tai velvoittavuus voi tulla esille myös toisella tavalla. Seuraava esimerkki havainnollistaa tätä:

(22) – – NYT TEITÄ TARVITAAN! **SPR ON PYYTÄNYT MEITÄ REKRYÄMÄÄN VAPAAEHTOISIA KANGASVUOREN HÄTÄMAJOITUSPÄIVYSTÄJÄJIKSI.** – – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkissä (22) tekijänä on siis SPR, joka on pyytänyt Refugees Welcome Keski-Suomea hankkimaan vapaaehtoisia Kangasvuoren vastaanottokeskukseen hätämaajoituspäivystäjiksi. Tämä kerrotaan SPR:n näkökulmasta. Julkaisu on kirjoitettu isoilla kirjaimilla, minkä voisi ajatella kuvastavan hätää ja avuntarpeen tärkeyttä. Lisäksi isoilla kirjaimilla kirjoitettu teksti todennäköisesti huomataan paremmin. Tästä välittyy siis, että vapaaehtoisia tarvitaan hyvin pian. Tässä esimerkissä *me*-pronominilla viitataan sivuston ylläpitäjiin: heitä on siis pyydetty hankkimaan lisää ihmisiä auttamistyöhön. Kyseessä on jälleen eksklusiivinen *me*-pronomini, jolloin kirjoittaja kuuluu ryhmään, mutta julkaisun vastaanottaja ei.

Avuntarpeen diskurssissa auttaminen näyttäytyy akuuttina asiana. Auttaminen katsotaan tärkeäksi, ja jokaisen velvollisuus olisi auttaa huonompiosaisia. Tässä myös kirjoittajat tavallaan määrittävät ja sanelevat, mitä ja missä apua mihinkin tehtävään tarvitaan. Tämä diskurssi osoittaa myös sen, että apua on todella tarvittu varsinkin syksyllä, koska turvapaikanhakijoita tuli tällöin Suomeen enemmän kuin tavallisesti. Näin ollen auttajille on ollut kysyntää, mikä näkyy velvoittavien, kehoittavien ja huudahduksilta vaikuttavien ilmausten kautta. Akuutin tarpeen vuoksi apua on siis tarvittu paljon. Tästä syystä nimenomaan tätä diskurssia vaikuttaisi löytyvän eniten aineistosta. Huomionarvoista on myös se, että tässä diskurssissa tavallisista kansalaisista eli lukijoista tehdään auttajia – auttamisen velvollisuus ei siis enää ole viranomaisilla tai esimerkiksi SPR:llä.

Jos taas tätä diskurssia peilataan Yapin ym. (2010) tuloksiin, näkyy tässäkin humanitaarisuuden diskurssia, jonka mukaan vapaaehtoisuus rakentuu auttamistoimintana ja toisten hyvinvoinnin parantamisena. Vapaaehtoistyöntekijä nähdään huolehtivana ihmisenä, jolle toisten hyvinvointi on

tärkeä asia. (Yap ym. 2010: 165.) Avuntarpeen diskurssissa auttamiseen velvoitetaan, koska turvapaikanhakijoiden hyvinvointia halutaan parantaa muun muassa vaatekeräysten avulla.

4.2 Hyvän tekemisen diskurssi

Yleisesti ottaen auttaminen näyttäytyy tässä diskurssissa hyväntekeväisyyden harjoittamisena. Auttaminen nähdään myös yhteisenä asiana, johon kaikkien olisi hyvä osallistua. Tämä toisaalta näkyy myös avuntarpeen diskurssissa, mutta tässä auttaminen rakentuu varsinkin haastamisen keinoilla hieman kilpailuhenkiseksi tai leikkimieliseksi. Tässä diskurssissa ei siis velvoiteta auttamiseen eikä avuntarvetta tuoda samalla tavalla esiin. Hyvän tekemisen periaate näkyy diskurssissa siis lähinnä siten, että esitellään, miten eri tahot aikovat auttaa tai ovat mahdollisesti jo auttaneet turvapaikanhakijoita. Avuntarpeen diskurssissa oli rivien välistä aistittavissa hätää ja kiirettä, mikä näkyi esimerkiksi isoilla kirjaimilla kirjoitetuina sanoina tai lauseina. Sen sijaan tämän diskurssin julkaisuista paistaa läpi positiivisuus ja tekemisen meininki.

Haastaminen on ominaista tälle diskurssille, jolloin tekijänä voi olla jokin ryhmä tai suurempi taho:

- (1) Jenkkifutisseura Jaguaarit **aikoo auttaa** Keski-Suomeen sijoitettavia pakolaisia ja **haastaa muut urheiluseurat** tekemään samoin. Upeaa toimintaa! – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkin (1) *aikoa*-verbi on kuitenkin semanttisesti ei-implikatiivinen, eli se jättää auki, tekeekö subjekti lopulta sen, mitä on aikonut (VISK § 1579). Samaan yhteyteen on upotettu Jaguaarien Facebook- sivun kuvapäivitys, jonka tekstin olen ottanut myös aineistoon mukaan, koska auttaminen näyttää siinä selvästi. Päivityksestä käy ilmi, että Jaguaarien auttamissuunnitelmat käyvät toteen:

- (2) **Jaguaarien edustusjoukkue lahjoittaa** vaatekeräykseen **erän Jaguaarit-fanipaitoja ja haastaa liikunta- ja urheiluseurat auttamaan** Jyväskylään sijoitettavia **pakolaisia!** (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkissä (2) *aikoa*-verbiä ei ole enää käytetty, jolloin varmuusaste on tällöin suurempi. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota *lahjoittaa* -verbiin, joka viittaa siihen, että joku antaa jotain arvokasta tai merkittävää lahjaksi (KS s.v. *lahjoittaa*). Jaguaarit toteuttavat siis hyväntekeväisyyttä. Näin ollen tämän urheiluseuran arvostus nousee tämän myötä vielä enemmän, koska he antavat arvokkaat fanipaidat turvapaikanhakijoille. Jaguaarit esitetään esikuvana ja suunnan näyttäjänä, josta muiden urheiluseurojen olisi hyvä ottaa mallia. Joukkue toimii myös lahjan antajana, millä he haluavat osoittaa tukensa turvapaikanhakijoille ja toivottaa heidät samalla tervetulleeksi Suomeen.

Kyseisen julkaisun yhteyteen on linkitetty internetosoite, josta pääsee tutustumaan haasteeseen. Tämä voidaan ajatella sosiaalisesti kuratoinniksi, koska sillä halutaan tehdä muut tietoisiksi jonkin sisällön olemassaolosta (ks. Villi 2011).

Tekijänä tai haastajana voi olla myös yksittäinen ihminen, joka löytyy kuitenkin vain yhdestä julkaisusta. Seuraavassa esimerkissä haastajana eli tekijänä on siis ”tavallinen tallaja”. Tällä on haluttu korostaa, että auttaa voi kuka tahansa ja ettei auttamisen tarvitse olla mitään ihmeellistä. Kun haastajana on ”tavallinen” kansalainen, ei niin tunnettu ihminen tai taho, hän ei tällöin tule mainostaneeksi itseään, kuten esimerkiksi Jaguaarit tekivät, vaan tällöin fokus on vielä enemmän auttamisessa:

- (3) Jyväskyläläinen **Liisa Nieminen** (nimi muutettu) **haastaa kaikki vuonna 1941 syntyneet kutomaan villasukat** turvapaikanhakijalle. Lämpimät jalat on kaiken a ja o, palelu alkaa yleensä jaloista, kertoo Liisa. (RWKS, 1.12.2015)

Koska esimerkissä (3) tekijänä ja haastajana on yksityishenkilö, auttamisesta tulee inhimillisempää, kun kyseessä on tavallinen kansalainen. Isompien tahojen (kuten Jaguaarien) kohdalla auttajaksi muodostuu yksi kasvoton joukko eikä se yksilöidy tiettyyn henkilöön.

Haaste yleensä kohdistetaan siis jollekin samankaltaiselle ryhmälle, kuten esimerkin (3) tapaan vuonna 1941 syntyneille tai muille urheiluseuroille. Haastajana voi olla myös sivun ylläpitäjä, kuten seuraava esimerkki osoittaa:

- (4) **Haastoimme Jyväskylän koulut** mukaan Refugees Welcome- Keski-Suomen auttamiskampanjaan. **Rehtorit ovat reagoineet** haasteeseemme nopeasti. **Monet koulut aikovat** tavalla tai toisella **toteuttaa ehdotuksiamme**. – – (RWKS, 1.12.2015)

Koska haastajana on sivuston ylläpitäjät, on tässäkin havaittavissa samanlaista hierarkiaa kuin avuntarpeen diskurssissa: jälleen ylläpitäjät ikään kuin sanelevat ja määräävät ylhäältä osallistumaan auttamiseen. Tässä esimerkistä ilmenee, että haasteeseen on vastattu, ja koulujen on tarkoitus toteuttaa ehdotuksia, joita heille on esitetty. Tämä kertoo koulujen innosta ja halusta auttaa turvapaikanhakijoita. Koulujen ei siis itse tarvitse miettiä, miten he voisivat auttaa. Ei liene sattumaa, että nimenomaan koulut on haluttu haastaa auttamiskampanjaan mukaan. Syy tähän on mitä todennäköisimmin se, että koulujen tehtävänä on tarkoitus kasvattaa lapsista sivistyneitä ja ajattelevia kansalaisia. Kun siis koulut haastetaan mukaan, toivotaan heidän kitkevän samalla rasismia ja ennakkoluuloa turvapaikanhakijoita kohtaan. Kouluissa auttaminen koetaan siis tärkeäksi tehtäväksi. Tällä julkaisulla todennäköisesti osoitetaan samalla muille Keski-Suomen kouluille, että hekin voisivat omalla tavallaan osallistua auttamiseen.

Esimerkkien (3) ja (4) *haastaa*-verbi ilmaisee, että joku kutsutaan velvoittavasti kilpailemaan tai osallistumaan johonkin (KS s.v. *haastaa*). Näin ollen velvoittavuus tulee näissäkin ilmi, vaikkei esimerkiksi nesessiivirakenteita olekaan käytetty. Kuitenkin kyse on kilpailemisesta, jolloin tarkoitus on saada leikin varjolla ihmiset osallistumaan turvapaikanhakijoiden auttamiseen. Auttaminen puetaan haasteen ja kilpailun muotoon, koska sillä halutaan osoittaa auttamisen olevan positiivinen asia. Tavallaanhan kyse onkin vakavasta asiasta, koska kaiken taustalla on haastava Euroopan pakolaiskriisi, mutta siitä huolimatta varsinaisen auttamisen ei tarvitse olla vakavaa. Nesessiivirakenteiden puuttuminen voi kertoa toisaalta myös siitä, että tässä diskurssissa ei niinkään sanella tai määrätä jostain ylemmältä taholta, miten turvapaikanhakijoita autetaan. Auttamiseen siis kannustetaan, mitä ei ole hyvä tehdä nesessiivirakenteiden avulla.

Myös yritys voi toimia auttajana tai lahjoittajana, kuten seuraava esimerkki osoittaa:

- (5) **Keljon zizzi naistenvaateliike lahjoitti** tällä viikolla **turvapaikanhakija rouville uudet huivit. Vein huivit tänään naisille** ja voi sitä kiitollisuutta, iloa ja riemua. Kiitos zizzi! (RWKS, 1.12.2015)

Jälleen on käytetty *lahjoittaa*-verbiä, joka paljastaa, että turvapaikanhakijoille on annettu jotain arvokasta. Koska Keljon Zizzi on tässä tekijänä eli auttajana, saa liike samalla myös näkyvyyttä ja julkisuutta. Keljon Zizzikin toimii siis hyväntekijänä. Kyseessä on kuitenkin naistenvaateliike, jolloin yritys on auttanut vain naispuolisia turvapaikanhakijoita. Kenties tällä julkaisulla halutaan herättää auttamisen kipinää myös miestenvaateliikkeiden kohdalla. Keljon Zizzi -liike on halunnut tukea todennäköisesti siitä syystä, että valtaosa turvapaikanhakijoista on miehiä.

Lisäksi edellisessä esimerkissä (5) tekijänä on siis kirjoittaja itse. Kyseessä ei kuitenkaan ole vierailijan, vaan ylläpitäjän julkaisu, mutta kuitenkin kirjoittaja on halunnut hieman korostaa omaa rooliaan tässä julkaisussa. Vaikka Keljon Zizzi toimiikin lahjoittajana, niin vastaanottajien reaktion saa kokea kuitenkin vain huivien viejä. Kirjoittaja kuitenkin antaa tunnustusta Keljon Zizzille huivien lahjoituksesta.

Seuraavassa esimerkissä Kampuksen Dynamo osoittaa tukeaan turvapaikanhakijoille:

- (6) **Kampuksen Dynamo**, viime kauden Pohjoismaiden mestari ja SM-hopeamitalisti futsalissa, **kutsuu koko Kangasvuoren porukan** vieraaksi kotiavaukseensa otteluun KaDy - MadMax Jyväskylän Monnarille perjantaina 9.10. klo 19! – – (RWKS, 1.12.2015)

Kampuksen Dynamo eli KaDy auttaa siis turvapaikanhakijoita kutsumalla ”Kangasvuoren porukan vieraaksi” otteluunsa. KaDy on siis tässä agenttina, joka laittaa alulle jotain tai aiheuttaa toiminnan. Koko joukkue on tällöin aktiivisessa roolissa, ei kukaan yksittäinen pelaaja. Tälläkin halutaan korostaa yhdessä tekemisen henkeä. Lisäksi määritteet *viime kauden Pohjoismaiden mestari ja SM-hopeamitalisti futsalissa* kertovat, että kyse on menestyneestä joukkueesta. Lisäksi turvapai-

kanhakijat esitetään yhtenä suurena joukkona, mutta heistä puhutaan tuttavallisesti *porukkana*; turvapaikanhakijat -sanaa on vältetty tässä yhteydessä. Tällöin turvapaikanhakijat eivät jää niin etäiseksi, vaikka heidät edelleenkin esitetään yhtenä joukkona. Tuttavallisemman ja puhekielisemmän sanan käytöllä halutaan todennäköisesti myös osoittaa, että turvapaikanhakijat ovat KaDylle ikään kuin hyviä kavereita. Lisäksi *porukka* sopii sananvalintana paremmin urheilujoukkueen julkaisun yhteyteen.

Esimerkin (6) yhteydessä käytetty *kutsua* -verbi tarkoittaa, että jotakin pyydetään tai kehoitetaan saapumaan jonnekin tai ottamaan osaa johonkin tilaisuuteen (KS s.v. *kutsua*). Turvapaikanhakijat ovat siis kutsumisen kohteena, jolloin heidät esitetään tässä julkaisussa jopa arvovaltaisina vieraina, jotka pääsevät kokemaan jotain ainutlaatuista. Lisäksi lause on indikatiivimuotoinen väitelause, jolloin modaalisuusasteeltaan se on varmempi kuin jos julkaisussa olisi käytetty esimerkiksi *aikoa*-verbiä (*aikovat kutsua*), jolloin ei voida tietää, kutsuuko KaDy lopulta turvapaikanhakijat otteluun vai ei.

KaDyn ottelukutsuun kiteytyy tietyllä tavalla myös kotouttamisen näkökulma: kutsumalla turvapaikanhakijat otteluun saavat he samalla tutustua suomalaiseen ottelukulttuuriin ja mahdollisesti myös suomalaisiin. Samalla turvapaikanhakijoille halutaan tarjota jotain virikkeitä ja viihdykettä, jotta aika vastaanottokeskuksessa ei kävisi liian pitkäksi.

Parissa julkaisussa kerrotaan, mitä esimerkiksi päättäjät tai SPR ovat ajatelleet tehdä turvapaikanhakijoiden hyväksi:

- (7) **Jyväskylän kaupunginhallitus päätti juuri tarjota Puuppolan hoivasairaalaan vastaanottokeskukseksi.** Hieno ja vastuullinen päätös! (RWKS, 1.12.2015)
- (8) **SPR suunnittelee vastaanottokeskuksia Keski-Suomen alueella Jyväskylän lisäksi ainakin Saarijärvelle ja Joutsaan.** (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkissä (7) tekijänä eli agenttina on Jyväskylän kaupunginhallitus ja esimerkissä (8) SPR. Molempien julkaisujen kohdalla on vielä linkki uutiseen, jossa kerrotaan päätöksestä ja suunnitteluaikeista lukijalle tarkemmin. Nämä esimerkit eroavat muista tämän diskurssin julkaisuista. Koska näissä tekijöinä ovat institutionaalisemmat tahot, he tekevät silloin myös erilaisia auttamisen tekoja kuin esimerkiksi KaDy tai tavalliset kansalaiset. Kaupunginhallitus päättää yleensä isommista asioista, kuten vastaanottokeskusten perustamisista, kun taas tavallinen kansalainen voi auttaa konkreettisemmin ja yksinkertaisemmin. Voidaan myös todeta, että SPR ja kaupunginhallitus saavat edellisissä esimerkeissä inhimillisen ja elollisen toimijan ominaisuuksia, koska lauseiden yhteydessä on käytetty toiminnallisia verbejä (ks. Blomqvist 1996). Avuntarpeen diskurssissa SPR esitettiin

avuntarvitsijana, tässä se on puolestaan aktiivisempänä tekijänä. SPR:n auttaminen on kuitenkin vastaanottokeskuksen suunnittelua, jota taas tavallinen kansalainen ei pystyisi ainakaan yksin tekemään. Auttaminen on tällöin myös virallisempaa, jolloin se ei välttämättä kosketa samalla tavalla tai lukija ei ainakaan pysty siihen samaistumaan niin helposti.

Yhdestä julkaisusta paljastuu, että auttaminen ei aina välttämättä kohdistu suoranaisesti turvapaikanhakijoihin, vaan pikemminkin Refugees Welcome -ryhmään, kuten seuraavasta esimerkistä voi nähdä:

- (9) Hei! **Jamk järjestää hyväntekeväisyystapahtumaa tukeakseen Refugees Welcome ryhmää** 19. Marraskuuta. **Haluamme lisätä tietoisuutta ja herättää positiivista, rakentavaa keskustelua turvapaikanhakijakriisistä** erityisesti Keski-suomen alueella. Osoita sinäkin tukeasi tykkäämällä ja jakamalla Jamk United For Refugees sivua että saisimme näkyvyyttä ihmisten keskuudessa! Kiitos!
<https://www.facebook.com/jamkunitedforrefugees/> (RWKS, 10.12.2015)

Esimerkissä (9) tekijänä eli tapahtuman järjestäjänä toimii JAMK eli Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kyseessä on vierailijan julkaisu, jossa kerrotaan, että tapahtumalla on tarkoitus tukea Refugees Welcome -ryhmää. He pyrkivät myös lisäämään rakentavaa keskustelua turvapaikanhakijakriisistä. Vaikka pääsääntöisesti tässä diskurssissa auttamisen kohteena ovat turvapaikanhakijat, niin tämä kyseinen julkaisu tekee tässä kohdin poikkeuksen. Turvapaikanhakijoiden hyväksi ei tehdä tämän esimerkin perusteella mitään konkreettista, kuten vaatteiden keräystä, vaan perimmäinen tarkoitus on lähinnä lisätä positiivista ilmapiiriä, jotta turvapaikanhakijoiden olisi helpompi sopeutua uuteen maahan ja kulttuuriin.

Joskus tekijää on häivytetty passiivilla, kuten esimerkistä (10) voidaan nähdä:

- (10) Saimme puhelun tänään Norssista. Siellä **järjestetään lapsille toimintaa** turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Saamme pian lisää tietoja, mitä kaikkea **lapset saavat aikaan** ponnekkaiden opettajaopiskelijoiden johdolla. Mahtavaa! (RWKS, 1.12.2015)

Toisaalta tässä yhteydessä on käytetty olosijaista adverbiaalia *siellä*, jolla viitataan siis Norssiin eli Jyväskylän Normaalikouluun. Olosijainen adverbiaali paitsi ”– – sijoittaa lauseen ilmaisevan tilanteen johonkin paikkaan, – –” antaa myös raamit subjektiargumentin selittämiseksi (VISK § 1328). Kun kerrotaan, että Jyväskylän Normaalikoulussa järjestetään jotain toimintaa lapsille, voi tästä yhteydestä päätellä myös toimijat ja tekijät, vaikka verbi onkin passiivissa. Jos nimittäin ilmaistaan, että jossain tapahtuu jotain toimintaa, mutta ei mainita toimijoita erikseen, voidaan tekijöiksi tai toimijoiksi ajatella siellä paikassa olevat (VISK § 1328). Tekijöiksi siis paljastuu lopulta Normaalikoulun oppilaat, joita auttavat ”ponnekkaita opettajaopiskelijat”. Ponteva tarkoittaa muun

muassa tarmokasta, reipasta, energistä ja voimakasta (KS s.v. *ponnekas*). Tästä syntyy mielikuva, että opettajaopiskelijat pursuavat ideoita ja heillä riittää intoa ja energiaa suunnitella ja koordinoita toimintaa turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Oppilaat ovat kuitenkin aktiivisia toimijoita.

Julkaisusta ei kuitenkaan selviä, mitä lapsille järjestettävä toiminta tarkalleen ottaen on. Tämä tilapäivitys kuitenkin osoittaa, että kouluista ainakin Jyväskylän Normaalikoulu on halunnut omaaloitteisesti lähteä tekemään jotain turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Kyseessä on jälleen indikaatiivimuotoinen väitelause, jolloin voidaan päätellä, että toiminnan järjestäminen on parhaillaan käynnissä eikä enää suunnittelun asteella. Jyväskylän Normaalikoulu on kenties tunnetuimpia kouluja Jyväskylän ja Keski-Suomen alueella, joten sen osallistuminen auttamiseen on siinä mielessä odotettua.

Toisinaan voi olla vaikea päätellä, kuka auttajana tai aktiivisena tekijänä todellisuudessa toimii. Tästä on esimerkkinä seuraava julkaisu:

(11) Auttaa voi näinkin. Ja eikun huutamaan!

HUUTOKAUPATAAN yksityinen, uniikki **Tiina Ask- olohuonekonsertti** (!!!) pakolaisten hyväksi esim. Kirkon Ulkomaanavun kautta (tms.) Huutoaika 18.9.- 25.9. 2015. KLO 21. Huudot fb-seinälle Tiina Ask & The Great Old Band. Akustinen, tiivistunnelmainen ja lähelle käypä **gospel-country-folk-konsertti järjestyy** Jyvässeudulle; huudon päälle bensarahat niin sitten kauemmaksikin!! Tiina Ask, laulu & parlorkitara, Hannes Asikainen, kitarat. – – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkissä (11) tekijä on häivytetty passiivilla, koska on haluttu korostaa enemmän auttamisen tapaa. Tässä siis huutokaupataan jyvaskyläläisen gospelartistin Tiina Askin olohuonekonserttia, jonka avulla voidaan auttaa pakolaisia. Käyttäjät voivat siis ”huutaa” konsertin itselleen kirjoittamalla Tiina Askin Facebook-seinälle, millä hinnalla konsertin voisi ostaa ja missä konsertti pidettäisiin. Sivun käyttäjä voi siis määritellä konsertin hinnan, joka menee Kirkon Ulkomaanavun kautta pakolaisten auttamiseen. Siinä mielessä siis sivun käyttäjä on auttaja. Kirkon Ulkomaanapu toimii tässä välittäjänä. Toisaalta artistikin tekee tässä oman osuutensa eli järjestää konsertin. Näin ollen myös artisti Tiina Ask toimii omalta osaltaan auttajana, koska ilman häntä ei olisi konserttiakaan.

Vaikka pyrkimys onkin siis auttaa pakolaisia, tuntuu se kieltämättä jäävän hieman taka-alalle, koska julkaisussa lähinnä kuvaillaan, millainen konsertti on kyseessä. Samalla mainostetaan artistia, joka saa samalla näkyvyyttä ja kuuluisuutta järjestämällä konsertin pakolaisten hyväksi. Tiina Askin konsertin voi tässä ajatella eräänlaisena tuotteena, jota kaupataan hyvään tarkoitukseen. Tämän julkaisun voi lukea hyvänä ja arvostettavana tekona pakolaisten hyväksi, koska kyseinen artisti ei saa konsertista itselleen mitään palkkiota, vaan tuotto menee turvapaikanhakijoiden auttamiseksi.

Tämänkin tilapäivityksen voisi siis nähdä haastamisen tavoin myös leikkimielisenä kilpailuna, jolloin auttamisesta on tarkoitus tehdä hauskaa.

Tiina Askin konserttia on julkaisussa mainostettu muun muassa adjektiiveilla *yksityinen* ja *uniikki*, mitkä osoittavat kyseessä olevan hyvin ainutlaatuinen konserttielämys, jollaista ei välttämättä tule eteen toista kertaa. Tällä mielikuvalla käyttäjät halutaan aktivoida auttamiseen ja osallistumaan huutokauppaan. Samalla siis mainostetaan konserttia ja esiintyjää, mutta myös yritetään saada ihmisiä kiinnostumaan auttamisesta.

Kun kerrotaan, miten jokin taho aikoo auttaa tai on jo auttanut pakolaisia, herättää se arvostusta kyseistä tahoja kohtaan ja samalla myös mielenkiintoa auttamiseen. Tarkoituksena on todennäköisesti antaa sivuston käyttäjille myös esimerkkejä siitä, miten turvapaikanhakijoita voisi auttaa. Isommat tahot toimivat malliesimerkkeinä muille siitä, miten paljon he tekevät turvapaikanhakijoiden eteen. Samalla halutaan osoittaa, että turvapaikanhakijoiden auttaminen koetaan tärkeäksi. Toisaalta isompien tahojen ja tunnettujen ihmisten kohdalla herää kysymys, haluavatko he auttaa ihan pyyteettömästi vai onko taka-ajatuksena saada myös julkisuutta ja näkyvyyttä?

Tälle diskurssille on ominaista myös suunnittelu, mitä ilmentävät konditionaalimuotoiset lauseet. Auttamiseen ei siis velvoiteta käyttämällä velvoittavia ilmauksia, kuten nesessiivisiä rakenteita. Konditionaalimuotoiset lauseet ovat varmuusasteeltaan epävarmempia kuin avuntarpeen diskurssiin kuuluvat julkaisut, esimerkiksi:

- (12) (Lapsilta itseltään tullut idea) Käsitön tunneilla **neulottaisiin** lapaset, villasukat tai pipot, jotka **lahjoitettaisiin** vastaanottokeskuksiin. – – (RWKS, 1.12.2015)

VISK:n (§ 1592) mukaan konditionaali ”– – osoittaa esim. suunniteltua, ennustettua tai kuviteltua asiointilaa.” Lisäksi suunnitellut asiat eivät ole vielä varsinaisesti olemassa, vaan ne ovat vasta ajattelun, mielikuvituksen tai päättelyn tasolla. Tällöin puhutaan intensionaalisesta asiointilasta. (VISK § 1592.) Esimerkissä (12) suunnitellaan, mitä turvapaikanhakijoiden hyväksi voisi tehdä. Kuitenkaan julkaisusta ei paljastu, neulotaanko ja lahjoitetaanko lapaset, pipot ja villasukat lopulta vastaanottokeskuksiin vai jääkö se vain suunnittelun asteelle. Lisäksi erikseen on mainittu, että kyseessä on oppilaiden oma idea, mikä osoittaa lapsienkin olevan kiinnostuneita auttamisesta. Samalla lapsista tehdään vielä aktiivisempia ja itsenäisempiä tekijöitä, kun kerrotaan kyseessä olevan heidän oma auttamisideansa.

Tähän diskurssiin kuuluvat myös ne ilmaukset, joissa on käytetty *voida* -verbiä. Sitä voidaan käyttää deonttisuuden, episteemisyyden tai dynaamisuuden ilmaisussa, mutta aina ei ole helppo sanoa, mitä modaalisuuden lajia se edustaa (VISK §1566):

- (13) -- Käsiyöntunneilla **voi** myös **ommella kangaspusseja** hygieniatarvikkeille. -- (RWKS, 1.12.2015)
- (14) **Vaatelahjoituksia voi toimittaa** Kansalaistoiminnan keskus Mataran aulaan (Matarankatu 6, Jyväskylä) 21.9. - 30.9. arkisin klo 8-18. (RWKS, 1.12.2015)
- (15) -- **Lapset voisivat tehdä tervetulokortin tai piirustuksen** saman ikäiselle turvapaikanhakijalle. **Refugees Welcome ryhmä voi auttaa** korttien toimittamisessa vastaanottokeskuksiin Keski-Suomen alueella. -- (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkeissä (13) ja (14) *voida*-verbillä ilmaistaan dynaamista modaalisuutta. Tällöin on kyseessä subjektin fyysinen tai henkinen kykeneminen tai osaaminen. Voidaan puhua myös jonkin ulkoisen edellytyksen sallimasta mahdollisuudesta. (VISK § 1566.) Molemmissa esimerkeissä on kyse jälkimmäisestä. Julkaisun kirjoittajat määrittävät, minne esimerkiksi tavaralahjoituksia on tarkoitus toimittaa eli he antavat luvan vaatelahjoitusten toimittamiselle tai kangaspussien ompelemiselle. Esimerkissä (15) konditionaalimuotoisella *voida*-modaaliverbillä ilmaistaan asiointilan mahdollisuutta eli tällöin kyseessä on episteeminen modaalisuus. Lisäksi kyseessä on ehdotus, jota ei ole pakko toteuttaa. Esimerkin viimeisessä lauseessa puolestaan ilmaistaan subjektin eli tässä tapauksessa Refugees Welcome-ryhmän kykyä tehdä jotain.

Esimerkissä (15) ilmaistaan myös tekijät, lapset. Tämä liittyy julkaisuun, jossa koulut haastetaan mukaan auttamiskampanjaan, joten on luonnollista ehdottaa koulun oppilaille tapoja auttaa turvapaikanhakijoita. Tämä on oikeastaan ainut julkaisu, josta paljastuu, että auttajina on lapset. Useimmiten auttajiksi ajatellaan aikuiset, mutta tällä halutaan osoittaa, myös lapset voivat kantaa oman kortensa kekoon omalla tavallaan.

Jos avuntarpeen diskurssissa vaikutti siltä, että autettavan roolissa oli turvapaikanhakijoiden sijaan SPR tai Refugees Welcome Keski-Suomi, tässä diskurssissa autettavina ovat nimenomaan turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Kun kerrotaan, mitä joku aikoo tehdä tai mitä on jo tehty, on yleensä myös mainittu, ketä on autettu tai ketä on tarkoitus auttaa. Tässä diskurssissa auttamisesta tehtiin positiivista ja hauskaa, jolloin myös turvapaikanhakijat näyttäytyivät positiivisessa valossa, vaikkakin yhtenä joukkona. Tähän diskurssiin kiteytyy myös vapaaehtoisuus ja kansalaisaktivismi. Varsinkin tavallisten ihmisten kohdalla kansalaisaktivismi korostuu eniten.

Tässä diskurssissa näkyy selkeästi se, että turvapaikanhakijoita on todella haluttu auttaa ja samalla on myös vähennetty SPR:n valtavaa työmäärää. Ihmiset ovat todella halunneet kantaa kortensa kekoon turvapaikanhakijoiden auttamiseksi, mikä näkyy muun muassa haastamisella tai auttamiskampanjoihin osallistumisena. Jopa suuremmilla tahoilla, kuten urheilujoukkueilla tai kouluilla, on herännyt auttamishalu sekä innostus tekemiseen. Lisäksi tässäkin diskurssissa on nähtävissä Yarin ym. (2010: 165) humanitaarisuuden diskurssia, jossa vapaaehtoistyöntekijä on huolehtiva

henkilö. Yapin ym. (2010: 163) mukaan vapaaehtoisuus voi rakentua myös erilaisten mahdollisuuksien ja tilaisuuksien avaamisena pakolaisille. Tällä tutkimuksessa tarkoitettiin lähinnä sitä, että vapaaehtoistyöntekijöinä työskentelevät pakolaiset saavat työnsä ohella erilaisia mahdollisuuksia (mp.). Itse taas tarkoitan omassa tutkimuksessani, että tässä diskurssissa eri tahot tarjoavat turvapaikanhakijoille monenlaisia mahdollisuuksia, kuten Kampuksen Dynamo teki kutsuessaan Kangasvuoren vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijat vieraaksi otteluunsa.

4.3 Houkuttelemisen diskurssi

Tämän diskurssin tavoitteena on saada lukija auttamaan tai ainakin herättää kiinnostusta auttamiseen. Julkaisujen perusteella näissä ei välttämättä kukaan auta, vaan auttamiseen pikemminkin suositellaan ja houkutellaan eri keinoin. Tässä otetaan myös kantaa siihen, millaista auttaminen on. Kuten avuntarpeen diskurssissa, näissäkin tavallaan tehdään selväksi, että apua tarvittaisiin, mutta siihen ei ehkä veloiteta yhtä tehokkaasti. Auttaminen nähdään tässä diskurssissa yleensä tilaisuutena tai mahdollisuutena johonkin:

- (1) **Nyt on tilaisuus tehdä hyvää KUSKAUSAVUN** muodossa. Tarvitsemme autoja ja kuskeja pe ja su. Katso lisätiedot Refugees Welcome RYHMÄSTÄ ja ilmoittaudu sinne! Kiitos (RWKS, 1.12.2015)
- (2) – – **Tässä on loistava tilaisuus tutustua sekä turvapaikanhakijoihin** että vauhdikkaaseen ja jännittävään jyvaskyläläiseen **menestyslajiin**. (RWKS, 1.12.2015)
- (3) Perjantaina **mahdollisuus auttaa** toimimalla lipaskerääjänä – – (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkissä (1) lukijan huomio kiinnitetään jo pelkästään isoilla kirjaimilla kirjoitetun sanan avulla. Näin lukija tietää heti, mihin tehtävään apua tarvittaisiin. Tässä vedotaan mahdollisuuteen ja tilaisuuteen, jollaista ei välttämättä tule eteen toista kertaa. Saman julkaisun yhteyteen on jaettu artikkeli, jossa kerrotaan tutkimuksesta, jonka mukaan ihmisellä on synnynnäinen tarve auttamiseen. Sosiaalista kuratointia on siis hyödynnetty jälleen. Artikkelin otsikoitu *Uusi tutkimus todistaa: Ihmisillä on synnynnäinen tarve tehdä hyvää*. Tutkimuksen jakamisella on puolestaan haluttu vahvistaa sitä ajatusta, että hyvän tekeminen ja auttaminen on meissä jo syntymästä asti, joten auttaminen on tällöin luontevaa ja meille ominaista. Synnynnäinen tarkoittaa luontaista, myötäsyttyisistä sekä hankitun ja opitun vastakohtaa (KS s.v. *synnynnäinen*). Samalla siis epäsuorasti perustellaan, miksi auttaminen on tärkeää ja miksi sitä kannattaa tehdä. Esimerkistä (1) välittyy kuva, että kyseessä on ainutlaatuinen mahdollisuus päästä auttamaan. Lisäksi ilmaus *tehdä hyvää* ikään kuin määrittää kускаusaputehtävää. *Hyvä* onkin adjektiivin sijaan tässä lauseessa substantiivina ja myös

tekemisen kohteena. Lisäksi *tehdä hyvää* tarkoittaa samaa kuin 'saada aikaan, aiheuttaa' (KS s.v. *tehdä*). Ilmaus antaa siis auttamisesta aktiivisen kuvan.

Esimerkissä (2) annetaan ymmärtää, että kuljetusavun myötä pääsee tutustumaan turvapaikanhakijoihin – heihin, joihin kaikilla ei ole mahdollisuutta tutustua. Adjektiivi *loistava* tarkoittaa muun muassa erinomaista, suurenmoista, verratonta tai mainiota (KS s.v. *loistava*), jolloin se vielä painottaa tehtävän ainutlaatuisuutta. Rivien välistä voi lukea myös sen viestin, että turvapaikanhakijoihin tutustuminen olisi tärkeää, jotta ennakkoluulot ja rasismi eivät jatkaisi leviämistään. Tarkoitus on kenties osoittaa, että turvapaikanhakijat ovat ihmisiä siinä missä me muutkin.

Toisaalta kyseisen julkaisun voisi tulkita myös siten, että turvapaikanhakijat esitetään eräänlaisina näyttelykohteina, joita on mahdollista päästä katsomaan, jos lupautuu kuljetusaputehtävään. Turvapaikanhakijat kuvataan melkein pä harvinaisina ”nähtävyyksinä” tai peräti kuuluisuuksina, joita ei joka päivä pääse näkemään, koska heidät esitetään julkaisussa objekteina. Lisäksi tutustumismahdollisuus esitetään tavallaan yksisuuntaisena: auttajat pääsevät tutustumaan turvapaikanhakijoihin, vaikka toisaalta turvapaikanhakijatkin tutustuvat auttajiin, mutta sitä ei kuitenkaan mainita erikseen. Tämä ilmaus kuuluu samaan julkaisuun, jossa Kampuksen Dynamo kutsui turvapaikanhakijoita kotiotteluunsa vieraaksi. Julkaisun mukaan on mahdollista päästä tutustumaan turvapaikanhakijoiden lisäksi myös futsal-urheilulajiin. Tähän julkaisuun voisi siis ajatella sisältyvän ajatus ”kaksi kärpää yhdellä iskulla”. Tästä näkökulmasta tulkittuna KaDyn otteluun pääseminen ei välttämättä olekaan auttajille niin tärkeä asia, vaan pikemminkin se, että pääsee tutustumaan turvapaikanhakijoihin. Vaikuttaisikin siltä, että auttamiseen pitää olla jokin porkkana, jolla saada ihmiset kantamaan kortensa kekoon turvapaikanhakijoiden hyväksi.

Esimerkissä (3) tuodaan esimerkin (2) tapaan esille, että kyseessä olisi *mahdollisuus auttaa*, mutta turvapaikanhakijoita ei ole tuotu tässä erikseen esiin. Tarkoitus on lähinnä tiedottaa, että lipaskeräykseen olisi mahdollista päästä, mutta siihen ei velvoiteta, kuten avuntarpeen diskurssissa. Lukija saa siis vapauden valita, ryhtyykö lipaskerääjäksi. Vapaaehtoisuuden ajatus on muutenkin läsnä tässä diskurssissa.

Houkuttelemisen näkyy toisaalta myös adjektiivien kautta, kuten seuraava esimerkki osoittaa:

- (4) **Haluatko tehdä jotain todella hyödyllistä?** Refugees Welcome - Keski-Suomi on kerännyt, lajitellut ja toimittanut sadoille pakolaisille eri puolella maakuntaa vuodevaatteet, pyyhkeet, vaatteet ja kengät antaen näin SPR:n väelle mahdollisuuden tehdä muuta. **Lajittelu Jyväskylässä (ja muuallakin) on aikaavievä vaihe ja siinä tarvitaan nyt käsiä. Se on helppoa ja palkitsevaa.** Liity Refugees Welcome - Keski-Suomi -sivulle ja tule mukaan! (Facebook, 10.12.2015)

Lukijan mielenkiinto herätetään esimerkissä (4) verbikysymyksellä *Haluatko tehdä*. Kyseessä on interrogatiivilause; tarkemmin ottaen vaihtoehtokysymys (VISK § 1678–1679). Kysymys on

suora kohdistus lukijalle, koska verbikysymyksessä on käytetty yksikön toista persoonaa. Tällä tavoin houkuttelu on tehokasta, kun kysymys kohdistetaan lukijalle. *Haluta*-verbillä on ainakin kaksi erilaista tarkoitusta. Sillä voidaan yrittää tyydyttää jotakin tarvetta, sillä voidaan tavoitella, tahtoa tai mieliä jotakin. Toisaalta *haluta*-verbi voi tarkoittaa myös sitä, että jotakin pidetään tarpeellisena tai suotavana, on taipuvainen johonkin tai tekee jotain mielellään. (KS s.v. *haluta*.) Se ei siis käske tai velvoita, vaan antaa mahdollisuuden valita, ryhtyykö hän auttamaan. Tämän tilapäivityksen kohdalla *haluta*-verbin merkitys voisi viitata siihen, että jonkin toive tai tarve pitäisi toteuttaa.

Esimerkissä (4) auttamista ikään kuin arvotetaan, koska kopulalause (esim. *Se on helppoa ja palkitsevaa*) on myös kannanotto (VISK § 1212). Tarkoitus on siis osoittaa, että auttamisen ei tarvitse olla mitään ihmeellistä, vaan että pienillä ja yksinkertaisillakin teoilla voi auttaa hädänalaisia. Tätä kuvastaa adjektiivi *helppo*, joka viittaa siihen, että jokin on vaivatonta, kevyttä, mukavaa tai vähän työtä vaativaa (KS s.v. *helppo*). Tällöin voidaan myös ajatella, että ihmiset todennäköisesti tarttuvat mieluummin sellaiseen tehtävään, joka ei vaadi paljon. Kuten jo teoriaosuudessa tuli aiemmin ilmi, niin Refugees Welcome Keski-Suomen toiminnan on tarkoitus olla matalan kynnyksen auttamistyötä (Refugees Welcome Keski-Suomi), ja tämä periaate näkyy erityisesti tässä diskurssissa.

Lisäksi määrite *todella hyödyllistä* antaa ymmärtää, että kyseessä on tärkeä tehtävä. *Hyödyllinen* tarkoittaa hyötyä tuottavaa, edullista tai tarpeellista (KS s.v. *hyödyllinen*). Lisämäärite *todella* alleviivaa tehtävän hyödyllisyyttä ja tarpeellisuutta. Kyseessä onkin intensiteettipartikkeli, jonka avulla voidaan ilmaista jonkin ominaisuuden olevan normaalia parempi tai huonompi (VISK § 615). Tämän sanan käytöllä on haluttu painottaa ja korostaa, että ainakaan vaatteiden lajitteluun liittyvä tehtävä ei ole turha, vaikka se siltä saattaakin kuulostaa. Koska kyseiset määritteet liittyvät vaatelajittelua koskevaan julkaisuun, voidaan rivien välistä tulkita, että vaatelajittelun tärkeyttä ja hyödyllisyyttä pitää syystä tai toisesta perustella erikseen. Kenties vaatteiden lajittelua on vähätelty tai tehtävään ei ole saatu tarpeeksi apua, minkä vuoksi sitä pitää mainostaa.

Kirjoittajat siis määrittelevät auttamista tietystä näkökulmasta: kirjoittajalla on todennäköisesti kokemusta lajittelusta, ja hän pystyy siksi määrittelemään sen aikaa vieväksi vaiheeksi. Esimerkin (4) kohdalla kirjoittaja viittaa, että vaatteiden lajitteluun ei tarvita mitään erityistaitoja. Lisäksi siitä tulee hyvä mieli, minkä takia siihen olisi tärkeää osallistua. Adjektiivi *palkitsevaa* voisi viitata siihen, että lajitteluun lupautuvalle auttajalle on tiedossa tunnustusta ja arvostusta (KS s.v. *palkita*). Samoin esimerkissä (4) lajittelua kuvataan työlääksi vaiheeksi, minkä vuoksi useammalle auttajalle olisi tarvetta. Sinällään on mielenkiintoista, miksi kirjoittaja on halunnut paljastaa ”totuuden” kertomalla lajittelun olevan ”aikaavievä vaihe”. Tällä ei kuitenkaan ole tarkoitus karkottaa auttajia paljastamalla lajittelun olevan vaivalloinen vaihe, vaan siihen halutaan nimenomaan vedota ja samalla

perustella, miksi siihen tehtävään olisi hyvä saada apua. Julkaisun taustalla on viesti, että vaatteet pitäisi saada mahdollisimman nopeasti lajiteltua, jotta ne saadaan eteenpäin. Esimerkissä (4) ei siis varsinaisesti autetakaan turvapaikanhakijoita, vaan pikemminkin heitä, jotka ovat ensin keränneet vaatteita ja sitten tarvitsevat lajittelussa apua. Kuitenkin kontekstista voi päätellä, että vaatteet menevät vastaanottokeskuksiin turvapaikanhakijoiden käyttöön, mutta ilman niiden lajittelua vaatteita ei voida välittää turvapaikanhakijoille. Lajittelu on siis siinäkin mielessä tärkeä vaihe auttamisen kannalta.

Julkaisuissa voidaan välillä myös esitellä keinoja, joiden avulla voi auttaa turvapaikanhakijoita. Tästä on esimerkkinä seuraavat julkaisut:

(5) Tässä yksi **konkreettinen tapa auttaa** (RWKS, 1.12.2015)

(6) Haastoimme Jyväskylän koulut mukaan Refugees Welcome- Keski-Suomen auttamiskampanjaan. Rehtorit ovat reagoineet haasteeseemme nopeasti. Monet koulut aikovat tavalla tai toisella toteuttaa ehdotuksiamme. Ehdotimme kouluille seuraavia keinoja: **Tehkää** koululle näkyvälle paikalle **taideteos, jossa toivotatte turvapaikanhakijat tervetulleiksi**. - - (RWKS, 1.12.2015)

Esimerkin (5) yhteyteen on jaettu myös linkki Keski-suomalaisen uutiseen, joka kantaa otsikkoa: *Näin voit auttaa pakolaisia: ompele kassi*. Uutisessa kerrotaan tarkemmin, että vastaanottokeskuksissa on tarvetta kangaskasseille. Tällaisten julkaisujen voisi ajatella toimivan virikkeinä sellaisille lukijoille ja käyttäjille, jotka eivät tiedä tai keksi, miten he voisivat auttaa turvapaikanhakijoita. Myös sana *konkreettinen* viittaa siihen, että kyseessä on realistinen ja toteutettavissa oleva auttamisen tapa (KS s.v. *konkreettinen*). Tässäkin näkyy matalan kynnyksen periaate: auttaminen voi olla jotain hyvin yksinkertaista eikä mitään maata mullistavaa. Esimerkki (6) taas liittyy julkaisuun, jossa ylläpitäjät haastoivat koulut mukaan auttamiseen. Kyseessä on siis yksi ylläpitäjien ehdotuksista. Esimerkki voisi kuulua myös yhdessä tekemisen tai avuntarpeen diskurssiin, mutta tulkitseen tämän enemmän kuitenkin houkutteukseksi ja suostutteluksi, koska siinä kehoitetaan tekemään jotain ja annetaan esimerkki siitä, miten koulut voisivat auttaa. Alkuperäisen kontekstin huomioon ottaen kyseessä on edellisen esimerkin tavoin ehdotus.

Avuntarpeen diskurssin yhteydessä tuli ilmi direktiivisyys. Myös houkuttelemisen diskurssissa on nähtävissä suostuttelun direktiiviä:

(7) – – Osallistu **rohkeasti** vaikka kaveriporukalla – – (RWKS, 1.12.2015)

(8) – – **Nyt joukolla auttamaan!** (RWKS, 1.12.2015)

(9) **LIITY FACEBOOK-RYHMÄÄN & TYKKÄÄ FACEBOOK-SIVUSTA**

Suunnittelemme Refugees Welcome Keski-Suomi -verkoston toimintaa ja konkreettista pakolais-
ten auttamista suljetussa Facebook-ryhmässä: <http://www.facebook.com/groups/1479385139054171>.

Liity mukaan!

Levitämme tietoa pakolaisista, pakolaisuudesta ja tilanteesta Keski-Suomessa Facebook-sivullamme:
<http://www.facebook.com/ksrefugeeswelcome>. **Tykkää** sivusta ja **jaa** myönteisiä uutisia eteenpäin!
(RWKS, 1.12.2015)

Näissä ei siis tule avuntarve esille, vaan suostutellaan ja kehoitetaan lukijaa ottamaan osaa, liittymään Facebook-ryhmään ja auttamaan. Näin ollen huomataan, että direktiivit eivät siis ole pelkääntään avuntarpeen diskurssin ominaisuuksia. Tässä diskurssissa direktiivejä on siis käytetty suostuttelemiseen ja kutsumiseen. Esimerkissä (7) on imperatiivin lisäksi käytetty adverbialia *rohkeasti*, joka viittaa olemaan peloton ja uskalias (KS s.v. *rohkea*). Lukijaa kehoitetaan siis tekemään jotain tavanomaisesta poikkeavaa. Esimerkissä (8) kehoitetaan useampaa ihmistä auttamiseen, mitä ilmentää *joukko*-sanasta johdettu adverbinen käyttö *joukolla*. Tällöin viitataan yhteen, suureen joukkoon. (KS s.v. *joukko*.) Vastaavanlainen tulos löytyy myös Chiluwän ja Ifukorin tutkimuksesta (2015: 276), jossa direktiiveillä kehoitettiin lukijaa tai kampanjaan osallistuvaa saamaan lisää osallistujia mukaan kampanjaan. Edellisissä esimerkeissä on myös tavoitteena saada lisää osanottajia mukaan turvapaikanhakijoiden auttamiseen.

Tulkitsen houkuttelemisen ja suostutteleminen näkyvän myös kiittämisen kautta – varsinkin silloin, kun kiitetään etukäteen. Esimerkiksi vaatekeräysilmoituksen yhteydessä on etukäteen kiitetty lukijoita auttamisesta:

(10) – – Lahjoitettavien vaatteiden tulee olla puhtaita ja ehjiä. Toivomme, että käytät harkintaa, kun mietit sopiiko jokin vaate lahjoitettavaksi. **Kiitos halustasi auttaa!**

(11) – – **Kiitos jo etukäteen!**

Esimerkeissä (10) ja (11) etukäteen kiittämällä oletetaan, että lukija tulee lahjoittamaan vaatteita keräykseen. Tästä johtuen lukijalle saattaa tulla tunne, että hänen täytyy täyttää kirjoittajan odotukset. *Halu* viittaa siihen, että on sisäinen aikomus jonkin tarpeen täyttämiseen (KS s.v. *halu*). Näin ollen siis otaksutaan, että lukija auttaa mielellään. Samalla sillä epäsuorasti houkutellessaan ja suostutellaan auttamaan.

Auttamiseen houkutteleminen voi näkyä myös vastaanottajien ilahduneen reaktion kertomisella, mikä löytyy vain yhdestä tilapäiviyksestä: ”– – voi sitä kiitollisuutta, iloa ja riemua! – –” Tämän tyyppisiä lauseita kutsutaan yleensä eksklamatiivi- eli huudahduslauseiksi. Tällaisella lausumalla on tapana asettaa puheenaihe tai asiointi skaalalle jonkin ominaisuuden perusteella. Tällöin huudahduslauseella osoitetaan arvio, jonka mukaan ”– – kyseisessä tapauksessa ominaisuutta on tavanomaista enemmän tai että asiointi jossain suhteessa poikkeaa sopivasta tai odotuksenmukaisesta.”

(VISK § 1712.) Näiden seikkojen valossa kyseisen huudahduslauseen voisi tulkita myöskin positiiviseksi yllätykseksi: turvapaikanhakijarouvien reaktiota lahjoitukseen ei ehkä osattu ennakoida, joten kiitollinen ja ilahtunut vastakaiku on haluttu tästäkin syystä mainita päivituksen yhteydessä. Vastaanottajien reaktion kertomisella halutaan samalla motivoida ja kannustaa auttamiseen ja myös osoittaa, että apu todella menee perille ja että turvapaikanhakijat ovat kiitollisia auttamisesta. Lisäksi tällä myös perustellaan auttamisen tärkeyttä: sekä vastaanottajalle että auttajalle voi tulla siitä palkitseva ja kiitollinen mieli. Samalla on tarkoitus luoda positiivista ilmapiiriä, jotta auttaminen jatkuisi.

Kaiken kaikkiaan vaikuttaisi siltä, että avuntarpeen diskurssin ja houkuttelemisen diskurssilla on sama tavoite: saada ihmiset auttamaan turvapaikanhakijoita. Voidaankin ajatella, että nämä kaksi diskurssia sulautuvat yhteen tavoitteen kannalta, mutta eroavat toisistaan siinä, miten tavoite ilmaistaan kielellisesti. Toisin sanoen avuntarpeen diskurssissa ihmiset halutaan saada auttamaan muun muassa velvoittavilla, imperatiivimuotoisilla ilmauksilla, kun taas houkuttelevassa diskurssissa avuntarve ilmaistaan muun muassa arvottavilla ilmauksilla ja kannanotoilla sekä kiittämällä auttamisesta etukäteen. Adjektiivien käyttö toisaalta osoittaa julkaisujen kirjoittajien tietävän, miten hienoa tai loistavaa auttaminen voi olla. Houkuttelemisen diskurssissa avuntarpeen tärkeyttä kielenetään mainosmaisilla lauseilla tai huudahduksilla, jolla halutaan kiinnittää lukijan huomio. Tässä diskurssissa julkaisut on osoitettu lukijalle ikään kuin kysyen: Haluatko olla hyvä ihminen ja ojentaa auttavan kätesi?

4.4 Avun tarjoamisen diskurssi

Toisinaan apuun tarjoudutaan sivustolla myös omasta aloitteesta. Olen hahmotellut tämän diskurssin avun tarjoamisen diskurssiksi. Tälle diskurssille on tyypillistä, että kysytään neuvoa tai missä apua mahdollisesti tarvitaan tai yksinkertaisesti todetaan, että itse voisi olla käytettävissä johonkin tehtävään. Tällaiset tilapäivitykset ovat vierailijoiden julkaisuja. Näissä julkaisuissa ei siis kehoteta auttamaan eikä avuntarvetta tuoda esille Agenttina toimii yleensä kirjoittaja itse, jolloin hänestä välittyy itsenäinen kuva.

Tämä diskurssi poikkeaa muista siinä, että kirjoittajat tekevät itsestään auttajan ja ovat näin ollen myös aktiivisia tekijöitä. Sen sijaan avuntarpeen diskurssissa SPR tai sivuston ylläpitäjät tekevät kansalaisista auttajia. Tässä diskurssissa auttajat ovat siis tavallisia kansalaisia, yksityishenkilöitä. Avun tarjoamisen lisäksi kirjoittajat ovat hieman huolissaan siitä, onko esimerkiksi kielenopetusta järjestetty pakolaisille:

- (1) Entä kielenopetus, onkohan siihen ilmoittautunut vapaaehtoisia? **Voisin olla osaltani mukana suunnittelemassa/koordinoimassa** Glorian ABC-kokemuksen pohjalta (RWKS, 10.12.2015)

Tässä kirjoittaja tavallaan osoittaa jo kysymyksellään, että hän voisi olla käytettävissä, jos vapaaehtoisista kielenopettajista on pulaa. Julkaisusta voidaan myös päätellä, että kyseessä on kokenut kielenopettaja, jolloin hänellä voisi olla näkemystä, miten kielenopetus pitäisi järjestää. Näissä yleensä myös suunnitellaan ja ehdotellaan, mikä näkyy konditionaalimuotoisina lauseina (VISK § 1592). Lisäksi konditionaalimuoto tekee julkaisusta myös tarjousmaisen. Seuraavassa esimerkissä konditionaalimuodon sijaan on käytetty deklaratiiivilausetta:

- (2) Hei. Olen Forssasta ja **voin tarjota tyhjillään olevan asunnon** pakolaisperheelle. Onko Refugees Welcome:lla osastoa meilläpäin? Siis Hämeessä? (RWKS, 10.12.2015)

Esimerkissä (2) *voida*-verbi tekeekin lauseesta tavallaan ehdottavan, koska se ilmaisee Alhon ja Kauppisen (2008: 107) mukaan mahdollisuutta. Lisäksi tässä tapauksessa on kyse dynaamisesta modaalisuudesta. Tällöin viitataan siihen, että subjekti on henkisesti tai fyysisesti kykenevä tekemään jotain. Kyseessä voi olla myös ulkoisten edellytysten sallima mahdollisuus. (VISK § 1566.) Tämänkin esimerkin kohdalla voidaan tulkita, että subjekti kykenee tarjoamaan asunnon, koska se on jostain syystä tyhjillään. Kirjoittaja haluaa todennäköisesti myös osoittaa kykenevänsä samaan kuin pääministeri Juha Sipilä, joka myös ilmoitti syksyllä 2015 antavansa Kempeleen kotinsa turvapaikanhakijoiden käyttöön. Erityisesti tässä julkaisussa on nähtävissä, miten tavallinenkin kansalainen pystyy auttamaan samalla tavalla kuin esimerkiksi maamme pääministeri.

Seuraavassa esimerkissä suunnitellaan hyväntekeväisyystapahtuman järjestämistä. Julkaisussa ilmaistaan huoli siitä, että SPR:n kanssa yhteistyö ei onnistu, joten apua pitää kysyä toista kautta:

- (3) **Olemme ajatelleet järjestää hyväntekeväisyystempauksen** Norssin 4 luokalle. SPR:llä tuntuu olevan kädet täynnä töitä, joten yhteistyö heidän kanssaan tuntuu haastavalta. **Olisiko kellään antaa vinkkiä jostain järjestöstä**, jonka kautta **voisimme auttaa ja josta voisimme mahdollisesti saada vieraan kertomaan tilanteesta?** Henkilö voisi olla myös pakolaisena Suomeen saapunut. Hän voisi myös kertoa omasta kokemuksestaan, mielellään suomenkielellä. (RWKS, 10.12.2015)

Esimerkki (3) on tässä diskurssissa ainut, jossa on käytetty eksklusiivista *me*-pronominia, joka osoittaa kirjoittajan kuuluvan samaan ryhmään, mutta vastaanottajan ei. Kirjoittaja siis kysyy neuvoa, miten tapahtuman järjestämisessä voisi edetä ja minkä järjestön kautta he voisivat auttaa. Konditionaalimuotoiset verbit paljastavat, että toiminta on vielä täysin suunnittelun asteella eikä lukijalle tästä johtuen selviä, toteutuuko suunniteltu hyväntekeväisyystapahtuma lopulta vai ei. Suunnitelu ilmenee myös ensimmäisen lauseen *ajatella*-verbistä, joka tarkoittaa muun muassa, että joku ai-

koo, harkitsee tai suunnittelee jotain (KS s.v. *ajatella*). Julkaisu myös osoittaa, että tapahtuman järjestämiseksi tarvitaan yhteistyötä jonkin järjestön kanssa.

Jos muissa tämän diskurssin julkaisuissa kirjoittaja näyttäytyy itsenäisenä, esimerkiksi (3) kirjoittaja ei välttämättä ole niin itsenäinen, koska hän on hieman riippuvainen järjestön avusta. Kirjoittaja toivoo saavansa jonkun asiantuntijan vieraaksi kertomaan meneillään olevasta pakolaiskriisistä. Julkaisusta ei paljastu, millainen hyväntekeväisyystapahtuma on kyseessä: halutaanko tapahtumalla kerätä rahaa pakolaisten auttamiseksi vai onko tarkoitus vain kertoa ja havainnollistaa Normaalikoulun neljäsluokkalaisille Euroopan pakolaiskriisistä asiasta tietävän henkilön tai pakolaisen kautta? Kuitenkin julkaisu antaa ymmärtää, että tapahtumaan halutaan vieraaksi elävä esimerkki, joka antaisi kasvot pakolaiskriisille.

Välillä omaa apuaan tarjoaa henkilö, joka ilmaisee hänellä olevan ylimääräistä aikaa turvapaikanhakijoiden auttamiseen, jolloin hän olisi valmis tekemään mitä tahansa:

- (4) Hei, **ensi viikon aikataulu näyttää autiolta**, joten **ehtisin mitä mainioimmin avuksi**. Vinkatkaahan viestillä, että missä ja milloin tarvitaan! (RWKS, 10.12.2015)

Tämän julkaisun kirjoittaja siis osoittaa, että hänellä on halua ja aikaa tarjoutua apuun. Hän ei itse määrittele erikseen, mitä hän voisi tehdä tai miten hän erityisesti haluaisi auttaa, vaan kysyy muilta, missä tehtävissä apua tarvittaisiin. Kirjoittaja siis osoittaa, ettei ole väliä, miten auttamista toteuttaa – pääasia, että osallistuu tavalla tai toisella auttamiseen. Tästä välittyy myös kuva, että ylimääräinen aika pitää käyttää järkevästi, kuten turvapaikanhakijoiden auttamiseen. Toisaalta rivien välistä heijastuu ajatus, että auttamiseen olisi hyvä olla aikaa, sillä verbi *ehittää* viittaa siihen, että 'voi tehdä jotain ajan riittävyuden vuoksi' (KS s.v. *ehittää*). Modaalisuuden näkökulmasta esimerkki (4) näyttäytyy suhteellisen varmana, vaikka julkaisussa on käytetty myös konditionaalia.

Omaa apua tarjotaan tällä kyseisellä Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla aika vähän, mikä toisaalta voi johtua siitä, että auttamiseen tarjoudutaan mitä todennäköisimmin paljon enemmän samannimisessä suljetussa Facebook-ryhmässä, johon aika usein ylläpitäjät ohjeistavat liittymään, jos on kiinnostunut auttamisesta. On siis syytä muistaa, että tarkastelemani sivusto on tarkoitettu lähinnä avuntarpeen tiedottamiseen, jolloin ei ole sinällään yllättävää, että omaa apua ei juurikaan tällä kyseisellä sivulla tarjota. Tällä Facebook -sivulla avuntarvetta on tuotu runsaasti esiin, joten periaatteessa ei ole syytä tarjota omaa apua erikseen.

Myös tämä diskurssi vaikuttaisi kytkeytyvän jo aikaisemmin mainittuun humanitaariseen diskurssiin, johon vapaaehtoisuus muun muassa pohjautui Yapin ym. (2010) tutkimuksessa. Tässäkin diskurssissa on havaittavissa samanlaisia piirteitä. Avun tarjoamisen diskurssissa joku tarjoutuu itse

auttamaan, jolloin voidaan olettaa, että hänelle auttaminen ja toisten hyvinvointi ovat tärkeitä asioita. Kirjoittajat saivat itse määritellä, miten he haluavat auttaa turvapaikanhakijoita, kun taas avuntarpeen diskurssissa tätä mahdollisuutta ei juurikaan ollut. Lisäksi tämän diskurssin julkaisuista voi päätellä, että kirjoittajat haluavat auttaa mielellään. Esimerkiksi jos haluaa tarjota tyhjillään olevan asunnon pakolaisille, kertoo se siitä, että pakolaisten hyvinvointi on hänelle tärkeää. Pakolaisten hyvinvointia on myös hyvä edesauttaa, jos mahdollista. Myös erään kirjoittajan huoli siitä, onko kielenopetusta pakolaisille järjestetty, viestii muun muassa siitä, että pakolaisten kielikoulutus on olennainen asia kotoutumisen kannalta: kotoutuminen on helpompaa, kun osaa kieltä edes vähän. Lisäksi kielen oppimisen myötä voi avautua tie työelämään.

Vapaaehtoistoiminta tarjosi Yapin ym. (2010: 161) mukaan osallistujille mahdollisuuden rakentaa itsensä hyvänä kansalaisena ja vastustaa pakolaisten negatiivisia konstruktioita. Sen avulla pystyttiin myös täyttämään toiveet hyvän kansalaisen normeista (Yap ym. 2010: 161–162). Vaikka Yapin ym. (2010) tutkimuksessa tarkasteltiin lähinnä sitä, miten pakolaiset konstruoivat itsensä vapaaehtoistyöntekijöiksi ja pakolaisiksi, on samankaltaisia tuloksia havaittavissa myös omassa tutkimuksessani. Tässä vastaavasti avuntarjoajat eli tavalliset kansalaiset antavat itsestään hyvän kansalaisen kuvan, koska he tarjoutuvat apuun vapaaehtoisesti ja itsenäisesti. Samalla avuntarjoajat osoittavat implisiittisesti, että heille turvapaikanhakijat ovat tärkeitä, jolloin he ansaitsevat saman ihmisarvon kuin kaikki muutkin.

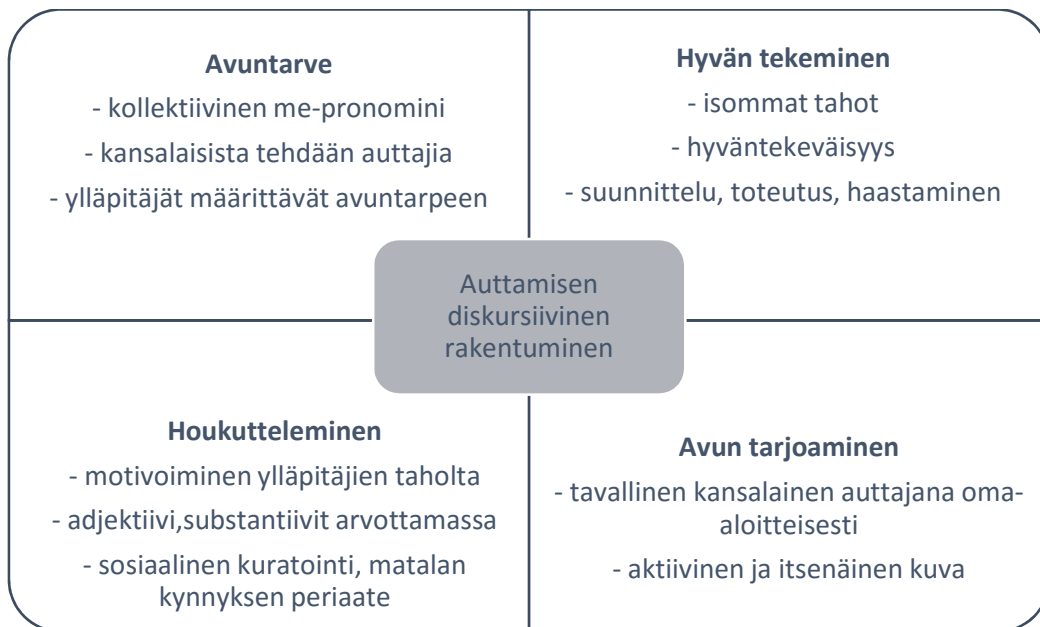
Tämä diskurssi liittyy osittain hyvän tekemisen diskurssiin, jossa myös yksityishenkilö saattoi osallistua auttamiseen. Tässä diskurssissa kuitenkin tuodaan ilmi, että itse olisi käytettävissä, kun taas hyvän tekemisen diskurssissa kerrottiin, miten aiotaan auttaa tai miten mahdollisesti on jo autettu. Hyvän tekemisen diskurssissa tavoitteena oli myös saada muutkin auttamiseen mukaan, mikä taas ei ollut tämän diskurssin ensisijainen tarkoitus. Lisäksi hyvän tekemisen diskurssissa auttaminen tehtiin välillä haastamisen keinoin, jolloin se eroaa avun tarjoamisen diskurssista. Avun tarjoamisen diskurssissa tekijänä oli yleensä vain yksi henkilö, kun taas hyvän tekemisen diskurssissa tekijänä oli useimmiten jokin isompi taho tai ainakin joukko ihmisiä, jolloin auttaminen ei tapahdu vain yhden ihmisen kautta.

5 PÄÄTÄNTÖ

5.1 Yhteenveto ja päätelmät tuloksista

Tässä luvussa teen vielä yhteenvedon tärkeimmistä tuloksista ja vastaan tutkimuskysymyksiini. Samalla suhteutan tutkimustuloksiani laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin, kuten kriittisessä diskurssitutkimuksessa on tapana tehdä. Päätutkimuskysymykseni oli: Miten auttaminen rakentuu diskursiivisesti Facebookissa Refugees Welcome Keski-Suomi -sivustolla tilapäivytysten perusteella? Tuo kysymys jakautui vielä kahteen tarkempaan alakysymykseen: (1) Millaisten diskurssien sisällä auttaminen rakentuu? ja (2) millainen kuva auttamisesta muodostuu löydettyjen diskurssien perusteella? Tarkemmin sanottuna tutkin, millaisia auttamisen diskursseja tilapäivytksistä nousee ja millaisena auttaminen niiden kautta näyttäytyy.

Refugees Welcome Keski-Suomi -sivun tilapäivytksistä hahmottui neljä diskurssia, joiden sisällä auttaminen rakentui. Auttaminen näyttäytyi kaikkien diskurssien kautta hieman eri tavalla. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että yhteiskunnallinen tilanne näkyy tavalla tai toisella kaikissa diskursseissa. Tämä ei sinällään ole yllättävä tulos, vaan se pikemminkin tukee hypoteesiani siitä, että turvapaikanhakijoiden tavallista suuremman määrän pitäisi jollain tavalla heijastua sivuston tilapäivytksiin. Havainnollistan löytämiäni diskursseja vielä seuraavan kuvion avulla:

Kuvio 2. Auttamisen diskursiivinen rakentuminen

Aineistosta nousi kaksi diskurssia, jotka hallitsivat selvästi aineistoa. Selkein, joskaan ei yllättävin, diskurssi oli avuntarpeen diskurssi, jossa tuotiin esille nimensä mukaisesti avuntarve. Autta-

miseen välillä velvoitettiin, toisinaan taas kehoitettiin. Direktiivien ja nesessiivisten rakenteiden ansiosta auttamisesta ja avuntarpeesta tehtiin tärkeä asia, johon olisi tärkeää osallistua. Mielenkiintoinen huomio oli se, että turvapaikanhakijat oli useasti häivytetty taka-alalle, jolloin avuntarvitsijan roolissa olikin yleensä SPR tai sivuston ylläpitäjät, mikä ilmentyi *me*-pronominin käytönä. Toisaalta *me* -pronomini voidaan ajatella vielä kollektiivisemmaksi, jolloin se sisällyttää sekä ylläpitäjät että turvapaikanhakijat. Ylläpitäjät tai SPR siis esitettiin avuntarvitsijoina lähinnä silloin, kun tarvittiin vapaaehtoisia esimerkiksi hätämajoituspäivystykseen tai vaatekeräysten lajitteluun. Tämä kertoo lähinnä siitä, että yleensä SPR koordinoi auttamista, jolloin ylläpitäjät tiedottavat, milloin ja mihin tehtäviin SPR tarvitsee vapaaehtoisten apua. Taustalla näkyy myös kotouttamisen periaate: yhteiskunta haluaa tehdä oman osansa turvapaikanhakijoiden kotoutumiseksi, mikä näkyy muun muassa tällaisen vapaaehtoistoiminnan kautta.

Lisäksi tässä diskurssissa näkyi tietynlainen valta-asetelma: ylläpitäjät määrittivät, millaisesta avuntarpeesta tai kuinka suuresta tai huutavasta vaatepulasta on milloinkin kysymys. Velvoittavien ilmausten, kuten direktiivien, avulla kirjoittajat ilmaisivat, että auttamiseen tarvitaan vapaaehtoisten apua. Diskurssia voi peilata Yapin ym. (2010) humanitaarisuuden diskurssiin, jossa vapaaehtoistyöntekijä nähtiin huolehtivana ihmisenä, jolle pakolaisten hyvinvointi on tärkeää. Toisaalta tässä tapauksessa voisi ajatella, että SPR ja sivuston ylläpitäjät ovatkin niitä, jotka jaksavat huolehtia pakolaisten hyvinvoinnista, koska avuntarpeesta tiedotettiin usein heidän kauttaan.

Toiseksi eniten aineistosta löytyi hyvän tekemisen diskurssia. Kyseisessä diskurssissa tuotiin esille, miten eri tahot haluavat auttaa tai ovat kenties jo auttaneet turvapaikanhakijoita; tässä siis harjoitettiin hyväntekeväisyyttä. Yleensä tekijänä oli jokin isompi joukko; ainoastaan yhdessä julkaisussa tekijänä oli yksityishenkilö, yhdessä taas gospelartisti. Diskurssissa myös suunniteltiin, mitä turvapaikanhakijoiden hyväksi voisi tehdä, mikä näkyi lähinnä konditionaalilauseina. Lisäksi tässä diskurssissa vallitsi positiivinen ilmapiiri ja tekemisen meininki. Haastamisen keinoilla auttamisesta tehtiin leikkimielisempää ja kilpailuhenkisempää. Tähänkin diskurssiin kiteytyi vahvasti kotouttamisen näkökulma: turvapaikanhakijoiden sopeutuminen uuteen maahan ja kulttuuriin halutaan tehdä helpommaksi järjestämällä tapahtumia, kutsumalla heidät KaDyn otteluun tai lahjoittamalla heille huiveja tai pelipaitoja. Avuntarpeen diskurssiin verrattuna tässä ei ollut niinkään nähtävissä hierarkkista asetelmaa. Sen sijaan välillä saattoi vaikuttaa siltä, että isommat tahot ja kuuluisimmat henkilöt halusivat saada mainetta ja kunniaa auttamisen varjolla.

Hyvän tekemisen diskurssissa toistuvina tekijöinä olivat urheiluseurat tai -joukkueet ja koulut. He saivat lähinnä itse määritellä, miten auttavat turvapaikanhakijoita. He siis näyttäytyivät itsenäisinä. Molemmilta tahoilta haluttiin osoittaa tukea turvapaikanhakijoille, mikä näkyi esimerkiksi koulujen ja urheiluseurojen haastamisena. Välillä ylläpitäjät saattoivat ehdottaa varsinkin kouluille,

miten turvapaikanhakijoita voisi auttaa. Toisaalta koulut halusivat oma-aloitteisestikin järjestää esimerkiksi hyväntekeväisyystapahtumia. Välillä urheiluseura tai -joukkue halusi tehdä merkittävän eleen kutsumalla turvapaikanhakijoita otteluunsa tai lahjoittamalla pelipaitoja. Koulut kantoivat oman kortensa kekoon järjestämällä toimintaa lapsille, mutta välillä heille ehdotettiin helppoja auttamisen tapoja. Tulkitsen tämän kertovan siitä, että varsinkin kouluilla on instituutioina paljon vaikutusvaltaa, jolloin heidän pitää toimia esimerkkeinä muille. Koulujen tekemisiä ja aikaansaannoksia seurataan, jolloin he haluavat näkyvyyttä myös turvapaikanhakijoiden auttamisen saralla. Erilaisilla urheiluseuroilla ja -joukkueilla voisi taas ajatella olevan yleisenä periaatteena yhteen hiileen puhaltaminen, jolloin auttaminen on heille luontevaa. Lisäksi turvapaikanhakijoiden joukossa voi olla lahjakkaita pelaajia tai erilaisia urheilulajien harrastajia, jolloin tavoitteena voi olla myös urheilukipinän sytyttäminen heissä.

Houkuttelemisen diskurssissa tavoitteena oli saada ihmiset auttamaan turvapaikanhakijoita. Toki tämä on varmasti tarkoituksena myös avuntarpeen ja hyvän tekemisen diskursseissa, mutta tässä se tehtiin kielellisesti eri tavalla. Avuntarpeen diskurssissa annettiin ymmärtää muun muassa indikaatiivilauseiden tai nessessiivirakenteiden avulla, että auttamiselle todella on tarvetta. Sen sijaan tässä diskurssissa auttamista muun muassa määriteltiin adjektiiveilla. Sinällään on hieman yllättävää, että auttamiseen myös houkutellaan ja suostutellaan, sillä sivuston tarkoituksena on kerätä yhteen ihmiset, jotka haluaisivat auttaa vapaaehtoisesti. Voisiko siis tämän diskurssin taustalla olla pieni pelko siitä, ettei turvapaikanhakijoita syystä tai toisesta haluttaisikaan auttaa, jolloin auttamiseen pitää varmuuden vuoksi motivoida ja houkutella? Kuitenkaan houkuttelemisen diskurssi ei kuulunut hallitsevimpiin diskursseihin, mikä toisaalta kertoo siitä, että auttamiseen on ollut halua ja innostusta – houkuttelemiseen ja suostuttelemiseen ei siis ole niin paljon tarvetta.

Houkuttelemisen diskurssissa on kuitenkin nähtävissä hieman samankaltaista hierarkiaa kuin avuntarpeen diskurssissa: esimerkiksi suostuttelevien direktiivien avulla kehoitetaan lukijaa toimimaan tietyllä tavalla. Ylläpitäjät siis jälleen toimivat kannustajina ja motivoijina. Myös auttamistehävien määrittäminen (esim. Lajittelu on aikaa vievä vaihe) luo osaltaan asetelmaa, jossa kirjoittajat tietävät, miten työlästä lajittelu voi olla, mutta lukijoilla ei välttämättä ole tästä kokemusta. Välillä lukijalle annettiin konkreettisia esimerkkejä ja ehdotuksia siitä, miten auttamiseen voisi osallistua. Myös etukäteen kiittämisellä lukijaa yritetään epäsuorasti saada auttamiseen mukaan. Tässä diskurssissa hyödynnettiin myös sosiaalista kuratointia, jolla halutaan tehdä muut tietoiseksi jonkin asian olemassaolosta.

Avun tarjoamisen diskurssia löytyi selvästi vähiten muihin diskursseihin verrattuna, mikä kertoo siitä, että omaa apua on todennäköisesti tarjottu enemmän suljetussa Refugees Welcome Keski-Suomi -ryhmässä. Toisaalta herää kysymys, ovatko ihmiset kuitenkin liian arkoja tarjoamaan apu-

aan vapaaehtoisesti. Tekisivätkö he siis mieluummin ennalta määrättyjä vapaaehtoistehtäviä? Tähän diskurssiin kuuluivat siis sellaiset julkaisut, joissa apua tarjosi lähinnä yksityishenkilö. Yhdessä julkaisussa tekijä oli ilmaistu *me*-pronomilla. Tässä ei siis tuotu avuntarvetta esille, vaan ilmaistiin, että itse olisi tarvittaessa käytettävissä johonkin tehtävään. Auttamishalu näkyy siis hyvän tekemisen diskurssin tapaan tässä hyvin vahvasti. Kuitenkin avun tarjoamisen yhteydessä useimmiten kysyttiin neuvoa tai lisätietoja johonkin, mikä toisaalta kertoo siitä, että auttaminen ei onnistu pelkäämään yksityishenkilön kautta, vaan siihen tarvitaan esimerkiksi jonkin järjestön apua. Avun tarjoamisen diskurssi eroaa esimerkiksi avuntarpeen diskurssista siinä määrin, että kukaan ei sanele tai määrää, mitä turvapaikanhakijoiden hyväksi voisi tehdä, vaan kirjoittajat saavat itse päättää, miten voisivat parhaiten auttaa.

Avun tarjoamisen diskurssissa auttajana toimi siis kirjoittaja itse. Hänestä välittyi itsenäinen ja kykenevä kuva. Itsenäisyys syntyy siitä, kun kirjoittaja tarjoutuu itse ja oma-aloitteisesti auttamaan ja kysyy tarvittaessa lisäneuvoja. Kirjoittajat tavallaan ottavat itse esille auttamistavan ja toisaalta mieltään painavan huolen. Avaavien kysymysten esittämisellä halutaan paitsi vaihtaa ajatuksia auttamisesta myös luoda hyvää ja positiivista yhteishenkeä ja osoittaa, että sivuston käyttäjät ovat samalla puolella ja yhteisellä asialla. Kuten edellisessäkin diskurssissa jo nähtiin, ihmiset ovat halunneet tehdä oman osuutensa turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Tässä korostui nimenomaan ”tavallisten” kansalaisten auttamishalu, kun taas edellisessä auttajina olivat suurimmaksi osaksi koulut, urheiluseura tai jokin muu isompi taho. Tällöin kansalaisaktivismi ja vapaaehtoistyö näkyvät tässä diskurssissa kaikista selvimmin.

Diskurssit siis jossain määrin limittyvät toisiinsa varsinkin direktiivisyyden kannalta. Ne eroavat kuitenkin toisistaan lähinnä semanttisten roolien kautta. Avuntarpeen diskurssissa ei ollut varsinaisesti tekijöitä, vaan lähinnä avuntarvitsijoita. Houkuttelemisen diskurssissakaan ei ollut eksplisiittisesti ilmaistu tekijöitä, vaan auttamiseen suostuteltiin. Sen sijaan hyvän tekemisen diskurssissa isommat tahot olivat tyypillisimmät tekijät, ja auttamiseen pikemminkin haastettiin. Avuntarjoamisen diskurssissa yksityishenkilöt ja tavalliset kansalaiset olivat auttajia.

Kuten jo aikaisemmin tuli ilmi, niin aktiivinen kansalaisuus näyttäytyy ja toteutuu parhaiten vapaaehtoistoiminnan kautta (Harju 2005), mikä näkyi erityisesti avun tarjoamisen diskurssissa. Kun tavallinen kansalainen tarjoaa apuaan omasta tahdostaan, hän osoittaa samalla olevansa aktiivinen kansalainen, jolle turvapaikanhakijoiden kotoutuminen ja hyvinvointi ovat tärkeitä asioita. Avun tarjoamisen kuitenkin pystyi selvästi näkemään, että tavallinen kansalainen haluaa auttaa, kun taas muiden diskurssien tilapäivityksistä tämä ei välttämättä aina näkynyt niin selvästi. Onkin eri asia, toteutuivat aiotut suunnitelmat ja ehdotukset, jotka tilapäivityksistä tulivat ilmi esimerkiksi hyvän tekemisen diskurssissa. Kevytaktivismin tai epämuodollisen kansalaistoiminnan luonne nä-

kyy sivustolla: sivusto on osoitus siitä, että vapaaehtoistoimintaa ja kansalaisaktivismia toteutetaan verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Lisäksi verkko-osallistumisen helppous ja yksinkertaisuus näkyvät päivitysten ilmauksissa *Liity mukaan, Tykkää sivustamme*. Myös matalan kynnyksen auttamistyön periaate näkyy tavalla tai toisella kaikissa diskursseissa.

Yleisesti ottaen tuloksista voidaan tehdä se johtopäätös, että auttamiselle on ollut tarvetta, mikä näkyy nimenomaan avuntarpeen diskurssin kautta. Kuten Pietikäinen (2000: 199) toteaa, niin pinnalla olevan yhteiskunnallisen keskustelun voi nähdä näyttämönä, jossa eri diskurssit kilpailevat keskenään siitä, mikä diskursseista tulee kuulluksi. Facebook-sivun tilapäivityksistä hallitsevimiksi diskursseiksi nousivat siis avuntarpeen ja hyvän tekemisen diskurssit. Tuloksista voi myös aistia suvaitsevaisen ja ihmisarvoisen ilmapiirin, joita nykypäivänä peräänkuulutetaan voimakkaasti. Jo pelkästään sivuston perustaminen kertoo siitä, että turvapaikanhakijoilla on sama ihmisarvo kuin kaikilla muillakin, jolloin heitä tulee auttaa. Sivustolla turvapaikanhakijat koetaan selvästi tärkeiksi, koska heitä on haluttu auttaa tai heidän auttaminen katsotaan tärkeäksi.

Samalla tuloksissa näkyy myös sosiaalisen median luonne: yhdessä tekeminen, jolla Harjun (2010: 140) mukaan tarkoitetaan sitä, että osaajat kokoavat tietonsa ja taitonsa, jotta kaikki voisivat hyödyntää niitä; yhteistä osaamista siis arvostetaan. Tämä näkyi sivustolla esimerkiksi neuvojen kysymisenä, auttamiseen haastamisena ja yhteisen asian eli turvapaikanhakijoiden auttamisen edistämisenä. Lisäksi kielellä on ollut olennainen rooli siinä, miten esimerkiksi avuntarve tai oman avun tarjoaminen ilmaistaan. Myös se, onko julkaisu kirjoitettu esimerkiksi isoilla kirjaimilla, vaikuttaa viestin sanoman tulkintaan. Lisäksi jos julkaisussa on käytetty houkuttelemiseen ja suostuttelemiseen viittaavia sanoja tai ilmauksia, herättää se toisaalta kysymyksen siitä, miksi auttamiseen pitää houkutellessa. Kuortti ym. (2008: 27) toteavatkin, että konstruktionistisen näkemyksen mukaan kieltä voidaan muokata ja käyttää eri tavalla, jolloin syntyy erilaisia lopputuloksia. Kieli on myös käyttäjäriippuvaista ja tilannesidonnaista (mp.). Tämä näkyy myös Refugees Welcome Keski-Suomi -sivulla: ylläpitäjien päivitykset ovat erilaisia kielellisiä tuotoksia kuin vierailijoiden kirjoittamat julkaisut, koska ylläpitäjien tavoitteena voi olla saada Facebookin käyttäjät auttamiseen mukaan. Sen sijaan vierailijoiden tarkoituksena voi olla vain auttamishalun osoittaminen.

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että turvapaikanhakijat nähdään tulosten perusteella – ainakin kielellisellä tasolla – pikemminkin autettavina ja toiminnan kohteina, eikä niinkään osallistujina, kuten Pöyhönen ym. (2010: 58) toivoisivat. Hyvin usein turvapaikanhakijat näyttäytyivät tilapäivityksissä autettavan roolissa tai jonkin muun toiminnan kohteena. Toisinaan heidät oli häivytetty välillä takalalle. Tässä voi heijastua osittain se tosiasia, että turvapaikanhakijat tarvitsevat ensi alkuun nimenomaan apua eivätkä pysty olemaan uudessa maassa ja kulttuurissa heti osallistuvassa roolissa. Mielenkiintoista on toisaalta huomata, että tarkastelemissani tilapäivityksissä käytettiin turvapaikanha-

kija -sanaa yllättävän vähän. Heistä saatettiin puhua välillä pakolaisina tai Kangasvuoren porukkana tai ryhmänä – ei kuitenkaan yksilöinä, mikä tuntuu olevan tyypillistä pakolaisista puhuttaessa (ks. Blomqvist 1996). Tässä kohdin herää kysymys, onko turvapaikanhakija -sanaa vältetty tässä tapauksessa tietoisesti ja mistä syystä. Onko tämä kenties ideologinen valinta?

Tulokset osoittavat omalta osaltaan lohdullisesti, että kaikki eivät suhtaudu turvapaikanhakijoihin negatiivisesti tai vihamielisesti. Kuten jo aiemmin totesin, toivoin tutkimukseni tuovan positiivisempaa näkökulmaa maahanmuuttokeskusteluun, ja koin sen pystyvän vastaamaan tähän hyvin. Yhteiskunnassamme on varsinkin maahanmuuton kohdalla vallinnut jyrkkä vastakkainasettelu: osa vastustaa voimakkaasti turvapaikanhakijoiden tuloa maahan, mikä on näkynyt muun muassa vihapuheen lisääntymisenä. Sen sijaan suvaitsevaisuuden puolestapuhujat ovat halunneet vastustaa tätä ilmapiiriä ja asennetta.

Kaiken kaikkiaan vaikuttaisi siltä, että sosiaalisen median hyödyntäminen vapaaehtoistoiminnassa on toimiva ja helppo vaihtoehto. Kuitenkin tuloksista voidaan päätellä, että vapaaehtoistointa pyörii hyvin pitkälti viranomaisten ja järjestöjen, kuten SPR:n kautta. Varsinkin kun turvapaikanhakijoita saapui viime vuonna Suomeen odotettua enemmän, ei vapaaehtoistoinnin sujuminen olisi todennäköisesti onnistunut pelkästään sosiaalisen median kautta. Näin ollen tarvitaan edelleenkin perinteisempiäkin vapaaehtoistoinnin muotoja auttamisen sujumiseksi, mutta sosiaalinen media toimii siinä rinnalla hyvänä, mutta ennen kaikkea nopeana tiedottamisen kanavana.

5.2 Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusehdotuksia

Tutkimuksen tekemiseen liittyy aina asioita, joita voisi tehdä toisin tai ainakin niistä voisi ottaa opikseen. Oman tutkimukseni kohdalla aineisto koostui auttamiseen liittyvistä tilapäivityksistä, joista suurin osa oli ylläpitäjien julkaisuja ja osa taas vierailijoiden julkaisuja. Vierailijoiden julkaisujen tallentamisen kohdalla itselläni kävi se huolimattomuusvirhe, että julkaisut syystä tai toisesta poistettiin sivulta joulukuun 2015 aikana. Tällöin en saanut välttämättä kaikkia julkaisuja tallennettua. Muuten Facebook-sivu soveltui hyvin aineistolähteeksi, koska sieltä löytyi auttamiseen liittyviä tilapäivityksiä, joita oli relevanttia tutkia. Sain siis tutkimuksen avulla vastattua tutkimuskysymyksiini.

Aineistoni on muutenkin suppea, jolloin tämän tutkimuksen pohjalta ei voida tehdä yleistyksiä auttamisen ilmiöstä Facebookissa. Ensinnäkin tarkastelin vain yhtä Refugees Welcome Finland -liikkeen alaryhmän sivua, joka sijoittui vain yhteen maakuntaan eli tässä tapauksessa Keski-Suomeen. Toisekseen tilapäivityksiä julkaistiin sivulle runsaasti, joten minun täytyi jo siitä syystä rajata aineistoa. Pyrin valitsemaan sellaisia tilapäivityksiä, joissa auttaminen tai avuntarve tulee

esille. Auttamisella tarkoitin siis lähinnä sitä, että tilapäivityksissä tehdään jotain turvapaikanhakijoiden hyväksi. Kuten jo aiemmin totesin, niin kaikki sivuston tilapäivitykset voisi tulkita liittyvän tavalla tai toisella auttamiseen, mutta itselleni oli selkeämpää valita vain sellaiset päivitykset, joissa auttaminen tulee mielestäni eksplisiittisesti esille. Valinta on ollut kuitenkin subjektiivista, sillä todennäköisesti toisen tutkijan mielestä aineistoon olisi voinut kuulua sellaisia julkaisuja, jotka taas minun mielestäni eivät olisi olleet relevantteja. Subjektiivisuudesta huolimatta olen pyrkinyt olemaan tilapäivitysten valitsemisessa johdonmukainen. Koen myös, että tilapäivitysten analysointi saattoi olla paikoitellen pintapuolista, jolloin kenties vielä tarkemman analyysin seurauksena aineistosta voi nousta uusiakin diskursseja. Aineistosta tunnistamani diskurssit voisikin ajatella pikemminkin päädiskursseiksi, joiden sisältä voi löytyä vielä tarkempia diskursseja.

Päätin rajata aineiston ulkopuolelle kommentit, videot sekä kuvat. Keskityin tässä tutkielmasani siis vain kirjoitetun kielen analyysiin, tarkemmin sanottuna Refugees Welcome Keski-Suomi -sivun tilapäivityksiin. Tätä ratkaisua voidaan toisaalta pitää selkeänä ja yksinkertaisena, mutta toisaalta kuvien ja videoiden kautta tulokset olisivat olleet todennäköisesti erilaisia. Lisäksi kommenttien avulla olisi päässyt tarkastelemaan tarkemmin myös vuorovaikutusta, mikä on sosiaaliselle medialle ominaista. Sinällään Facebookin kohdalla voi olla kyseenalaista keskittyä vain pelkästään tilapäivitysten analysointiin, mutta kuten jo aiemmin totesin, niin aineiston moninaisuudesta johtuen minun oli selkeämpää tarttua vain tilapäivityksiin. Koen tilapäivitysten kuuluvan multimodaalisuuden lisäksi Facebookin olennaisimpiin elementteihin.

Mielestäni kriittinen diskurssianalyysi sopi hyvin aineistoni analysointimenetelmäksi, koska aiheessani oli yhteiskunnallista aspektia. Vaikka vastassa olikin aineisto, jollaista en ollut aikaisemmin analysoinut, koin analyysimenetelmän toimivaksi ja luonnolliseksi. Tämän tutkimuksen voisi ajatellakin olevan osoitus myös siitä, että kriittinen diskurssianalyysi voi sopia myös Facebook-päivitysten analysointiin. Lisäksi koin, että semanttisten roolien ja modaalisuuden avulla pääsin käsiksi olennaisiin diskursseihin. Tutkimus auttoi hahmottamaan, millainen voima kielellisillä valinnoilla voi olla, ja miten kirjoittajan ideologia voi vaikuttaa taustalla.

Mitä eettisiin puoliin tulee, niin tutkimuslupia ei ole tässä tapauksessa tarvittu, koska Facebook -sivu oli avoin eikä suljettu sivusto. En ole siis katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa esimerkiksi sivuston ylläpitäjille käyttäväni sivuston päivityksiä tutkimusaineistona. Kuitenkin yksityishenkilöiden kohdalla olen varmuuden vuoksi käyttänyt pseudonyymejä ja häivyttänyt muut mahdolliset tunnistetiedot. Yksi aineistoon kuuluvista julkaisuista koski gospelartisti Tiina Askia ja hänen olohuonekonserttiaan. Itse satun tuntemaan kyseisen artistin. Mietin tämän julkaisun kohdalla, jätänkö sen aineiston ulkopuolelle, mutta en kokenut tuttavuussuhteemme olevan niin läheinen, että se olisi vaikuttanut merkittävästi analyysiin tai tuloksiin. Pyrin julkaisun kohdalla olemaan analyysissa

mahdollisimman objektiivinen tuttavuussuhteestamme huolimatta, mutta silti on olemassa se mahdollisuus, että tuttavuus on voinut jotenkin vaikuttaa analysointivaiheessa.

Jatkotutkimusehdotuksia on tarjolla valtavasti. Ensinnäkin Facebookia tai muita sosiaalisen median kanavia ei ole vielä kovin paljon ehditty tutkia kielitieteen näkökulmasta ainakaan suomen kielen puolella, joten Facebook tarjoaa jo aineistona paljon mahdollisuuksia niin tulevaisuuden kielitieteilijöille kuin diskurssintutkijoille. Jatkossa olisikin mielenkiintoista tutkia esimerkiksi Refugees Welcome Keski-Suomi-sivuston vuorovaikutusta kommenttien kautta. Tällöin voisi tarkastella sitä, rakentuuko auttaminen eri tavalla, kun mukaan otetaan tilapäivytysten kommentit. Lisäksi voisi tutkia kaikkia sivuston tilapäivityksiä ja tarkastella, voisiko auttaminen näkyä niissäkin jollain tasolla vai nousisiko sieltä mahdollisesti jokin toinen ilmiö auttamisen lisäksi. Kuvien ja videoiden analysoiminen toisi varmasti toisenlaisia tuloksia ja laajempaa näkökulmaa auttamisen ilmiön diskursiiviseen rakentumiseen kyseisellä Facebook-sivulla. Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia samaa nimeä kantavan suljetun Facebook -ryhmän tilapäivityksiä ja vertailla, rakentuuko auttaminen kenties eri tavalla kyseisessä suljetussa ryhmässä kuin avoimella sivulla. Kuten jo aiemmin totesin, suljetun ryhmän kohdalla tulevat esille eettiset kysymykset, jolloin tilapäivytysten tutkiminen on siinä mielessä haasteellista. Lisäksi Facebookista löytyy muitakin Refugees Welcome Finlandin paikallisryhmiä, jolloin olisi kiinnostavaa tutkia myös muita sivustoja ja vertailla, rakentuuko auttaminen eri tavalla esimerkiksi Refugees Welcome Äänekoski -sivulla.

Tulevaisuus näyttää, hyödynnetäänkö sosiaalista mediaa vastaavanlaisissa kampanjoissa vielä laajemmin ja enemmän. Harju (2010: 138) on ennustanut, että sosiaalinen media tulee vuonna 2020/2025 kuulumaan olennaisesti suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan. Jäämme siis mielenkiinnolla odottamaan, millä tavoin sosiaalista mediaa tullaan käyttämään kansalaisaktiivisuuden harjoittamisessa muutaman vuoden kuluttua – panostetaanko siihen tulevaisuudessa entistä enemmän? Voisiko olla peräti niin, että jossain vaiheessa kaikki kansalaisvaikuttaminen ja vapaaehtoistyö tapahtuu vain ja ainoastaan internetin, kuten sosiaalisen median välityksellä? Kiinnostavaa on jäädä seuraamaan myös sitä, mikä tulee olemaan seuraava kehitysaskel vapaaehtoistoiminnassa ja kansalaisaktiivisissa sosiaalisen median jälkeen.

LÄHTEET

- Alho, Irja., & Kauppinen, Anneli 2008: *Käyttökielioppi*. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Blomqvist, Outi 1996: Mustien on määrä viipyä Valkealassa enintään kuukauden. Pakolaiset suomalaisissa sanomalehdissä. Jyrki Kalliokoski (toim.) *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. s. 131–149. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Carr, Caleb. T., Schrock, David. B. and Dauterman, Patricia 2012: Speech acts within Facebook status messages. – *Journal of Language and Social Psychology* 31 (2) s.176–196.
<http://jls.sagepub.com/content/31/2/176.full.pdf+html> 3.3.2016
- Chiluwa, Innocent & Ifukor, Presley 2015: ‘War against our Children’: Stance and evaluation in #BringBackOurGirls campaign discourse on Twitter and Facebook. – *Discourse & Society* 26 (3) s. 267-296. -
<http://das.sagepub.com/content/26/3/267.full.pdf+html> 23.4.2016
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fairclough, Norman 1992: *Discourse and social change*. Cambridge: Polity.
- 1997: *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- 2003: *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. London; New York: Routledge.
- Fowler, Roger & Kress, Gunther 1979: Critical linguistics. – Roger Fowler, Bob Hodge, Gunther Kress & Tony Trew (toim.) *Language and control*. s. 185–213. Routledge & Kegan Paul: London.
- General Intellect 2008: *Vasemmisto etsii työtä*. Keuruu: Like.
- Hakulinen, Auli & Karlsson, Fred 1995: *Nyky-suomen lauseoppia*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Harju, Aaro 2005: Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. – Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) *Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus*. s. 58–80. Tampere: Vastapaino.
- 2010: *Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta*. Vantaa: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Helasvuo, Marja-Liisa 2014: ”Jotta suomalaiset voisivat puhua enemmän.” Puhetilanteen osallistujat tekstiviestikeskustelussa. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.) *Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. s. 29–49. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.
- Helasvuo, Marja-Liisa, Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa 2014: Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.) *Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. s. 9–28. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.
- HS= Helsingin Sanomat 5.9.2015 = Toivonen, Janne 2015: *Pääministeri Juha Sipilä antaa kotinsa 20 turvapaikanhakijan käyttöön*. – <http://www.hs.fi/politiikka/a1305982959944> 9.3.2016
- HS 21.3.2016 = Sillanpää, Sami 2016: *Huono sisältö piinaa kymmenvuotiasta Twitteriä - viisi ikimuistoista viestiä somepalvelun historiasta*. – <http://www.hs.fi/ulkomaat/a1458448158190> 3.8.2016
- HS 27.5.2016 = Raeste, Juha-Pekka 2016: *Amnesty myy ”Suvakkihuora”-t-paitoja Maailma kylässä -festivaaleilla – onko se hyvä viesti?* – <http://www.hs.fi/politiikka/a1464328256339> 8.7.2016
- Jokinen, Arja 2002: Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. – Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. s. 37–53. Tampere: Vastapaino.
- Kalliokoski, Jyrki 1996a: Lukijalle. – Jyrki Kalliokoski (toim.) *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. s. 5–7. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Kalliokoski, Jyrki 1996b: Johdanto. – Jyrki Kalliokoski (toim.) *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. s. 8–36. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Kangasniemi, Heikki 1992: *Modal expressions in Finnish*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Karlsson, Fred 2008: *Yleinen kielitiede*. Helsinki: Gaudeamus University Press.
- Karvonen, Pirjo 1996: Missä on taloustekstin ihminen? – Jyrki Kalliokoski (toim.) *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. s. 151–167. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Kieli ja sen kielipiirit. Opetuksen suuntaviivoja*. 1996. Opetusministeriö: Edita.
- Kortesuo, Katleena 2010: *Sano se someksi*. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Kotouttaminen.fi a): *Kotoutumisen kaksisuuntaisuus*. –
http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_tustaa/kotouttamistyon_periaatteet/kotoutumisen_kaksisuuntaisuus 12.5.2016
- Kotouttaminen.fi b): *Laki kotoutumisen edistämisestä*. –
http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/lainsaadanto/laki_kotoutumisen_edistamisesta Viitattu 18.12.2015
- Kotus 2009: Yhteisöllinen mieluummin kuin sosiaalinen media. *Kuukauden kielijutut -palsta*. –
<http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=2039> 26.5.2016
- Kotus 2014: *Kuukauden sanat 2014*. –
http://www.kotus.fi/nyt/kuukauden_sana/kuukauden_sanon_arkisto/kuukauden_sanat_2014 23.6.2016
- KS= Kielitoimiston sanakirja. 2016. – <http://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80> 29.2.2016

- Kuortti, Joel, Mäntynen, Anne, Pietikäinen, Sari 2008: *Kielen rakennustelineillä: Kielellisen ja yhteiskunnallisen käänteen merkitys*. Tiedotustutkimus 2008/3 – <http://www.mediaviestinta.fi/arkisto/index.php/mv/article/view/542/524> 6.11.2015
- Laaksonen, Salla-Maaria, Matikainen, Janne & Tikka, Minttu 2013: Tutkimusotteita verkosta. – Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.) *Tutkimusotteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. s. 9–33. Tampere: Vastapaino.
- Laitinen, Lea 1995: Nollapersoonaa. – *Virittäjä* 99 (3) s. 337–358.
- Larjavaara, Matti 2007: *Pragmasemantiikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lauranto, Yrjö 2014: *Imperatiivi, käsky, direktiivi: arkikeskustelun vaihtokauppakielloppia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lautiola, Hannele 2013: *Kumppanuutta kotouttamisen kentillä: Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöstä kotouttamisessa*. Helsinki: Suomen kulttuurirahasto. – http://www.tem.fi/files/38415/Kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf 17.5.2016
- Lee, Carmen 2011: Micro-Blogging and Status Updates on Facebook: Text and Practices. – Crispin Thurlow & Kristine R. Mroczek (toim.) *Digital discourse: Language in the new media*. s. 110–128. New York: Oxford University Press.
- Luukka, Minna-Riitta 2000: Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. – Kari Sajavaara & Anja Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö*. s.133–160. Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä.
- Matikainen, Janne 2006: Vuorovaikutus ja sosiaalisuus verkossa. – Pekka Aula, Janne Matikainen & Mikko Villi (toim.) *Verkkoviestikirja*. s. 177–196. Gaudeamus: Helsinki.
- Ojutkangas, Krista, Larjavaara, Meri, Miestamo, Matti & Ylikoski, Jussi 2009: *Johdatus kielitieteeseen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Page, Ruth, Barton David, Unger, Johann W. & Zappavigna, Michele 2014: *Researching language and social media: A student guide*. London: Routledge.
- Pietikäinen, Sari 2000: Kriittinen diskurssintutkimus. – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö*. s. 191–217. Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pälli, Pekka. 2003: *Ihmisyryhmä diskurssissa ja diskurssina*. Tampere: University Press.
- Pöyhönen, Sari, Tarnanen Mirja, Kyllönen Teija, Vehviläinen, Eeva-Maija, & Rynkänen, Tatjana 2009: *Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa: tavoitteet, toteutus ja hallinnollinen yhteistyö*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. – <http://www.solki.jyu.fi/julkaisee/maahanmuuttajienkielikoulutus.pdf> 12.5.2016
- Pöyhönen, Sari, Tarnanen, Mirja, Vehviläinen, Eeva-Maija, Virtanen, Aija & Pihlaja, Lenita 2010: *Osallisena Suomessa. Kehittämissuunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Refugees Welcome Finland -kansalaisliikkeen verkkosivut. – <http://refugees-welcome.fi/#hosting-link> 9.11.2015
- Refugees Welcome Keski-Suomi. – <http://kytke.humak.fi/wp-content/uploads/sites/30/2016/03/Refugees-Welcome-Keski-Suomi.pdf> 11.5.2016
- Refugees Welcome Keski-Suomi -kansalaisliikkeen esite 2015.
- Refugees Welcome Keski-Suomi –ryhmän tiedotussivu Facebookissa. – https://www.facebook.com/ksrefugeeswelcome/info?tab=page_info 9.11.2015
- Sanastokeskus TSK 2010: *Sosiaalisen median sanasto*. – http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Sosiaalisen_median_sanasto.pdf 26.5.2016
- Sammallahti, Pekka 2002: Lauserakenteen kuvaamisesta I. – *Virittäjä* 106 (4) s. 536–562.
- Searle, J.R. 1969: *Speech acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 1970: *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Seppänen, Janne & Väliaverronen, Esa 2012: *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi 2009: Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät. – Tomi Kankainen, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Leo Stranius, Hanna Wass & Niklas Wilhelmsson (toim.) *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. s. 90–137. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5 – http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200905suomalaisetosallistujina.katsausuomalaisen_kansalaisvaikuttamisentilaanjatutkimukseen/Files/OMJU.pdf 17.6.2016.
- Sisäministeriö 2015: *Kotoutuminen*. <https://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen> 17.12.2015
- Sisäministeriö 2016a: *Turvapaikanhakijoita saapui viime vuonna ennätysmäärä*. – <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat> 26.4.2016.
- Sisäministeriö 2016b: *Miten turvapaikanhakijoita voi auttaa?* – http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat/nain_voit_auttaa 28.5.2016
- Solin, Anna 2012: Kriittinen diskurssintutkimus. – Heikkinen, Vesa, Voutilainen Eero, Lauerma, Petri, Tiililä, Ulla & Lounela, Mikko (toim.) *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. s. 558–563. Helsinki: Gaudeamus.

- Stranius, Leo 2009: Epämuodollinen kansalaistoiminta – järjestötoiminnasta kevytaktivismiin. – Tomi Kankainen, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Leo Stranius, Hanna Wass & Nilkas Wilhelmsson. (toim.) *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. s.138–169. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5. – http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200905suomalaisetosallistujina.katsausuomalaisen_kansalaisvaikuttamisentilaanjatutkimukseen/Files/OMJU.pdf 6.5.2016
- Stranius, Leo & Laaksonen, Lasse 2011: *Verkkovaikuttamista 2010-luvulla: selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta*. Helsinki: Oikeusministeriö. – http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/012011verkkovaikuttamista2010-luvulla-selvitysverkossapaaosintaikokonaantapahtuvanyhdistystoiminnanmahdollistamisesta/Files/01_2010_Verkkovaikuttamista_2010-luvulla_60s.pdf 14.5.2016
- Sääskilähti, M. Nesessiivirakenteet alkoholivalistusteksteissä. 2009. – Vesa Heikkinen (toim.) *Kielen piirteet ja tekstilajit: Vaikuttavia valintoja tekstistä toiseen*. s. 170–190 Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tanskanen, Sanna-Kaisa 2014: ”Eipäs nyt puhuta omia” Metapragmaattiset kommentit opiskelijoiden keskustelupalstoilla. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.) *Kieli verkossa: näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. s. 51–74. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.
- Tilastokeskus 2015: *Internetin käyttö mobiilia, laitteet henkilökohtaisia*. – http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2015/sutivi_2015_2015-11-26_tie_001_fi.html 6.8.2016
- TT= Tieteen termipankki: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu/en> 14.4.2016, 16.5.2016
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2015: Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. – Raine Valli & Juhani Aaltonen (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. s. 109–120. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Villi, Mikko 2011: Sosiaalinen kuratointi verkossa: Mediasisältöjen sosiaalinen kulutus ja osallistava yleisyys. – *Media & viestintä* 34 (4) s. 48–65. https://www.academia.edu/4062766/Sosiaalinen_kuratointi_verkossa_Mediasis%C3%A4lt%C3%B6jen_sosiaalinen_kulutus_ja_osallistava_yleisyys 12.5.2016
- Vihersalo, Katariina 2012: *Agency in the Girl Effect campaign website: A multimodal discourse analytic study*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201207021988> 21.7.2016
- VISK= Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php> 29.2.2016
- Väestöliitto 2016: *Vapaaehtoistoiminta*. – <http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/toiminta/vapaaehtoistoiminta/> 7.5.2016
- West, Laura & Trester, Anna Marie 2013: *Facework on Facebook: Conversations on Social Media*. – Deborah Tannen & Anna Marie Trester (toim.) *Discourse 2.0: Language and new media*. s. 133–154. Washington DC: Georgetown University Press.
- Yap Su Yin, Byrne Angela. & Davidson Sarah 2011: From refugee to good citizen: A discourse analysis of volunteering. *Journal of Refugee Studies* 24(1), 157–186. – <http://dx.doi.org/10.1093/jrs/feq036> 18.11.2015
- Yle Uutiset 10.9.2015 = Ylikoski, Matleena 2015: *Näin autat turvapaikanhakijaa Keski-Suomessa*. – http://yle.fi/uutiset/nain_autat_turvapaikanhakijaa_keski-suomessa/8288926 9.11.2015
- Yle Uutiset 30.9.2015 = Seppälä, Antti 2015: *Turvapaikanhakijoiden auttaminen veti tuvan täyteen*. – http://yle.fi/uutiset/turvapaikanhakijoiden_auttaminen_veti_tuvan_tayteen/8342389 11.5.2015

LIITTEET

Aineistoon kuuluvat tilapäivätykset

Ylläpitäjien julkaisut (tallennettu 1.12.2015 sekä 14.1.2016)

1. Vaatelahjoituksia voi toimittaa Kansalaistoiminnakeskus Mataran aulaan (Matarankatu 6, Jyväskylä) 21.9. - 30.9. arkisin klo 8-18. Aulassa on laatikot lajittelua varten (miesten/naisten takit, miesten/naisten housut, miesten/naisten paidat, lasten ja nuorten vaatteet, muut). Työtaakan helpottamiseksi toivomme, että lajittelet vaatelahjoitukset niille tarkoitettuihin laatikoihin. Tällä hetkellä suurin tarve on talvivaatteille, erityisesti takeille. Lisäksi oloasuille ja liikuntavaatteille, esim. collegehousuille ja -paidoille sekä verkkareille ja tuulipuvuille on kova kysyntä. Lahjoitettavien vaatteiden tulee olla puhtaita ja ehjiä. Toivomme, että käytät harkintaa, kun mietit sopiiko jokin vaate lahjoitettavaksi.

Kiitos halustasi auttaa!

2. Turvapaikanhakijat tarvitsevat tukeasi Ensimmäinen suurehko turvapaikanhakijoiden ryhmä on juuri hätämajoitettu Jyväskylään. SPR tarvitsee hätämajoitukseen vapaaehtoisia valvojia ja on kääntynyt asiassa seurakunnan puoleen. Maanantaista 21.9. alkaen tarvitaan kaikkiaan noin 15 valvojaa päivässä, kolmesta neljään henkeä vuoroa kohti. Tarjolla on aamu-, ilta- ja yövuoroja. Jos olet lämpimällä sydämellä varustettu täysi-ikäinen, tarjoudu apuun lähettämällä sähköpostiviesti SPR:n Länsi-Suomen piirin valmiuspäällikölle osoitteeseen [ta-ve.rautiainen\(at\)punainenristi.fi](mailto:ta-ve.rautiainen(at)punainenristi.fi) – mieluiten saman tien. Kerro, mikä päivä ja mikä vuoro sinulle sopisi: aamu, ilta vai yö. Jos haluat lisätietoa, kirjoita [xxxx.xxxx\(at\)evl.fi](mailto:xxxx.xxxx(at)evl.fi) tai soita XXXXXXXXXXXX (tämä julkaisu löytyi myös vierailijoiden julkaisuista)

3. UUSI VAATEKERÄYS MATARAN ALA-AULASSA 2.-5.11. klo 8-18.
Suuri määrä turvapaikanhakijoita on jo vaatetettu, mutta ilmojen kylmetessä ja arkirutiinien alkaessa tarve miesten vaatteille ja kengille on yhä suuri.
Varastollamme on riittävästi naisten- ja lasten vaatteita pidemmäksikin aikaa ja koska tila on rajallinen, niin tällä kerralla pystymme vastaanottamaan ainoastaan ehjiä, puhtaita miesten vaatteita.
Suurin tarve on:
- miesten talvikengät (ja yleensäkin kengät)
- miesten talvitakit
- miesten pipot, hanskat, huivit ja villasukat
Koot S-koosta alkaen, myös nuorten vaatteet käy.
Koska arki on alkanut rullata, alkaa viikkoaikatauluissa olla myös erinäisiä harrastuksia ja aktiiviteetteja. Näinollen keräämme nyt myös
- miesten nappiksia ja sisäpelikenkiä
- miesten urheiluvaatteita
Mataran ala-aulasta löytyy laatikot lahjoituksia varten. 2.11. alkaen. Samaiselle viikolle tarvit-

semme myös lahjoitusten kuljettajia Mataralta varastolle, alla voit ilmoittautua kuljetusavuksi. Kiitos jo etukäteen!

4. Nyt on tilaisuus tehdä hyvää KUSKAUSAVUN muodossa. Tarvitsemme autoja ja kuskeja pe ja su. Katso lisätiedot Refugees Welcome RYHMÄSTÄ ja ilmoittaudu sinne! Kiitos (linkki artikkeliin)
5. Keljon zizzi naistenvaateliike lahjoitti tällä viikolla turvapaikanhakija rouville uudet huivit. Vein huivit tänään naisille ja voi sitä kiittollisuutta, iloa ja riemua. Kiitos zizzi!
6. Useimmilla Suomeen saapuneilla turvapaikanhakijoilla ei ole mukanaan kuin päällään olevat vaatteet, matkapuhelin ja hieman rahaa. Keskuksissa asuvat saavat täällä käyttörahaa noin 90 euroa/kk, jolla ei paljon vaatteita ostella. Ihmiset tarvitsevat lämpimiä vaatteita talveksi. Vaatteita on lahjoitettu valtavat määrät - suuret kiitokset! Nyt ne täytyy purkaa kasseista ja lajitella. TULE AVUKSI vaatelajitteluun varastolle! Ilmoittaudu töihin ryhmässämme ja saat lisätietoa. <https://www.facebook.com/groups/1479385139054171/>)
7. Hei. Tavaralahjoitusten lajittelussa kaivataan apua koko ensi viikoksi. Tarkemmat tiedot saat asiasta Refugees Welcome Keski-Suomi -ryhmässä, jossa voit myös ilmoittautua töihin. Nyt joukolla auttamaan!

8. Tässä kootusti ajankohtaisia kuulumisia:

1) VAPAAEHTOISEKSI PÄIVYSTÄJÄKSI HÄTÄMAJOITUKSEEN?

Kangasvuoren hätämajoitukseen tarvitaan vapaaehtoisia päivystäjiä. Aamuvuoro klo 8-16, iltavuoro klo 16-22, yövuoro klo 22-08. Yövuoroihin kaivataan erityisesti miehiä.

Ilmoittautumiset joko nettilomakkeella (<http://goo.gl/forms/DfW5RD130q>) tai sähköpostitse (hätämajoitus.jyvaskyla@gmail.com). Jätä yhteystietosi ja kerro, mihin vuoroihin olet käytettävissä.

2) VAATEKERÄYS MATARALLA KESKIVIIKKON ASTI

Keräämme turvapaikanhakijoille lahjoitettavia vaatteita Kansalaistoiminnankeskus Mataran aulassa sen aukioloaikoina klo 8-18. Keräys on käynnissä vielä tällä viikolla keskiviikkoon 30.9. saakka. Sen jälkeen tavaraa ei oteta vastaan ennen kuin toisin ilmoitetaan.

Suurin pula on miesten vaatteista, miesten kengistä, talvivaatteista (mukaanlukien lapaset, hanskat, kaulahuivit yms) sekä sadetakeista ja -varjoista. Naisten ja lasten vaatteita ei tällä hetkellä tarvita. Aulassa on pahvilaatikot lajittelua varten, ja toivomme, että lajittelet vaatelahjoitukset oikeisiin laatikoihin.

3) SPR:N INFOTILAISUUS PAKOLAISTEN AUTTAMISESTA KIINNOSTUNEILLE

Tiistaina 29.9. klo 17.30-19.00 kaupunginkirjaston Minnansalissa. Tarjolla tietoa Jyvaskylän tilanteesta.

4) LIITY FACEBOOK-RYHMÄÄN & TYKKÄÄ FACEBOOK-SIVUSTA

Suunnitteleme Refugees Welcome Keski-Suomi -verkoston toimintaa ja konkreettista pakolaisten auttamista suljetussa Facebook-ryhmässä: <http://www.facebook.com/groups/1479385139054171>.
Liity mukaan!

Levitämme tietoa pakolaisista, pakolaisuudesta ja tilanteesta Keski-Suomessa Facebook-sivullamme: <http://www.facebook.com/ksrefugeeswelcome>. Tykkää sivusta ja jaa myönteisiä uutisia eteenpäin!

5) LEVITÄ SUVAITSEVAISTA ASENNETTA LÄHIPYIRISSÄSI

Viime päivinä on raportoitu ikävistä tapahtumista eri puolilla Suomea. Haluamme uskoa siihen, että suurin osa suomalaisista ei suhtaudu turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseen kielteisesti, mutta asenteet ovat kuitenkin koventuneet ja jokaisen kannattaa mahdollisuuksien mukaan levittää myönteistä asennetta ja paikkansapitävää tietoa pakolaisista omassa lähipiirissään.

Jos kohtaat netissä vihapuhetta tai rasistista häirintää, joka kohdistuu Refugees Welcome Keski-Suomen toimijoihin (sinuun tai muihin), pyydämme, että raportoit siitä tällä lomakkeella:

<https://goo.gl/UReOfd>

9. Haastomme Jyväskylän koulut mukaan Refugees Welcome- Keski-Suomen auttamiskampanjaan. Rehtorit ovat reagoineet haasteeseemme nopeasti. Monet koulut aikovat tavalla tai toisella toteuttaa ehdotuksiamme. Ehdotimme kouluille seuraavia keinoja:
 1. Tehkää koululle näkyvälle paikalle taideteos, jossa toivotatte turvapaikanhakijat tervetulleiksi.
 2. (Lapsilta itseltään tullut idea) Käsityön tunneilla neulottaisiin lapaset, villasukat tai pipot, jotka lahjoitettaisiin vastaanottokeskuksiin. Käsityöntunneilla voi myös ommella kangaspusseja hygieniatarvikkeille.
 3. Lapset voisivat tehdä tervetulokortin tai piirustuksen saman ikäiselle turvapaikanhakijalle. Refugees Welcome ryhmä voi auttaa korttien toimittamisessa vastaanottokeskuksiin Keski-Suomen alueella.

Kiitos rehtoreille reagoinnista! Euroopan pakolaiskriisi on noussut monen lapsiperheen keskusteluissa esiin ja siksi on hienoa, että näihin kysymyksiin vastataan!

10. Perjantaina mahdollisuus auttaa toimimalla lipaskerääjänä

[Jyväskylän seurakunta](#)
[9. syyskuuta](#)

Auta pakolaisia - tule lipaskerääjäksi! Lipaskeräys Kävelykadulla pe 11.9. klo 11.00-16.00. Keräyksen tuotto menee Euroopan pakolaiskriisin auttamiseksi Kirkon ulkomaanavun kautta.

Ilmoittaudu kerääjäksi siksi aikaa kun itsellesi sopii. Tiedota myös verkostosi vapaaehtoisille ja innosta heitä mukaan. Lippaat ja liivit tulen toimittamaan kerääjille paikan päällä.

Ilmoittautumiset ulla.klemettinen@evl.fi, tai 050 3409889.

11. Auttaa voi näinkin. Ja eikun huutamaan!

HUUTOKAUPATAAN yksityinen, uniikki Tiina Ask- olohuonekonsertti (!!!) pakolaisten hyväksi esim. Kirkon Ulkomaanavun kautta (tms.) Huutoaika 18.9.- 25.9. 2015. KLO 21. Huudot fb-seinälle Tiina Ask & The Great Old Band. Akustinen, tiivistunnelmainen ja lähelle käypä gospel-country-folk-konsertti järjestyy Jyvässeudulle; huudon päälle bensarahat niin sitten kauemmaksi-kin!! Tiina Ask, laulu & parlorkitara, Hannes Asikainen, kitarat. Osallistu rohkeasti vaikka kaveriporukalla Hymiö smile Hymiö smile Hymiö smile Kiitos kun jaat

12. Jenkkifutisseura Jaguaarit aikoo auttaa Keski-Suomeen sijoitettavia pakolaisia ja haastaa muut urheiluseurat tekemään samoin. Upeaa toimintaa!

(**Samassa yhteydessä näkyy Jaguaarien Facebook -sivun seuraava teksti**): Jaguaarien edustusjoukkue lahjoittaa vaatekeräykseen erän Jaguaarit-fanipaitoja ja haastaa liikunta- ja urheiluseurat auttamaan Jyväskylään sijoitettavia pakolaisia! (linkki haasteeseen)

13. Edit: Akuutti tilanne ohi. SPR jatkaa itse vapaaehtoisten rekrytointia, mutta voit edelleen ilmoittautua myös meidän kautta.

NYT TEITÄ TARVITAAN!

SPR ON PYYTÄNYT MEITÄ REKRYÄMÄÄN VAPAAEHTOISIA KANGASVUOREN HÄTÄMAJOITUSPÄIVYSTÄJIKSI.

HUOM! Te, jotka olette ilmoittautuneet tehtävään SPR:n nettilomakkeen kautta, ilmoittautukaa myös suoraan ryhmässämme, koska Punaisen Ristin sähköpostit ja järjestelmät on niin tukossa vapaaehtoisten viestejä, etteivät he pysty reagoimaan ja löytämään tarvittavia vapaaehtoisia omista järjestelmistään.

Teemme myöhemmin vielä nettikaavakkeen aiheesta, mutta tässä vaiheessa ilmoittautumiset joko viestillä tälle sivulle tai ryhmässämme (jos et ole ryhmässä, liity:

<https://www.facebook.com/groups/1479385139054171>).

14. Saimme puhelun tänään Norssista. Siellä järjestetään lapsille toimintaa turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Saamme pian lisää tietoja, mitä kaikkea lapset saavat aikaan ponnekkaiden opettajaopiskelijoiden johdolla. Mahtavaa!

15. HUOM! Vaatekeräyksen viimeinen päivä Matarassa huomenna ke 30.9. Olemme saanneet paljon lahjoituksia. Sydämellinen kiitos kaikille osallistuneille. Nyt tarvitsemme apua kuljetuksessa ja lajittelussa erityisesti ke-pe. Ilmoittautumiset ryhmässä!

16. Kampuksen Dynamo, viime kauden Pohjoismaiden mestari ja SM-hopeamitalisti futsalissa, kutsuu koko Kangasvuoren porukan vieraaksi kotiavaukseensa otteluun KaDy - MadMax Jyväskylän Monnarille perjantaina 9.10. klo 19! Tarvitsemme tapahtumaan kyytiä turvapaikanhakijoille välille Kangasvuori-Monnari-Kangasvuori. ILMOITTAUDU KYDYDITSIJÄKSI Refugees Welcome Keski-Suomi-ryhmässä. Tässä on loistava tilaisuus tutustua sekä turvapaikanha-

kijoihin että vauhdikkaaseen ja jännittävään jyvaskyläläiseen menestyslajiin.

www.kadyfutsal.net

17. Jyvaskyläläinen Liisa Nieminen (nimi muutettu) haastaa kaikki vuonna 1941 syntyneet kutoomaan villasukat turvapaikanhakijalle. Lämpimät jalat on kaiken a ja o, palelu alkaa yleensä jaloista, kertoo (nainen).
18. Jyvaskylän kaupunginhallitus päätti juuri tarjota Puuppolan hoivasairaalaan vastaanottokeskukseksi. Hieno ja vastuullinen päätös! (linkki uutiseen)
19. SPR suunnittelee vastaanottokeskuksia Keski-Suomen alueella Jyvaskylän lisäksi ainakin Saarijärvelle ja Joutsaan. (linkki uutiseen)
20. Nälkäpäivä. Auta nyt.
21. Kävimme tänään keskustelemassa Keski-Suomen pakolaistilanteesta Jamkin opiskelijoille. Suunnittelemme yhdessä toimintaa turvapaikanhakijoille. Jamk perusti oman facebook sivun, jota kannattaa varmasti seurata. Kiitos kutsusta ja yhteistyösuunnitelmista.
22. Huom! Vaatteiden lajitteluun ilmoittautumiset suljetussa Refugees Welcome Keski-Suomi RYHMÄSSÄ! Liity ryhmään ja lue postauksia!
23. Kalajoella lukiolaiset tekevät loistavaa työtä! (linkki uutiseen *Lukiolaiset keräävät pakolaispakauksia*)
24. Eri puolilla Suomea tapahtuu hienoja juttuja. Tässä Helsingin yliopiston panosta! (linkki uutiseen *Yliopisto auttaa turvapaikanhakijoita*)
25. Kiitos kaikille vapaaehtoiseksi ilmoittautuneille! Akuutti tilanne on helpottanut Kangasvuoresa. SPR jatkaa tästä, mutta myös meille voi ilmoittautua, jos vapaaehtoistehtävät hätämajoituksessa kiinnostavat.

Vierailijoiden julkaisut (tallennettu 10.12.2015)

26. Hei. Olen Forssasta ja voin tarjota tyhjillään olevan asunnon pakolaisperheelle. Onko Refugees Welcome:lla osastoa meilläpäin? Siis Hämeessä?
27. Entä kielenopetus, onkohan siihen ilmoittautunut vapaaehtoisia? Voisin olla osaltani mukana suunnittelemassa/koordinoimassa Glorian ABC-kokemuksen pohjalta.
28. Olemme ajatelleet järjestää hyväntekeväisyssystempauksen Norssin 4 luokalle. SPR:llä tuntuu olevan kädet täynnä töitä, joten yhteistyö heidän kanssaan tuntuu haastavalta. Olisiko kellään

antaa vinkkiä jostain järjestöstä, jonka kautta voisimme auttaa ja josta voisimme mahdollisesti saada vieraan kertomaan tilanteesta? Henkilö voisi olla myös pakolaisena Suomeen saapunut. Hän voisi myös kertoa omasta kokemuksestaan, mielellään suomenkielellä.

29. Haluatko tehdä jotain todella hyödyllistä? [Refugees Welcome - Keski-Suomi](#) on kerännyt, lajittelut ja toimittanut sadoille pakolaisille eri puolella maakuntaa vuodevaatteet, pyyhkeet, vaatteet ja kengät antaen näin SPR:n väelle mahdollisuuden tehdä muuta. Lajittelu Jyväskylässä (ja muuallakin) on aikaavievä vaihe ja siinä tarvitaan nyt käsiä. Se on helppoa ja palkitsevaa. Liity Refugees Welcome - Keski-Suomi -sivulle ja tule mukaan!
30. Hei, ensi viikon aikataulu näyttää autiolta, joten ehtisin mitä mainioimmin avuksi. Vinkatkaahan viestillä, että missä ja milloin tarvitaan!
31. Hei! Jamk järjestää hyväntekeväisyystapahtumaa tukeakseen Refugees Welcome ryhmää 19. Marraskuuta. Haluamme lisätä tietoisuutta ja herättää positiivista, rakentavaa keskustelua turvapaikanhakijakriisistä erityisesti Keski-suomen alueella.

Osoita sinäkin tukesi tykkäämällä ja jakamalla Jamk United For Refugees sivua että saisimme näkyvyyttä ihmisten keskuudessa! Kiitos!

<https://www.facebook.com/jamkunitedforrefugees/>

32. Tarvitsemme kuskeja 4.11. iltapäivällä Kangasvuoresta keskustaa. Löytyykö?
33. Haastoimme Jaguaarien edustusjoukkueen kanssa Jyväskylän seudun liikunta- ja urheiluseurat auttamaan pakolaisia!

Haasteeseen pääsee tutustumaan kotisivuillamme (linkki haasteeseen)